

คู่มือการประกอบธุรกิจ ราชอาณาจักรกัมพูชา

THAILAND

An Asian Hub,
a World of Opportunity

คู่มือการประกอบธุรกิจ ราชอาณาจักรกัมพูชา

ศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ
THAILAND OVERSEAS
INVESTMENT CENTER

UTCC University of
the Thai Chamber
of Commerce

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ได้จัดพิมพ์หนังสือ “คู่มือการประกอบธุรกิจ
ราชอาณาจักรกัมพูชา” โดยมีรายละเอียดครอบคลุมเศรษฐกิจในภาพรวม การค้าและการลงทุน ระบบ
การเงิน นโยบาย กฎระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน คู่ทางและโอกาสการลงทุนของ
ธุรกิจไทยในราชอาณาจักรกัมพูชา และสิ่งที่ควรรู้ในการทำธุรกิจในราชอาณาจักรกัมพูชา เพื่อนักธุรกิจ
ใช้ประโยชน์ในการหาข้อมูลเบื้องต้น โดยข้อมูลดังกล่าวได้มาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ อาทิ หน่วยงาน
ส่งเสริมการลงทุนของราชอาณาจักรกัมพูชา การเดินทางไปเก็บข้อมูล การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและ
นักธุรกิจไทยที่มีประสบการณ์การทำธุรกิจในราชอาณาจักรกัมพูชา

ทั้งนี้ สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจจะเข้าไปลงทุนใน
ราชอาณาจักรกัมพูชา

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
เมษายน 2556

สารบัญ

	หน้า	
บทที่ 1	เศรษฐกิจ ภาพรวมการค้าและการลงทุน	1-1
1.1	ข้อมูลทางเศรษฐกิจและดัชนีชี้วัดที่สำคัญ	1-1
1.2	การค้าระหว่างประเทศ	1-2
1.2.1	การค้าระหว่างประเทศของกัมพูชา	1-2
1.2.2	การค้าระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา	1-3
1.2.3	การค้าชายแดนที่สำคัญของประเทศ	1-8
1.3	รูปแบบการค้าและช่องทางการจำหน่ายสินค้าในกัมพูชา	1-10
1.4	การลงทุนโดยตรงในประเทศกัมพูชา	1-11
บทที่ 2	ระบบการเงินของประเทศกัมพูชา	2-1
2.1	ระบบการเงินของประเทศกัมพูชา	2-1
2.2	สถาบันการเงินในกัมพูชา	2-2
2.2.1	ธนาคารกลาง	2-2
2.2.2	ธนาคารพาณิชย์	2-2
2.2.3	ธนาคารเฉพาะกิจ	2-3
2.2.4	สถาบันการเงินอื่นๆ	2-3
2.3	ระบบปริวรรตเงินตราต่างประเทศ	2-3
บทที่ 3	นโยบาย กฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน	3-1
3.1	นโยบายการลงทุนในกัมพูชา	3-1
3.2	กฎระเบียบการลงทุน	3-2
3.2.1	รูปแบบการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติในกัมพูชา	3-4
3.2.2	กิจการที่เปิดให้ลงทุน กิจการที่ห้ามลงทุน และกิจการลงทุนที่มีเงื่อนไขพิเศษสำหรับนักลงทุนต่างชาติ	3-16

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า	
3.3	ประเภทกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน	3-18
3.3.1	การขอรับการสิทธิส่งเสริมการลงทุน	3-20
3.3.2	ประเภทกิจการที่ไม่มีสิทธิในการขอรับการส่งเสริมการลงทุน	3-23
3.4	สิทธิประโยชน์ของนักลงทุนต่างชาติ	3-24
3.5	สิทธิประโยชน์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ	3-26
3.6	กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน	3-28
3.6.1	กฎหมายแรงงาน	3-28
3.6.2	กฎหมายที่ดิน	3-32
3.6.3	กฎหมายลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตร	3-37
บทที่ 4	ลู่ทางและโอกาสการลงทุนของไทยในประเทศกัมพูชา	4-1
4.1	ศักยภาพการรองรับการลงทุนในประเทศกัมพูชา	4-1
4.2	เมืองเศรษฐกิจที่น่าลงทุนในประเทศกัมพูชา	4-10
4.3	อุตสาหกรรมที่ต่างชาตินิยมลงทุนในประเทศกัมพูชา	4-11
4.4	ธุรกิจไทยที่น่าลงทุนในประเทศกัมพูชา	4-13
4.5	ปัญหา อุปสรรค และข้อควรระวังในการลงทุนทำธุรกิจในกัมพูชา	4-17
4.6	ภาพรวมการลงทุนไทยในประเทศกัมพูชา	4-18
บทที่ 5	สิ่งที่ควรรู้ในการทำธุรกิจในประเทศกัมพูชา	5-1
5.1	ภาพรวมการเตรียมตัวสำหรับการลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียน	5-1
5.1.1	การเลือกประเทศที่จะเข้าไปลงทุน	5-1
5.1.2	การเลือกรูปแบบที่จะเข้าไปลงทุน	5-1
5.1.3	ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการลงทุนในต่างประเทศ	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า	
5.1.4	ข้อพึงระวังในการทำธุรกิจต่างประเทศ	5-2
5.1.5	สรุปข้อคิดในการลงทุนในต่างประเทศ	5-3
5.2	ข้อควรรู้ในการไปลงทุนในประเทศกัมพูชา	5-4
5.3	หน่วยงานสำคัญในการติดต่อธุรกิจในกัมพูชา	5-6
5.3.1	สถานเอกอัครราชทูตไทย และสำนักงานการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร	5-6
5.3.2	หน่วยงานราชการและเอกชนของไทยที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน	5-7
5.3.3	หน่วยงานราชการและเอกชนของกัมพูชาที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน	5-7
5.3.4	รายชื่อธนาคารของรัฐบาล และตัวแทนสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ในกัมพูชา	5-13
5.3.5	รายชื่อบริษัทที่ปรึกษาทางกฎหมายและทางธุรกิจ ในประเทศกัมพูชา	5-21

บรรณานุกรม

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1.1	ดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	1-1
ตารางที่ 1.2	การค้าระหว่างประเทศของกัมพูชา	1-2
ตารางที่ 1.3	การค้าระหว่างไทยกับกัมพูชา	1-4
ตารางที่ 1.4	โครงสร้างสินค้าที่ไทยส่งออกไปกัมพูชา 10 อันดับแรก	1-5
ตารางที่ 1.5	โครงสร้างสินค้าที่ไทยนำเข้าจากกัมพูชา 10 อันดับแรก	1-7
ตารางที่ 1.6	การค้าชายแดนไทยกับกัมพูชา	1-8
ตารางที่ 1.7	การค้าชายแดนไทยกับกัมพูชา แยกตามรายจังหวัด	1-9
ตารางที่ 1.8	การลงทุนที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของกัมพูชา ปี 2551 - 2555	1-12
ตารางที่ 1.9	โครงการส่งเสริมการลงทุนที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของกัมพูชา ปี 2555 จำแนกตามประเภทธุรกิจ	1-12
ตารางที่ 1.10	มูลค่าการลงทุนในโครงการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุนในกัมพูชา ปี 2555 จำแนกตามรายประเทศ	1-14
ตารางที่ 3.1	รูปแบบการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติในกัมพูชา	3-4
ตารางที่ 3.2	ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจในประเทศกัมพูชา	3-15
ตารางที่ 3.3	ประเภทกิจการที่ห้ามลงทุนและประเภทกิจการที่มีเงื่อนไขในการลงทุน	3-17
ตารางที่ 3.4	ประเภทกิจการในภาคเกษตรกรรม ประมง ป่าไม้และเหมืองแร่ที่ห้ามต่างชาติลงทุน	3-18
ตารางที่ 3.5	กิจการที่ได้รับสิทธิประโยชน์และเกณฑ์การพิจารณา	3-19
ตารางที่ 3.6	อัตราจ้างแรงงานแต่ละประเภทในกัมพูชา	3-30
ตารางที่ 4.1	สัดส่วนของประชากรตามแบ่งตามช่วงอายุ	4-1
ตารางที่ 4.2	รายชื่อและที่ตั้งของเขตเศรษฐกิจพิเศษ	4-6
ตารางที่ 4.3	จำนวนบริษัทต่างชาติที่ลงทุนในกัมพูชา ในปี 2554 (ณ สิ้นเดือนตุลาคม)	4-10
ตารางที่ 4.4	การลงทุนที่ได้รับอนุมัติโครงการจากอนุกรรมการการลงทุนส่วนท้องถิ่น จำแนกตามรายจังหวัด ปี 2548 - 2554	4-11

สารบัญตาราง(ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4.5	จำนวนโครงการลงทุนที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของกัมพูชา ปี 2553 - 2555 จำแนกตามประเภทธุรกิจ	4-12
ตารางที่ 4.6	มูลค่าการลงทุนในโครงการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุนในกัมพูชา ปี 2553 - 2555 จำแนกตามหมวด	4-13
ตารางที่ 4.7	ปัจจัยที่เป็นปัญหาต่อการประกอบธุรกิจในประเทศกัมพูชา	4-17
ตารางที่ 4.8	มูลค่าทุนจดทะเบียนของนักลงทุนต่างชาติในกัมพูชา ตั้งแต่ปี 2537 - 31 ธันวาคม 2555	4-18
ตารางที่ 4.9	การลงทุนของธุรกิจไทยในกัมพูชา ตั้งแต่สิงหาคม 2537 - ธันวาคม 2554	4-19

สารบัญรูป

		หน้า
รูปที่ 1.1	สัดส่วนมูลค่าสินค้าส่งออกของไทยไปกัมพูชา ปี 2555	1-6
รูปที่ 1.2	สัดส่วนมูลค่าสินค้าที่ไทยนำเข้าจากกัมพูชา ปี 2555	1-8
รูปที่ 2.1	โครงสร้างสถาบันการเงินของกัมพูชา	2-1
รูปที่ 3.1	ขั้นตอนการจดทะเบียนบริษัท	3-10
รูปที่ 3.2	ขั้นตอนการจดทะเบียนสำนักงานตัวแทนของบริษัทต่างชาติ	3-13
รูปที่ 3.3	ขั้นตอนการจดทะเบียนสำนักงานสาขาของบริษัทต่างชาติ	3-15

เศรษฐกิจ ภาพรวมการค้าและการลงทุน

1.1 ข้อมูลทางเศรษฐกิจและดัชนีชี้วัดที่สำคัญ

จากข้อมูลดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจ สามารถสรุปเศรษฐกิจมหภาคของประเทศกัมพูชาในภาพรวมได้ดังนี้

- การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของกัมพูชามีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2552 เป็นต้นมา ซึ่งอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ภายในประเทศที่แท้จริง คิดเป็นร้อยละ 6.10 7.08 และ 6.45 ในปี 2553 2554 และ 2555 ตามลำดับ ทั้งนี้การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในช่วงดังกล่าว เกิดจาก (1) การขยายตัวของภาคการเกษตร โดยมีการผลิตข้าวและส่งออกข้าวเพิ่มขึ้นภายใต้นโยบายส่งเสริมการปลูกและการส่งออกข้าวของรัฐบาล นอกจากนี้ยังมีการขยายพื้นที่เพาะปลูกยางพารา (2) การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม จากการขยายตัวของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป (3) การขยายตัวของภาคบริการ จากธุรกิจการท่องเที่ยวที่ปรับตัวดีขึ้น ประกอบกับการสนับสนุนการท่องเที่ยวภายในประเทศของรัฐที่เพิ่มขึ้น
- รายได้ต่อหัวของประชากรได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ในปี 2553 โดยรายได้ต่อหัวของประชากรในปี 2555 ได้เพิ่มเป็น 933.93 ดอลลาร์ สหรัฐ. ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 9.4
- อัตราเงินเฟ้อ ในปี 2551 สูงถึงร้อยละ 12.52 เนื่องจากราคาของสินค้าในหมวดอาหารและเครื่องดื่มเพิ่มสูงขึ้น แต่หลังปี 2552 เป็นต้นมาอัตราเงินเฟ้อได้ลดลงมาตามลำดับ
- ดุลการค้า กัมพูชามีดุลการค้าขาดดุลมาอย่างต่อเนื่อง เพราะต้องนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคและนำเข้าพลังงานเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการผลิตภายในประเทศไม่เพียงพอ

ตารางที่ 1.1 ดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

รายการ	2551	2552	2553	2554	2555
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาปัจจุบัน (พันล้าน USD)	10.35	10.41	11.26	12.89	14.25
อัตราการขยายตัวตามราคาคงที่ (ร้อยละ)	6.69	0.09	6.10	7.08	6.45
ประชากรและรายได้ ประชากร (ล้านคน)	14.56	14.81	14.95	15.10	15.25

ตารางที่ 1.1 ดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญ (ต่อ)

รายการ	2551	2552	2553	2554	2555
รายได้ต่อหัว (USD)	710.89	703.41	752.68	853.50	933.93
ราคาและการเงิน					
อัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ยต่อ USD	4,054.3	4,139.3	4,184.9	4,058.5	4,036.8
อัตราเงินเฟ้อ ณ สิ้นปี (ร้อยละ)	12.52	5.33	3.14	4.91	4.56
ดุลการค้า (ล้าน USD)	-1,800.8	-1,634.2	-1,697.6	-1,612.4	-2,409.0
มูลค่าส่งออก(fob)	4,708.0	4,196.2	4,686.6	5,350.2	5,446.0
มูลค่านำเข้า (fob)	6,505.8	5,830.4	6,384.2	6,962.6	7,855.0
เงินสำรองระหว่างประเทศ (ล้าน USD)	2,640.6	3,288.4	3,802.1	4,069	3,732

ที่มา: International Monetary Fund, World Economics Outlook Database, 2012

<http://www.imf.org> วันที่สืบค้น 8 เมษายน 2556

1.2 การค้าระหว่างประเทศ

1.2.1 การค้าระหว่างประเทศของกัมพูชา

เมื่อพิจารณามูลค่าการค้าระหว่างประเทศ สินค้าออกและสินค้าเข้าของกัมพูชา สามารถสรุปภาวะการค้าระหว่างประเทศของกัมพูชา ดังนี้

- มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของกัมพูชา

ในปี 2552 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของกัมพูชาลดลงจากปี 2551 ร้อยละ 10.6 ตามภาวะเศรษฐกิจโลก แต่อย่างไรก็ตาม ในปี 2553 - 2555 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศกลับฟื้นตัวและขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2555 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของกัมพูชา เท่ากับ 13,301 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. โดยมีมูลค่าการส่งออก 5,446 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. และมูลค่าการนำเข้า 7,855 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. ซึ่งทำให้มีดุลการค้าขาดดุล 1,612.4 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ.

ตารางที่ 1.2 การค้าระหว่างประเทศของกัมพูชา

รายการ	2551	2552	2553	2554	2555*
มูลค่าการค้า (ล้าน USD)	11,213.8	10,026.6	11,070.8	12,312.8	13,301.0
(อัตราการขยายตัว : ร้อยละ)	(17.8)	(-10.6)	(10.4)	(11.2)	(8.0)
มูลค่าการส่งออก (FOB)	4,708.0	4,196.2	4,686.6	5,350.2	5,446.0
(อัตราการขยายตัว : ร้อยละ)	(15.2)	(-10.9)	(11.7)	(14.2)	(1.8)

ตารางที่ 1.2 การค้าระหว่างประเทศของกัมพูชา (ต่อ)

รายการ	2551	2552	2553	2554	2555*
มูลค่าการนำเข้า (FOB) (อัตราการขยายตัว : ร้อยละ)	6,505.8 (19.8)	5,830.4 (-10.4)	6,384.2 (9.5)	6,962.6 (9.1)	7,855.0 (12.8)
ดุลการค้า (ล้าน USD)	-1,800.8	-1,634.2	-1,697.6	-1,612.4	-2,409.0

ที่มา: Ministry of Economic and Finance, Cambodia

* ข้อมูลปี 2555 จาก International Monetary Fund (IMF): <http://www.imf.org> วันที่สืบค้น 4 มีนาคม 2556

- สินค้าออกที่สำคัญ

สินค้าที่กัมพูชาส่งออกจำแนกเป็นสินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรม สินค้าเกษตรที่ส่งออก ได้แก่ ยางพารา ข้าว ผลิตภัณฑ์ปลา ข้าวโพด ถั่วเหลือง ใบบายาสอบ และผลิตภัณฑ์ไม้ ส่วนสินค้าอุตสาหกรรมที่ส่งออก ได้แก่ เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม รองเท้า และสิ่งทอ โดยส่งออกไปในตลาดสหรัฐอเมริกา กลุ่มสหภาพ ยุโรป ญี่ปุ่น ฮองกง แคนาดาและสิงคโปร์ ทั้งนี้สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่กัมพูชาส่งออกมางมากที่สุด

- สินค้าเข้าที่สำคัญ

สินค้าที่กัมพูชานำเข้าได้แก่ ผลิตภัณฑ์น้ำมันเชื้อเพลิงสำเร็จรูป อาหารและเครื่องดื่ม ผ้าฝ้าย รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ปูนซีเมนต์ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ เครื่องสำอาง สบู่และผลิตภัณฑ์รักษาผิว น้ำตาลทรายและผลิตภัณฑ์ยาง โดยนำเข้าจาก เวียดนาม จีน ไทย ฮองกง ไต้หวัน เกาหลีใต้ สิงคโปร์ อังกฤษ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ซึ่งกัมพูชามีการนำเข้าสินค้าจากประเทศเวียดนามมากที่สุด

1.2.2 การค้าระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา

เมื่อพิจารณามูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา สินค้าที่ไทยส่งออกไปกัมพูชา และสินค้าที่ไทยนำเข้าจากกัมพูชา สามารถสรุปได้ดังนี้

- **มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับกัมพูชา**

ในปี 2555 การค้าระหว่างไทยกับกัมพูชามีมูลค่า 4,032 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. ซึ่งมีอัตราการขยายตัวจากปี 2554 ร้อยละ 40.52 โดยมีมูลค่าการส่งออก 3,782 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. เพิ่มขึ้นจากปี 2554 ร้อยละ 40.44 และมูลค่าการนำเข้า 250 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. เพิ่มขึ้นจากปี 2554 ร้อยละ 41.80 ซึ่งทำให้มีดุลการค้าที่เกินดุลมูลค่า 3,533 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ.

ตารางที่ 1.3 การค้าระหว่างไทยกับกัมพูชา

รายการ	มูลค่า: ล้านดอลลาร์ สหรัฐ.			
	2552	2553	2554	2555
มูลค่าการค้า (อัตราการขยายตัว: ร้อยละ)	1,658 (-22.16)	2,557 (54.19)	2,869 (12.21)	4,032 (40.52)
มูลค่าการส่งออก (FOB) (อัตราการขยายตัว: ร้อยละ)	1,581 (-22.52)	2,342 (45.18)	2,693 (14.99)	3,782 (40.44)
มูลค่าการนำเข้า (FOB) (อัตราการขยายตัว: ร้อยละ)	78 (-13.86)	215 (176.51)	176 (-18.11)	250 (41.80)
ดุลการค้า (อัตราการขยายตัว: ร้อยละ)	1,503 (-22.92)	2,127 (41.54)	2,517 (18.33)	3,533 (40.34)

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

<http://www.moc.go.th> วันที่สืบค้น 4 มีนาคม 2556

- **สินค้าสำคัญที่ไทยส่งออกไปยังประเทศกัมพูชา**

ในปี 2555 สินค้าที่ไทยส่งออกไปยังประเทศกัมพูชาที่มีมูลค่าสูงสุดคือน้ำมันสำเร็จรูป มีมูลค่าการส่งออก 20,436 ล้านบาทโดยมีอัตราการขยายตัวเมื่อเทียบกับปี 2554 ร้อยละ 50.97 ซึ่งเป็นอัตราการขยายตัวที่สูง เนื่องจากกัมพูชามีความต้องการน้ำมันสำเร็จรูปเพิ่มขึ้นตามความต้องการในภาคอุตสาหกรรมและการขนส่งที่เพิ่มขึ้น สินค้าส่งออกที่มีมูลค่ารองลงมาคือน้ำตาลทราย ซึ่งกัมพูชามีความต้องการใช้ภายในประเทศที่เพิ่มขึ้น สำหรับสินค้า 10 อันดับแรกที่ไทยส่งไปยังประเทศกัมพูชา แสดงรายละเอียด ดังตารางที่ 1.4

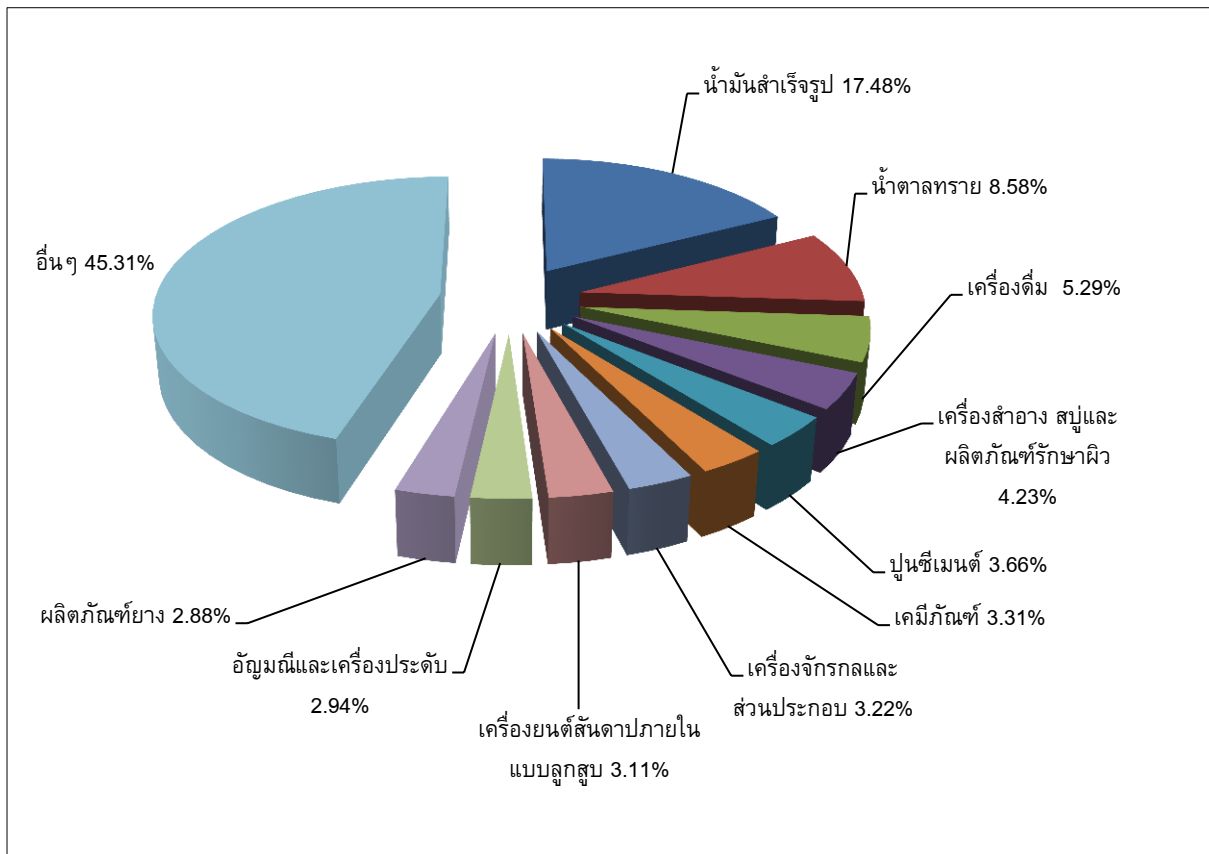
ตารางที่ 1.4 โครงสร้างสินค้าที่ไทยส่งออกไปยังกัมพูชา 10 อันดับแรก

ชื่อสินค้า	มูลค่า (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (%)		
	2553	2554	2555	2553	2554	2555
1 น้ำมันสำเร็จรูป	9,492.2	13,536.8	20,436.1	39.54	42.61	50.97
2 น้ำตาลทราย	6,576.4	7,912.9	10,026.4	10.63	20.32	26.71
3 เครื่องดื่ม	3,657.7	4,393.4	6,183.6	35.61	20.12	40.75
4 เครื่องสำอาง สบู่และผลิตภัณฑ์รักษาผิว	2,528.2	3,865.0	4,949.6	39.26	52.88	28.06
5 ปูนซีเมนต์	3,777.0	3,184.2	4,275.5	31.81	-15.69	34.27
6 เคมีภัณฑ์	2,449.8	2,757.5	3,874.1	-3.27	12.56	40.49
7 เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	1,895.7	2,665.0	3,760.7	84.28	40.59	41.12
8 เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบ	2,199.7	2,377.6	3,631.0	64.38	8.09	52.72
9 อัญมณีและเครื่องประดับ	36.4	598.6	3,433.4	273.82	1,544.34	473.58
10 ผลิตภัณฑ์ยาง	2,317.4	2,790.0	3,362.1	13.70	20.39	20.51
รวม 10 รายการ	34,930.5	44,081.1	63,932.6	29.03	26.20	45.03
อื่นๆ	39,334.6	37,157.8	52,972.7	46.52	-5.53	42.56
รวมทั้งสิ้น	74,265.1	81,238.9	116,905.3	37.74	9.39	43.90

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

<http://www.moc.go.th> วันที่สืบค้น 4 มีนาคม 2556

เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนของมูลค่าสินค้าออกที่ไทยส่งออกไปยังกัมพูชาในปี 2555 พบว่าไทยส่งออกน้ำมันสำเร็จรูปเป็นสัดส่วนมากที่สุดซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.48 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด รองลงมาคือน้ำตาลทรายและเครื่องดื่มโดยมีสัดส่วนร้อยละ 8.58 และ 5.29 ตามลำดับ ดังแสดงในรูปที่ 1.1

รูปที่ 1.1 สัดส่วนมูลค่าสินค้าส่งออกของไทยไปกัมพูชา ปี 2555

- **สินค้าสำคัญที่ไทยนำเข้าจากประเทศกัมพูชา**

ในปี 2555 สินค้าที่ไทยนำเข้าจากกัมพูชาที่มีมูลค่าสูงสุด คือ ผัก ผลไม้และของปรุงแต่งที่ทำจากผัก ผลไม้ โดยมีมูลค่าการนำเข้า 2,820.8 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเมื่อเทียบกับปี 2554 ร้อยละ 190.8 นอกจากนี้สินค้านำเข้าหลักที่ได้นำเข้าจากกัมพูชาจะประกอบด้วยเหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ สินแร่ โลหะอื่นๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์ เสื้อผ้าสำเร็จรูป พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช โดยมีมูลค่าและอัตราการขยายตัว ดังแสดงในตารางที่ 1.5

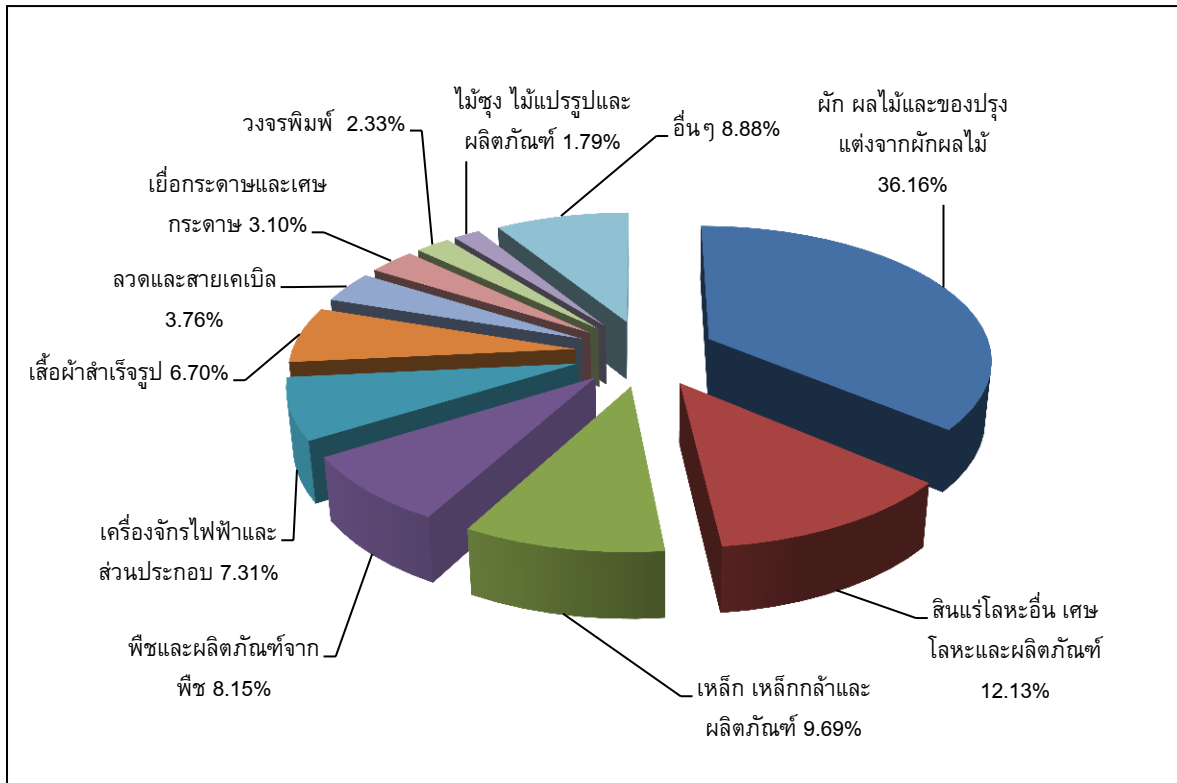
ตารางที่ 1.5 โครงสร้างสินค้าที่ไทยนำเข้าจากกัมพูชา 10 อันดับแรก

ชื่อสินค้า		มูลค่า (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (%)		
		2553	2554	2555	2553	2554	2555
1	ผัก ผลไม้และของปรุงแต่งจากผัก ผลไม้	467.9	972.4	2,820.8	-21.37	107.84	190.08
2	สินแร่โลหะ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์	800.1	1,170.1	946.1	147.98	46.23	-19.14
3	เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	847.6	1,357.5	755.7	276.31	60.17	-44.33
4	พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช	1,478.4	268.5	635.7	45.13	-81.84	136.76
5	เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ	35.7	74.6	570.4	9,580.04	109.11	655.09
6	เสื้อผ้าสำเร็จรูป	180.7	458.6	522.3	128.32	153.87	13.88
7	ลวดและสายเคเบิล	-	0.2	293.2	-99.49	23,030.00	126,652.27
8	เยื่อกระดาษและเศษกระดาษ	190.7	207.6	242.0	89.72	8.88	16.54
9	วงจรมพิมพ์	-	-	182.1	-	-	4,234,855.81
10	ไม้ซุง ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์	75.5	178.3	139.3	-22.74	136.21	-21.89
รวม 10 รายการ		4,076.5	4,687.8	7,107.4	67.10	15.00	51.65
อื่นๆ		2,793.5	685	692.8	1,169.49	-75.48	1.13
รวมทั้งสิ้น		6,870.0	5,372.8	7,800.2	158.31	-21.79	45.18

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร
<http://www.moc.go.th> วันที่สืบค้น 4 มีนาคม 2556

เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนของมูลค่าสินค้าที่ไทยนำเข้าจากกัมพูชาในปี 2555 พบว่าไทยนำเข้าผัก
 ผลไม้และของปรุงแต่งจากผัก ผลไม้เป็นสัดส่วนมากที่สุดซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 36.16 ของมูลค่าการ
 นำเข้าทั้งหมด รองลงมาคือไทยนำเข้าสินแร่ โลหะ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์โดยมีสัดส่วนร้อยละ 12.13
 ดังแสดงในรูปที่ 1.2

รูปที่ 1.2 สัดส่วนมูลค่าของสินค้านำเข้าจากกัมพูชา ปี 2555 จากกัมพูชา

1.2.3 การค้าชายแดนที่สำคัญของประเทศ

การค้าชายแดนระหว่างไทยกับกัมพูชาในปี 2551-2555 พบว่า ไทยมีดุลการค้าชายแดนที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยในปี 2555 การค้าชายแดนไทยกับกัมพูชามีอัตราการขยายตัวร้อยละ 28.31 เมื่อเทียบกับปี 2554 และมีมูลค่าการค้าชายแดนรวมทั้งสิ้น 82,089.07 ล้านบาท

ตารางที่ 1.6 การค้าชายแดนไทยกับกัมพูชา

รายการ	2551	2552	2553	2554	2555
มูลค่าการค้า (ล้านบาท)	50,307.36	45,373.51	55,416.33	63,977.38	82,089.07
(อัตราการขยายตัว: ร้อยละ)	(44.02)	(-9.81)	(22.13)	(15.45)	(28.31)
มูลค่าการส่งออก (ล้านบาท)	47,371.80	42,878.66	51,112.45	59,065.32	74,921.52
(อัตราการขยายตัว: ร้อยละ)	(42.33)	(-9.48)	(19.20)	(15.56)	(26.85)

ตารางที่ 1.6 การค้าชายแดนไทยกับกัมพูชา (ต่อ)

รายการ	2551	2552	2553	2554	2555
มูลค่าการนำเข้า (ล้านบาท) (อัตราการขยายตัว: ร้อยละ)	2,935.56 (78.30)	2,494.85 (-15.01)	4,303.88 (72.51)	4,912.06 (14.13)	7,167.55 (45.92)
ดุลการค้า (ล้านบาท)	44,436.24	40,383.89	46,808.57	54,153.26	67,753.97

ที่มา: กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์: <http://bordertrade.dft.go.th> วันที่สืบค้น 4 มีนาคม 2556

เมื่อพิจารณาการค้าชายแดนไทยกับกัมพูชา โดยแยกเป็นรายจังหวัด พบว่า ในปี 2555 การค้าผ่านด่านในจังหวัดสระแก้ว มีมูลค่าการค้าชายแดนกับกัมพูชามากที่สุดซึ่งมีมูลค่า 50,435.25 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 61.4 ของมูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยกับกัมพูชา เนื่องจากบริเวณชายแดนดังกล่าวมีตลาดโรงเกลือซึ่งเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่และเป็นแหล่งรวมสินค้านานาชาติทั้งของไทยและกัมพูชา จึงทำให้การค้าชายแดนในบริเวณดังกล่าวมีความคึกคัก รุ่งเรืองมา คือการค้าผ่านด่านในจังหวัดตราดโดยมีมูลค่าการค้าชายแดนกับกัมพูชาเท่ากับ 24,936.72 คิดเป็นร้อยละ 30.4 ของมูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยกับกัมพูชา ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1.7

ตารางที่ 1.7 การค้าชายแดนไทยกับกัมพูชา แยกตามรายจังหวัด

ปี	รายการ	2554 (ล้านบาท)	2555 (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
ด่าน				
จังหวัดสระแก้ว	มูลค่ารวม	37,480.32	50,435.25	34.56
	ส่งออก	33,372.94	44,976.65	34.77
	นำเข้า	4,107.38	5,458.60	32.90
	ดุลการค้า	29,265.56	39,518.06	35.03
จังหวัดตราด	มูลค่ารวม	21,911.69	24,936.72	13.81
	ส่งออก	21,761.61	24,454.14	12.37
	นำเข้า	150.08	482.58	221.54
	ดุลการค้า	21,611.52	23,971.56	10.92

ตารางที่ 1.7 การค้าชายแดนไทยกับกัมพูชา แยกตามรายจังหวัด (ต่อ)

ปี	รายการ	2554 (ล้านบาท)	2555 (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
จังหวัดจันทบุรี	มูลค่ารวม	3,400.76	4,520.92	32.94
	ส่งออก	2,772.95	3,434.28	23.85
	นำเข้า	627.81	1,086.64	73.08
	ดุลการค้า	2,145.13	2,347.63	9.44
จังหวัดสุรินทร์	มูลค่ารวม	831.61	1,668.75	100.67
	ส่งออก	804.82	1,529.02	89.98
	นำเข้า	26.79	139.74	421.68
	ดุลการค้า	778.04	1,389.28	78.56
จังหวัดอุบลราชธานี	มูลค่ารวม	353	527.43	49.41
	ส่งออก	353	527.43	49.41
	นำเข้า	0	0	-
	ดุลการค้า	353	527.43	49.41
รวม	มูลค่ารวม	63,977.38	82,089.07	28.31
	ส่งออก	59,065.32	74,921.52	26.85
	นำเข้า	4,912.06	7,167.55	45.92
	ดุลการค้า	54,153.26	67,753.97	25.12

ที่มา: กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์: <http://bordertrade.dft.go.th> วันที่สืบค้น 4 มีนาคม 2556

1.3 รูปแบบการค้าและช่องทางการจำหน่ายสินค้าในกัมพูชา¹

(1) ผู้ประกอบธุรกิจที่เป็นผู้นำเข้าและส่งออกของกัมพูชา ประกอบด้วย

- บริษัทของรัฐบาล (State-owned Company) เป็นหน่วยงานของรัฐที่ตั้งขึ้นเพื่อนำเข้าสินค้าที่จำเป็นต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ
- บริษัทเอกชน (Private Company) ซึ่งเป็นบริษัทผู้นำเข้า (Importer) หรือบริษัทที่เป็นตัวแทนจำหน่ายแต่เพียงผู้เดียว (Sole Agent) หรือเป็นบริษัทตัวแทนจำหน่าย (Distributor) ของกัมพูชา

¹ กรมการค้าต่างประเทศ, เส้นทางทางการลงทุนระหว่างประเทศไทย-กัมพูชา

- ผู้ค้าชายแดน เป็นผู้รับจ้างนำเข้าสินค้าให้กับร้านค้าย่อยตามตลาดต่างๆ โดยพ่อค้าชายแดนจะรับสินค้าจากชายแดนไปส่งตามร้านค้าและแผงลอยในกัมพูชา ซึ่งสินค้าที่นำเข้าส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าอุปโภคบริโภค

(2) ช่องทางการจัดจำหน่ายและการกระจายตัวของสินค้าในตลาดกัมพูชา มีดังนี้

- การจัดจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค ผู้นำเข้าของกัมพูชาจะนำสินค้าที่นำเข้าไปกระจายให้กับร้านค้าส่ง ซูเปอร์มาร์เก็ต มินิมาร์ท และ ร้านค้าปลีก ในกรุงพนมเปญ และเมืองการค้าต่างๆ
- การจัดจำหน่ายสินค้าวัสดุก่อสร้าง ผู้นำเข้าจะเป็นผู้จัดจำหน่ายสินค้าเองโดยจะกระจายสินค้าต่อไปยังตัวแทนขายและร้านค้าปลีก รวมทั้งการขายโดยตรงให้ผู้บริโภค ทั้งในกรุงพนมเปญและจังหวัดต่างๆ
- การจัดจำหน่ายสินค้าผ่านแดน ผู้นำเข้าของกัมพูชาจะนำสินค้าเข้าจากไทยแล้วส่งต่อไปจำหน่ายที่เวียดนามโดยเป็นลักษณะของการขนส่งสินค้าผ่านแดน

1.4 การลงทุนโดยตรงในประเทศกัมพูชา

รัฐบาลของประเทศกัมพูชา มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอย่างจริงจังเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ ประกอบกับเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งท่องเที่ยวมากมายและหลากหลายทั้งทางด้านประวัติศาสตร์และเชิงวัฒนธรรม ค่าจ้างแรงงานยังอยู่ในระดับต่ำและเป็นประเทศที่ยังได้รับสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี (GSP) จากประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรปและญี่ปุ่น เป็นต้น จึงทำให้นักลงทุนจากต่างประเทศมองว่าประเทศกัมพูชาเป็นประเทศที่น่าสนใจประเทศหนึ่งที่ยังมีช่องทางและโอกาสในการดำเนินธุรกิจ

เมื่อพิจารณาการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของกัมพูชา พบว่าในปี 2555 คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกัมพูชา (Cambodian Investment Board : CIB) ได้อนุมัติโครงการส่งเสริมการลงทุนในกัมพูชา จำนวน 157 โครงการ ซึ่งเพิ่มจากปี 2554 จำนวน 9 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 6.08 และมีมูลค่าเงินลงทุนจำนวน 334.1 ล้านดอลลาร์ สรอ. ซึ่งลดลงจากปี 2554 จำนวน 173.2 ดอลลาร์ สรอ. คิดเป็นร้อยละ 34.15 ดังแสดงในตารางที่ 1.8

**ตารางที่ 1.8 การลงทุนที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของกัมพูชาใน
ปี 2551 – 2555**

รายการ	2551	2552	2553	2554	2555	อัตราการเปลี่ยนแปลงปี 2555 เทียบกับ 2554 (ร้อยละ)
มูลค่าเงินลงทุน (ล้านดอลลาร์ สรอ.)	259.9	149	172.8	507.3	334.1	-34.15
จำนวนโครงการ	101	100	102	148	157	6.08

ที่มา: Cambodian Investment Board อ้างอิงจากสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงพนมเปญ

<http://www.depthai.go.th> วันที่สืบค้น 4 มีนาคม 2556

ถ้าจำแนกการลงทุนตามประเภทของธุรกิจที่นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนในกัมพูชา พบว่าในปี 2555 คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของกัมพูชา (CIB) อนุมัติโครงการลงทุนรวม 157 โครงการ มูลค่าทุนจดทะเบียนรวม 334,050,000 ล้านดอลลาร์ สรอ. การลงทุนส่วนใหญ่อยู่ในหมวดอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป โรงงานผลิตรองเท้า ธุรกิจโรงสี และอุตสาหกรรมการเกษตร ดังแสดงในตารางที่ 1.9

**ตารางที่ 1.9 โครงการส่งเสริมการลงทุนที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของ
กัมพูชา ปี 2555 จำแนกตามประเภทธุรกิจ**

ลำดับ	ประเภท	จำนวนโครงการที่อนุมัติ	ทุนจดทะเบียน (USD)
1	Garment	82	165,250,000
2	Shoes	13	18,500,000
3	Other Industries	11	17,500,000
4	Rice mill	9	38,300,000
5	Agro-Industry	5	5,000,000
6	Rubber	4	9,000,000
7	Plastic	4	5,000,000
8	Textile	4	4,000,000
9	Tourism Center	3	4,000,000
10	Sock	2	7,000,000

ตารางที่ 1.9 โครงการส่งเสริมการลงทุนที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของ
กัมพูชา ปี 2555 จำแนกตามประเภทธุรกิจ (ต่อ)

ลำดับ	ประเภท	จำนวนโครงการที่อนุมัติ	ทุนจดทะเบียน (USD)
11	Food Processing	2	2,000,000
12	Bag	2	2,000,000
13	Glove	2	2,000,000
14	Hotel	2	2,000,000
15	Electronics	2	2,000,000
16	Wood Processing	2	2,000,000
17	Shopping Mall	1	39,500,000
18	Animal Meal	1	2,500,000
19	Telecommunication	1	2,000,000
20	Medical Supplies	1	1,000,000
21	Energy	1	1,000,000
22	Fertilizer	1	1,000,000
23	Construction	1	1,000,000
24	Mining	1	500,000
	TOTAL	157	334,050,000

ที่มา: Cambodian Investment Board อ้างอิงจากสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร

<http://www.depthai.go.th> วันที่สืบค้น 4 มีนาคม 2556

ถ้าจำแนกการลงทุนตามรายประเทศที่เข้าไปลงทุนในกัมพูชาพบว่าในปี 2555 นักลงทุนจากประเทศจีนเป็นผู้ได้รับอนุมัติโครงการที่ส่วนถือหุ้นมากที่สุดจำนวน 41 โครงการ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 26.1 ของจำนวนโครงการรวม โดยมีมูลค่าจดทะเบียนในส่วนที่ถือหุ้น 104,070,000 ดอลลาร์ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1.10

ตารางที่ 1.10 มูลค่าการลงทุนในโครงการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุนในกัมพูชา ปี 2555
จำแนกตามรายประเทศ

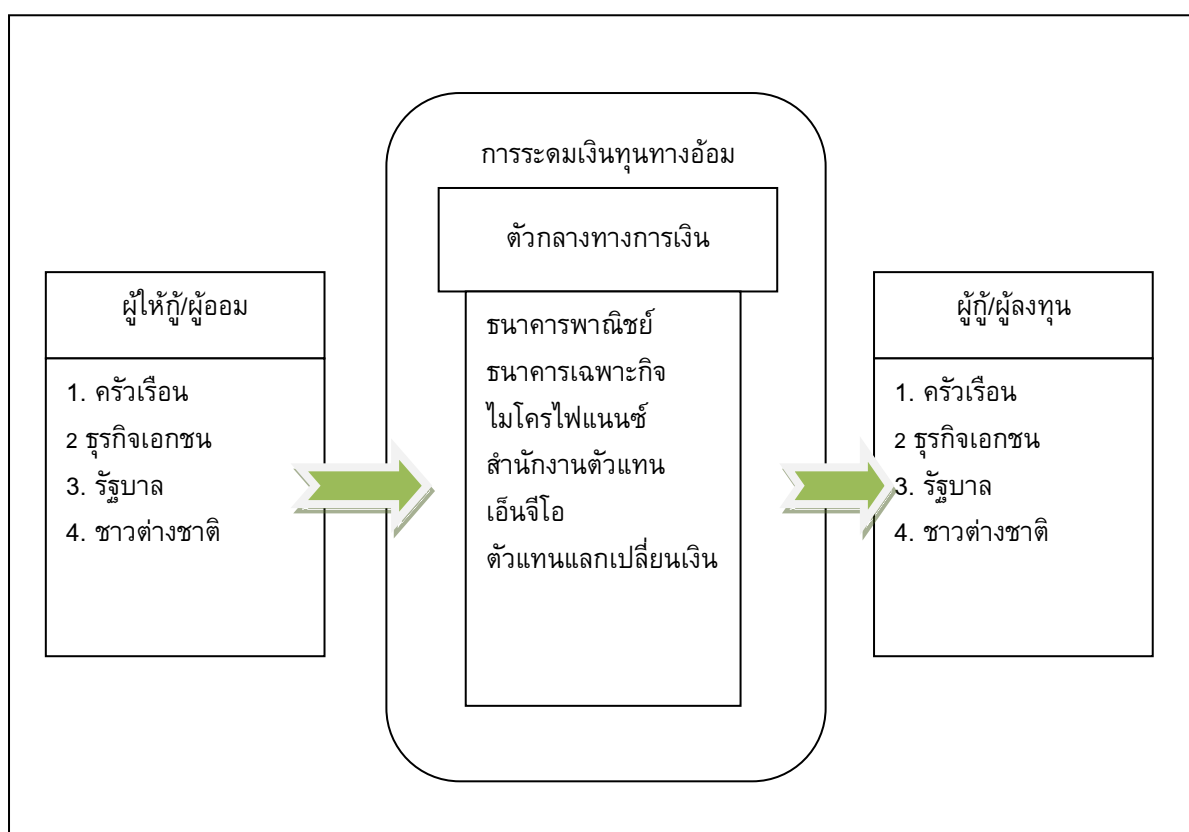
ลำดับ	ประเทศ	จำนวนโครงการที่มีส่วนถือหุ้น	มูลค่าจดทะเบียนในส่วนที่ถือหุ้น (USD)
1	China	41	104,070,000
2	Cambodia	31	39,255,000
3	Korea	29	44,705,000
4	Taiwan	23	29,380,000
5	Hong Kong	15	22,200,000
6	Singapore	9	14,125,000
7	Thailand	8	8,580,000
8	Japan	5	42,935,000
9	Vietnam	5	8,890,000
10	United Kingdom	5	4,400,000
11	Samoa	2	6,000,000
12	Canada	2	1,575,000
13	France	2	900,000
14	Rep. of Seychelles	1	2,000,000
15	India	1	1,995,000
16	Luxemberg	1	1,000,000
17	Netherland	1	1,000,000
18	Australia	1	500,000
19	United States	1	490,000
20	Malaysia	1	50,000
TOTAL			334,050,000

ที่มา: Cambodian Investment Board อ้างอิงจากสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร

<http://www.dephtai.go.th> วันที่สืบค้น 4 มีนาคม 2556

2.1 ระบบการเงินของประเทศกัมพูชา

ระบบสถาบันการเงินของกัมพูชา แต่เดิมเน้นการรับฝากและการปล่อยสินเชื่อเป็นหลักในปัจจุบันมีการให้บริการและมีเครื่องมือทางการเงินอื่นๆ ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น เช่น เช็ค บัตรเครดิต แต่อย่างไรก็ตาม กัมพูชายังไม่มีตลาดกู้ยืมระหว่างธนาคาร หรือ Interbank market และตลาดตราสารหนี้ ส่วนตลาดทุนเพิ่งเปิดการซื้อขายหลักทรัพย์เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2555 โดยแสดงแผนภาพของสถาบันการเงินของกัมพูชาได้ดังนี้¹

รูปที่ 2.1 โครงสร้างสถาบันการเงินของกัมพูชา

¹ระบบการเงินในประเทศกัมพูชา, ธนาคารแห่งประเทศไทย

2.2 สถาบันการเงินในกัมพูชา

สถาบันการเงินกัมพูชา ประกอบด้วย ธนาคารชาติแห่งกัมพูชา (National Bank of Cambodia: NBC) ธนาคารพาณิชย์ของเอกชน ธนาคารเฉพาะกิจ สถาบันไมโครไฟแนนซ์ NGOs สำนักงานตัวแทน และตัวแทนแลกเปลี่ยนเงิน

2.2.1 ธนาคารกลาง

ธนาคารกลางของประเทศกัมพูชา คือ National Bank of Cambodia : NBC มีหน้าที่ออกกฎระเบียบและควบคุมดูแลสถาบันการเงินในกัมพูชา และมีอำนาจในการควบคุมกิจกรรมทางการเงินเครดิต และการแลกเปลี่ยนเงินตรา โดยมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้

- (1) รักษาเสถียรภาพด้านราคา
- (2) ดำเนินนโยบายการเงินและอัตราแลกเปลี่ยน
- (3) อนุญาต/เพิกถอนใบอนุญาต กำกับดูแลและตรวจสอบสถาบันการเงิน ผู้ชำระบัญชี และผู้ตรวจสอบภายใน
- (4) ดูแลระบบการชำระเงิน และส่งเสริมการชำระเงินระหว่างธนาคาร
- (5) พิมพ์และออกใช้เงินตราสกุลท้องถิ่น และบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ

แต่อย่างไรก็ตาม ธนาคารกลางมีอำนาจในการกำกับและควบคุมธนาคารพาณิชย์ค่อนข้างสูง เช่น สามารถเรียกดูสถานภาพทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ ตรวจสอบและแต่งตั้งผู้ตรวจสอบสถานภาพทางการเงิน การดำเนินงานและแต่งตั้งคณะทำงานเข้ามาควบคุม ดูแล หรือดำเนินกิจการแทนคณะผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ใดๆ ก็ได้ นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ตามปกติ เช่น การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน การกำหนดเวลาเปิดทำการของธนาคาร เป็นต้น

2.2.2 ธนาคารพาณิชย์

กฎหมายธนาคารของกัมพูชาได้จัดประเภทของสถาบันการเงินออกเป็น ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารเฉพาะกิจ สถาบันการเงินพิเศษ และสถาบันการเงินขนาดเล็ก สถาบันการเงินทุกประเภทจะต้องจดทะเบียนพาณิชย์และขออนุญาตดำเนินกิจการทางการเงินกับธนาคารแห่งชาติ

จากข้อมูลในปี 2554 พบว่าธนาคารพาณิชย์ในกัมพูชามีจำนวน 31 ธนาคาร (ดูรายชื่อในบทที่ 5 หัวข้อ 5.3.4) มีดังนี้คือ

- (1) สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ 9 ธนาคาร
- (2) ธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศ 13 ธนาคาร
- (3) ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ 9 ธนาคาร

2.2.3 ธนาคารเฉพาะกิจ จำนวน 7 ธนาคาร ประกอบด้วย

- (1) ธนาคารของรัฐ 1 ธนาคาร
- (2) ธนาคารพาณิชย์เอกชน 6 ธนาคาร

2.2.4 สถาบันการเงินอื่น ๆ ประกอบด้วย

- (1) สถาบันไมโครไฟแนนซ์จำนวนประมาณ 61 แห่ง
- (2) สำนักงานตัวแทนธนาคารต่างประเทศ จำนวน 2 แห่ง
- (3) ตัวแทนแลกเปลี่ยนเงิน 1,627 แห่ง

2.3 ระบบปริวรรตเงินตราต่างประเทศ

การดำเนินนโยบายการเงินของธนาคารกลาง สรุประเบิดที่สำคัญดังนี้

(1) นโยบายด้านอัตราแลกเปลี่ยน กัมพูชาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวภายใต้การจัดการ (Managed Floating Exchange Rate) โดยธนาคารกลางกัมพูชา (National Bank of Cambodia : NBC) จะเป็นผู้กำหนดอัตราทางการ (Official Exchange Rate) ให้สอดคล้องกับความเคลื่อนไหวของราคาตลาดและมีส่วนต่างระหว่างอัตราตลาดและอัตราทางการไม่เกินร้อยละ 1 ส่วนใหญ่อัตราทางการใช้กับธุรกรรมการค้าระหว่างประเทศของภาครัฐและวิสาหกิจของรัฐเป็นสำคัญ ในขณะที่อัตราตลาด (Market Rate) จะถูกกำหนดโดยผู้ค้าเงินตราต่างประเทศในภาคเอกชน

ตลาดซื้อขายเงินตราต่างประเทศในกัมพูชา ยังเป็นตลาดเล็กและมีการดำเนินงานอย่างไม่เป็นทางการ จึงไม่มีการกำหนดเวลาซื้อขายที่แน่นอน โดยทั่วไปตลาดเงินตราต่างประเทศไม่มีปัญหาสภาพคล่อง แต่หากธนาคารหรือผู้ค้าเงินขาดสภาพคล่อง สามารถกู้ยืมเงินดอลลาร์ สรอ. และเงินเรียลจาก NBC ได้โดยมีหลักประกัน

กฎหมายอัตราแลกเปลี่ยนกำหนดให้ธนาคารตั้งขึ้นในกัมพูชาเท่านั้นมีสิทธิได้รับอนุญาตให้ดำเนินธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตราได้อย่างเสรี แต่ต้องรายงานต่อธนาคารกลางเมื่อมีการแลกเปลี่ยนเงินตั้งแต่ 10,000 ดอลลาร์ สรอ.ขึ้นไป แต่อย่างไรก็ตามถ้าเกิดสถานการณ์ที่กัมพูชาไม่สงบภายในประเทศหรือเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน ธนาคารกลางมีอำนาจสงวนสิทธิ์ในการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

(2) นโยบายด้านการควบคุมเงินตราต่างประเทศ ผู้ประกอบการหรือนักลงทุนต่างชาติที่เข้าไปประกอบธุรกิจหรือลงทุนในกัมพูชา สามารถโอนเงินออกนอกประเทศได้อย่างเสรี โดยกฎหมาย Foreign Exchange Law, August 22, 1997 ไม่จำกัดในการโอนเงินลงทุนหรือผลกำไรที่ได้จากการลงทุนออกนอกประเทศ กฎหมายเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงินตราให้อำนาจธนาคารกลางในการควบคุมดูแลการส่งเงินออกนอกประเทศ ในกรณีที่นักท่องเที่ยวนำเงินเข้าหรือออกนอกประเทศมีมูลค่าตั้งแต่ 10,000 ดอลลาร์ สรอ.ขึ้นไป จะต้องสำแดงต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากร ธนาคารที่เป็นผู้ทำธุรกรรมจะต้องรายงานต่อธนาคารชาติเมื่อมีการนำเงินสดที่มีเงินตราต่างประเทศออกจากกัมพูชา

(3) นโยบายด้านระบบการชำระเงิน ถึงแม้ว่าส่วนใหญ่เศรษฐกิจกัมพูชามีการใช้เงินสดสูง แต่ก็มีการใช้เช็คเป็นเครื่องมือหลักในการชำระเงิน โดยมี NBC ดำเนินการด้านสำนักหักบัญชี (Clearing House) ทั้งสกุลเงินดอลลาร์ สรอ. และสกุลเงินเรียล

การใช้เงินเรียลและเงินตราต่างประเทศในกัมพูชา

(1) กัมพูชาใช้เงินดอลลาร์ สรอ. ในระบบเศรษฐกิจในสัดส่วนที่สูงมากกว่าร้อยละ 80 และเป็นเศรษฐกิจแบบดอลลาร์ (Dollarized Economy) เงินดอลลาร์ สรอ. ในกัมพูชามีบทบาทหน้าที่ 3 อย่างคือ เป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยน เป็นหน่วยในการวัดมูลค่า และเป็นเครื่องรักษามูลค่า

(2) เงินเรียล ใช้ในภาครัฐและธนาคารกลางในการจ่ายเงินเดือนค่าจ้าง และยังนิยมใช้ในธุรกรรมเล็กๆ ทั่วไป NBC ทำหน้าที่อัดฉีดเงินเรียลเข้าในระบบ อย่างไรก็ตาม ธนาคารกลางของกัมพูชามีนโยบายผลักดันให้ใช้เงินเรียลมากขึ้นในธุรกรรมต่างๆ ในประเทศ เช่น การบังคับให้ใช้เงินเรียลชำระค่าธรรมเนียมและภาษี เป็นต้น

(3) มีการใช้เงินสกุลต้องของเวียดนามตามแนวชายแดนกัมพูชา-เวียดนาม และใช้เงินบาททางจังหวัดด้านทิศตะวันตกของกัมพูชา

(4) ในระบบสถาบันการเงินของกัมพูชา นอกจากทุนจดทะเบียนที่เป็นดอลลาร์ สรอ. แล้ว เงินฝากและสินเชื่อส่วนใหญ่ยังเป็นเงินสกุลดอลลาร์ สรอ.

นโยบาย กฎระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน

สำหรับในบทนี้มีเนื้อหาครอบคลุมทั้งในเรื่องของนโยบายส่งเสริมการลงทุน กฎระเบียบการลงทุน กิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานส่งเสริมการลงทุน สิทธิประโยชน์ของนักลงทุนต่างชาติ สิทธิประโยชน์ของการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน เช่น กฎหมายแรงงาน กฎหมายสิทธิบัตร กฎหมายที่ดิน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 นโยบายการลงทุนในกัมพูชา¹

ปัจจุบันรัฐบาลกัมพูชาอยู่ระหว่างการดำเนินการตามแผนพัฒนายุทธศาสตร์แห่งชาติ (National Strategic Development Plan: NSDP) และยุทธศาสตร์ลดความยากจนแห่งชาติ (National Poverty Reduction Strategy: NPRS) รวมทั้งเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของสหประชาชาติ (Cambodian's Millennium Development Goals: CMDGs) ซึ่งล้วนเป็นยุทธศาสตร์หลักที่รัฐบาลกัมพูชาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายให้กัมพูชาเดินหน้าไปสู่การพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน และใช้เป็นพื้นฐานในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของประเทศที่มุ่งเน้นส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การจ้างงาน ความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม

รัฐบาลกัมพูชาให้ความสำคัญกับการลงทุนในประเทศอย่างมาก จึงมีนโยบายส่งเสริมการลงทุน และมีการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับลงทุนเพื่อเอื้อต่อนักลงทุนต่างชาติ เช่น การอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน เช่น กระบวนการในการจัดตั้งบริษัท และการให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ แก่โครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน การอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติโอนเงินตราต่างประเทศได้อย่างเสรีเพื่อจูงใจให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุน อันจะส่งผลต่อการสร้างงานที่ก่อให้เกิดรายได้กับประชาชนและเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศโดยให้กรรมสิทธิ์ในการถือครองสินทรัพย์เป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นการถือครองที่ดิน แต่อย่างไรก็ตาม นักลงทุนต่างชาติสามารถเช่าที่ดินได้นานถึง 99 ปี นอกจากนี้ยังอนุญาตให้นักลงทุนเป็นเจ้าของกิจการบางประเภทได้ทั้งหมด และยังให้การ

¹ คู่มือ การค้าและการลงทุน ราชอาณาจักรกัมพูชา กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ (2555)

รับประกันนักลงทุนในการกำหนดราคาสินค้าที่ผลิตขึ้น การให้สิทธิในการส่งออกเงินทุน ผลกำไรของกิจการ และยังสามารถลงทุนด้วยเงินทุนของนักลงทุนต่างประเทศเองทั้งหมด โดยที่ไม่จำเป็นต้องร่วมลงทุนกับนักลงทุนท้องถิ่นก็ได้ รวมไปถึงนักลงทุนสามารถนำเข้าแรงงานต่างชาติที่มีฝีมือมาทำงานและเพื่อพัฒนาแรงงานในประเทศได้อีกด้วย อีกทั้งยังได้เร่งปรับปรุงกฎระเบียบ ให้มีความโปร่งใสและลดขั้นตอนการขอใบอนุญาตประกอบการลงทุนมากขึ้นเพื่อจูงใจให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุน

รัฐบาลกัมพูชาได้ออกกฎหมายส่งเสริมการลงทุนครั้งแรกในปี พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2546) ให้ความมั่นใจแก่นักลงทุนว่าจะได้รับการคุ้มครองทรัพย์สินในทุกๆ ด้านเท่าเทียมกับบุคคลในชาติและไม่ใช้นโยบายกำหนดราคาสินค้าหรือบริการกับโครงการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน พร้อมให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีและที่ไม่ใช่ภาษี อาทิ

- การยกเว้นภาษีเงินได้จากกำไร (Tax holiday)
- การยกเว้นอากรขาเข้า เครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์และวัสดุก่อสร้างสำหรับโครงการที่ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า และยกเว้นอากรขาเข้าวัตถุดิบ สินค้ากึ่งสำเร็จรูป และส่วนประกอบสำหรับการผลิตเพื่อส่งออกและการผลิตสินค้าที่ต่อเนื่องกัน (Supporting Industry)
- สามารถจ้างและนำแรงงานต่างชาติเข้ามาอยู่และทำงานในหน้าที่ผู้จัดการ ผู้ชำนาญการ ช่างฝีมือ ช่างเทคนิค รวมทั้งบุตรและคู่สมรสของบุคคลดังกล่าว
- สามารถทำประโยชน์จากที่ดินที่ได้รับสัมปทานจากภาครัฐ หรือที่เช่าจากเอกชน และสามารถนำที่ดินดังกล่าวไปเป็นหลักประกันการกู้เงินในระยะเวลาที่ได้รับสัมปทานหรือเช่า
- สามารถซื้อและส่งออกเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าสินค้า รวมไปถึง การชำระเงินต้น ดอกเบี้ย รวมทั้งส่งออกไปหรือเงินทุนกลับประเทศได้ทั้งระหว่างดำเนินโครงการและหลังจากยกเลิกการลงทุน

3.2 กฎระเบียบการลงทุน

การลงทุนในประเทศกัมพูชามีหน่วยงานที่ดูแลด้านการลงทุนจากต่างประเทศ คือ The Council for the Development of Cambodia (CDC) ซึ่งมีหน้าที่พิจารณาดูแลกิจกรรมการลงทุนทั้งหมดของประเทศโดยเฉพาะการส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชน และพิจารณาจัดทำและบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รัฐมนตรีเศรษฐกิจ รัฐมนตรีกระทรวงต่างๆ และเลขาธิการ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดและประธานหอการค้ากัมพูชาเป็นคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยคณะทำงานต่างๆ ดังนี้

- The Cambodian Investment Board (CIB)

ทำหน้าที่กลั่นกรองข้อเสนอสำหรับภาคเอกชนที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุน(The Investment Proposal) นอกเขตเศรษฐกิจพิเศษ

- Cambodian Special Economic Zone Board (CSEZB)

ทำหน้าที่กลั่นกรองข้อเสนอสำหรับภาคเอกชนที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมด

- The Cambodian Rehabilitation and Development Board (CRDB)

ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือรัฐบาลต่างชาติ และองค์กรระหว่างประเทศ ในด้านการติดต่อกับหน่วยงานภายในประเทศ

เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดให้ CDC เป็น One Stop Service หน่วยงานเอกชนที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุนจะสามารถทราบผลการตอบรับหรือปฏิเสธการให้การส่งเสริมการลงทุนภายใน 3 วันทำการนับแต่วันยื่นเอกสารที่สมบูรณ์ซึ่งเมื่อ CDC ตอบรับให้การส่งเสริมการลงทุนจะดำเนินการออกเอกสารใบรับรองการจดทะเบียนที่มีเงื่อนไข (Condition Registration Certificate) ให้กับผู้ขอรับการส่งเสริมการลงทุนเพื่อเป็นหลักฐานใช้สำหรับติดต่อกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในการอนุญาตและออกใบอนุญาตต่างๆ โดยหน่วยงานเหล่านี้จะต้องพิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จภายใน 28 วันทำการ และ CDC จะออกเอกสารใบรับรองการจดทะเบียนขั้นสุดท้าย (Final Registration Certificate) ให้กับผู้ขอ โดยถือวันที่ออกเอกสารเป็นวันเริ่มต้นของการให้การส่งเสริมการลงทุนโดยโครงการที่ได้รับใบรับรองการจดทะเบียนขั้นสุดท้าย (Final Registration Certificate) สามารถเริ่มดำเนินโครงการลงทุนนั้นได้ทันที ทั้งนี้หากผ่านขั้นตอนการพิจารณาเห็นชอบจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในการอนุญาตและออกใบอนุญาตต่างๆ แล้ว แต่ CDC ไม่ตอบกลับภายใน 3 วันทำการให้ถือว่า CDC เห็นชอบโดยอัตโนมัติ

อย่างไรก็ตามในส่วนกฎระเบียบการลงทุน จะกล่าวถึงรูปแบบการลงทุนจากต่างประเทศ ขั้นตอนการจัดตั้งบริษัทและการขออนุญาตการลงทุน รวมไปถึงกิจการที่เปิดให้ลงทุน กิจการที่ห้ามลงทุน และกิจการลงทุนที่มีเงื่อนไขพิเศษดังต่อไปนี้

3.2.1 รูปแบบการลงทุนของนักลงทุนชาวต่างชาติในกัมพูชา

สำหรับรูปแบบการลงทุนของนักลงทุนชาวต่างชาติในกัมพูชาสามารถเลือกลงทุนได้ตามรูปแบบการลงทุน 4 แบบ คือ

ตารางที่ 3.1 รูปแบบการลงทุนของนักลงทุนชาวต่างชาติในกัมพูชา

รูปแบบการดำเนินธุรกิจ	รายละเอียด
1) การถือหุ้นของชาวต่างชาติข้างมาก หรือทั้งสิ้น ²	บริษัทที่จดทะเบียนต้องมีเงินทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ 1,000 ดอลลาร์ สรอ. แต่สำหรับกิจการบางประเภท เช่น ธนาคารพาณิชย์ต้องมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 13 ล้านดอลลาร์ สรอ. และบริษัทประกันภัยต้องมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 7 ล้านดอลลาร์ สรอ. หลังจากยื่นจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทแล้ว บริษัทฯ ต้องยื่นรายงานทุกเดือนแม้จะไม่มีประกอบการ นอกจากนี้บริษัทจะต้องจดทะเบียนการจ้างแรงงาน กับ Ministry of Social Affairs, Labor, Vocational Training and Youth Rehabilitation (MOSALVY) ภายใน 30 วัน นับตั้งแต่ประกอบกิจการและต้องรายงานทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในกัมพูชาต้องได้รับใบอนุญาตให้ทำงาน (Work permit) ด้วย
2) การร่วมทุน (Joint venture: JV)	กิจการร่วมทุนเป็นกิจการการลงทุนที่ไม่จำกัดสัญชาติ และสามารถเป็นการลงทุนร่วมกับภาครัฐหรือภาคเอกชนก็ได้ แต่ต้องมีบุคคลสัญชาติกัมพูชาร่วมถือหุ้นร้อยละ 51 ขึ้นไป โดยการร่วมทุนนี้สามารถนำที่ดินเครื่องจักรกล และอุปกรณ์ สิทธิประโยชน์อื่นๆ มาประเมินเป็นทุนของโครงการได้
3) Build-Operator-Transfer: BOT	กิจการที่ได้รับสัมปทานจากรัฐในการลงทุนบริหารจัดการ และเก็บผลประโยชน์จากการดำเนินการด้านสาธารณูปโภค โดยระยะเวลาสูงสุดในการได้รับสัมปทานครั้งละไม่เกิน 30 ปี (สามารถขยายเวลาได้ตามเงื่อนไข และข้อกำหนดในสัญญาสัมปทาน) และส่งมอบสาธารณูปโภค ทั้งหมดในสภาพดีให้กับรัฐหรือหน่วยงานที่ให้สัญญา โดยไม่คิดมูลค่าในวันสิ้นสุดสัญญา
4) สัญญาคือความร่วมมือทางธุรกิจ (Business Cooperation Contract: BCC)	การลงทุนที่นักลงทุนในกัมพูชาได้สัญญาดำเนินการกับหน่วยงานภาครัฐของกัมพูชา และตกลงจะแบ่งปันผลกำไรระหว่างกัน โดยไม่ก่อตั้งนิติบุคคลขึ้นใหม่

ที่มา: คู่มือการค้าและการลงทุนในประเทศกัมพูชา สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) สำนักงานอุทยานวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2555)

² การถือหุ้นของชาวต่างชาติข้างมากหรือทั้งสิ้น หมายถึง การถือหุ้นของชาวต่างชาติทั้งสิ้น ร้อยละ 100

จากรูปแบบการลงทุนข้างต้น ผู้ประกอบธุรกิจในกัมพูชาบางรูปแบบ³ จะต้องจดทะเบียนชำระภาษีมูลค่าเพิ่มภาษีตามประกาศภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value-added tax) ของกัมพูชาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2542 ซึ่งอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มของกัมพูชามีอยู่ 2 อัตราคือ ร้อยละ 10 และร้อยละ 0 โดยผู้ที่จดทะเบียนชำระภาษีมูลค่าเพิ่มจะไม่ต้องเสียภาษีการค้า (Turnover tax) และภาษีการบริโภค (Consumption) แต่อย่างไรก็ตาม

โดยกัมพูชาได้ให้หลักประกันว่า ผู้ได้รับการส่งเสริมจะได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกับคนในชาติและจะไม่ถูกบังคับจากนโยบายกำหนดราคาสินค้าและบริการ รวมทั้งสามารถซื้อ และโอนเงินตราต่างประเทศสำหรับชำระสินค้าหรือจ่ายกำไรตามระบบธนาคาร⁴

ขั้นตอนการจัดตั้งบริษัทในประเทศกัมพูชา

สำหรับนักธุรกิจต่างชาติไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลนั้นจะสามารถจัดตั้งองค์กรธุรกิจในประเทศกัมพูชาได้ผ่านทางจดทะเบียนนิติบุคคลในรูปแบบ บริษัทจำกัด (Limited Liability Company: LLC) สำนักงานตัวแทน (Representative Office) หรือจัดตั้งเป็นสาขาของบริษัทต่างชาติ (Branch a Foreign Company) สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการก่อตั้งองค์กรธุรกิจ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์ทางการค้าและการจดทะเบียนพาณิชย์ (Law on Commercial Rules and Commercial Register) และกฎหมายว่าด้วยองค์การทางการพาณิชย์ (Law on Commercial Enterprises) ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมีการกำหนดประเภทของธุรกิจ วิธีการจดทะเบียนนิติบุคคล จำนวนหุ้นจดทะเบียน และการเลิกธุรกิจ เป็นต้น ทั้งนี้จำเป็นต้องมีการจดทะเบียนนิติบุคคลอย่างน้อย 15 วันก่อนการเริ่มดำเนินธุรกิจ การขอจดทะเบียนนิติบุคคลประเภทต่างๆ นั้น จะต้องดำเนินการที่หน่วยงานจดทะเบียนบริษัทและธุรกิจ (Registrar of Companies and Businesses) ที่อยู่ในสังกัดของกรมการจดทะเบียนการค้า (Commercial Registration Department) ของกระทรวงพาณิชย์ ยกเว้นในกรณีที่มีหน่วยงานสาขาตามจังหวัดต่างๆ ก็สามารถไปขอจดทะเบียนนิติบุคคลที่สำนักงานรับจดทะเบียน ของกระทรวงพาณิชย์ตามต่างจังหวัดได้ ซึ่งรายละเอียดต่างๆ มีดังต่อไปนี้

³ สำหรับกิจการที่อยู่ในบางรูปแบบที่ต้องชำระภาษีดังที่กล่าวถึงได้แก่ 1) กิจการเจ้าของคนเดียว (Sole Proprietor) 2) ห้างหุ้นส่วน (Partnership) 3) บริษัทเอกชน (Private Company) 4) บริษัทร่วมทุน (Joint Venture) 5) Pass Through 6) สโมสรหรือสมาคม (Club or Association)

⁴ http://www.cambodiainvestment.gov.kh/cam/cambodiafiles/userfiles/file/Investment_law.pdf (2556)

• ประเภทของนิติบุคคล

โดยหลักการทั่วไปแล้วการดำเนินธุรกิจในประเทศกัมพูชานั้นสามารถจัดตั้งนิติบุคคลได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ธุรกิจต่างชาติเป็นนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่เรียกว่า Law on Commercial Enterprises ซึ่งกำหนดให้บริษัทต่างชาติอาจเข้ามาดำเนินธุรกิจในกัมพูชาได้ในรูปแบบของสำนักงานตัวแทน สำนักงานสาขา

บริษัทต่างชาติที่มีการดำเนินธุรกิจในรูปแบบ 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้ให้ถือว่าได้เข้ามาดำเนินกิจการในกัมพูชา

- (1) เช่าพื้นที่ในกระบวนการผลิต การแปรรูป หรือการประกอบธุรกิจบริการมากกว่าหนึ่งเดือนขึ้นไป
- (2) จ้างงานบุคคลใดทำงานมากกว่าหนึ่งเดือน
- (3) ประกอบการงานอื่นตามที่กฎหมายแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาให้อำนาจไว้

ทั้งนี้ชาวต่างชาติไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลนั้นจะสามารถดำเนินธุรกิจในประเทศกัมพูชาได้ผ่านทาง การจดทะเบียนนิติบุคคลในรูปแบบ บริษัทจำกัด สำนักงานตัวแทน หรือจัดตั้งเป็นสาขาของบริษัทต่างชาติ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) บริษัทจำกัด (Limited Liability Company: LLC)

การจัดตั้งองค์กรธุรกิจในรูปแบบ LLC สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.1) บริษัทจำกัด (มหาชน) กฎหมายกำหนดให้จะต้องจดทะเบียนนิติบุคคลกับกระทรวงพาณิชย์ มีการประกาศขายหุ้นแก่สาธารณชน ผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัดเพียงมูลค่าหุ้นที่จะต้องชำระแก่บริษัท และบริษัทจำกัด (มหาชน) จะต้องมีกรรมการบริหารอย่างน้อย 3 คน

1.2) บริษัทจำกัด เป็นรูปแบบของการประกอบธุรกิจที่นิยมกันมากที่สุดในกลุ่มนักลงทุนต่างชาติ เนื่องจากกฎหมายอนุญาตให้ชาวต่างชาติอาจถือหุ้นของบริษัท การถือหุ้นของชาวต่างชาติข้างมากหรือทั้งสิ้น ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบเพียงมูลค่าหุ้นที่จะต้องชำระแก่บริษัท อีกทั้งกฎหมายกัมพูชาไม่มีข้อจำกัดสิทธิของบริษัทต่างชาติในการก่อตั้งบริษัทจำกัด หรือแข่งขันกับรัฐวิสาหกิจ เว้นแต่สิทธิในการเป็นเจ้าของที่ดินที่กฎหมายห้ามมิให้นิติบุคคลต่างชาติเป็นเจ้าของที่ดินเท่านั้นภายใต้กฎหมายว่าด้วยธุรกิจพาณิชย์ บริษัทจำกัดอาจมีจำนวนผู้ถือหุ้นตั้งแต่ 2 - 30 คน นอกจากนี้ยังมีบริษัทจำกัดอีกหนึ่งประเภท

มีผู้ก่อตั้งเพียงคนเดียวซึ่งเรียกว่า “บริษัทจำกัดที่มีสมาชิกรายเดียว” (Single Member Limited Company)

การจดทะเบียนบริษัท (มหาชน) หรือบริษัทจำกัด จะต้องแสดงชื่อห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทเป็นคำอ่านภาษาเขมรเขียนอยู่บนชื่อภาษาต่างประเทศ และจะต้องมีขนาดใหญ่กว่าชื่อที่เขียนเป็นภาษาต่างประเทศโดยออกเสียงตรงกับชื่อภาษาต่างประเทศ (มาตรา 5) เมื่อจดทะเบียนแล้ว กฎหมายให้ถือว่า มีสภาพเป็นนิติบุคคลนับแต่วันจดทะเบียน⁵

บริษัทจำกัดทุกบริษัทจะต้องจดทะเบียนต่อหน่วยงานจดทะเบียนบริษัทและธุรกิจ (Registrar of Companies and Businesses) หรือหน่วยงานสาขาตามจังหวัดต่างๆ ที่อยู่ในสังกัดของกรมการจดทะเบียนการค้า (Commercial Registration Department) ที่เป็นหน่วยราชการที่ขึ้นตรงกับของกระทรวงพาณิชย์

ลักษณะและเงื่อนไขทางกฎหมายที่สำคัญของนิติบุคคล ประเภทบริษัทจำกัด มีดังนี้

● **ลักษณะและสาระสำคัญของบริษัทจำกัด**

- บริษัทจำกัดก่อตั้งโดยมีผู้เริ่มก่อการอย่างน้อย 1 คนเป็นผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดนี้อาจถือสัญชาติกัมพูชา หรือเป็นชาวต่างชาติก็ได้
- บริษัทจำกัดจะต้องมีกรรมการอย่างน้อย 1 คนซึ่งกรรมการบริษัทต้องเป็นบุคคลธรรมดา สัญชาติใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นชาวกัมพูชาก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องเป็นคนที่มิถิ่นที่อยู่หรือภูมิลำเนาอยู่ในประเทศกัมพูชา
- ต้องมีการจัดประชุมกรรมการบริษัทอย่างน้อย 1 ครั้งทุกๆ 3 เดือน โดยการดำเนินการของบริษัทจำกัดทำได้ผ่านที่ประชุมกรรมการบริษัท
- ต้องมีการออกหุ้นไม่น้อยกว่า 1,000 หุ้น โดยแต่ละหุ้นต้องมีมูลค่าหุ้นไม่น้อยกว่า 4,000 เรียล ซึ่งหมายความว่า เงินลงทุนขั้นต่ำในการจัดตั้งบริษัทจำกัด คือ 4,000,000 เรียล หรือประมาณ 1,000 ดอลลาร์ สหรัฐ.
- ความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นมีเท่ากับหุ้นที่ได้ลงทุนไป
- ที่อยู่ของการจดทะเบียนของบริษัทต้องเป็นที่ประเทศกัมพูชา

⁵ Law on Commercial Enterprises (2552)

- ทุกบริษัทมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องแถลงต่อกระทรวงพาณิชย์ถึงผลประกอบการประจำปีของบริษัท หากบริษัทใดไม่ปฏิบัติตามเป็นเวลาต่อเนื่องกันถึง 3 ปี ก็จะถูกถือว่าเป็นบริษัทที่ผิดกฎหมายและจะถูกถอนทะเบียนบริษัท อันจะส่งผลให้บริษัทประกอบกิจการไม่ได้ต่อไป
- ก่อนการประชุมผู้ถือหุ้นประจำปีอย่างน้อย 21 วัน จะต้องมีการส่งรายงานงบการเงินประจำปีที่ได้รับการรับรองจากกรรมการ และที่ประชุมกรรมการบริษัท พร้อมกับแนบรายงานของผู้ตรวจสอบบัญชีเพื่อให้ผู้ถือหุ้นแต่ละคนทราบถึงรายงานงบการเงินประจำปีของบริษัท

● ขั้นตอนการจดทะเบียนบริษัท

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบชื่อที่จะใช้ในการจดทะเบียน

เป็นขั้นตอนการขอตรวจสอบชื่อที่จะใช้ในการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท โดยผู้ลงทุนสามารถตรวจสอบชื่อได้ที่หน่วยงานจดทะเบียนบริษัทและธุรกิจ (Registrar of Companies and Businesses) หรือหน่วยงานสาขาตามจังหวัดต่างๆ ที่อยู่ในสังกัดของกรมการจดทะเบียนการค้า (Commercial Registration Department) กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งชื่อบริษัทนั้นจะต้องเป็นภาษาเขมร แต่หากมีภาษาต่างประเทศด้วยก็ต้องให้ชื่อภาษาเขมรมีขนาดใหญ่กว่าและอยู่เหนือชื่อภาษาต่างชาติ นอกจากนี้การใช้ตราสาร หัวจดหมาย และเอกสารที่สำคัญของบริษัทที่ใช้สำหรับการติดต่อราชการจะต้องเป็นภาษาเขมรเท่านั้น แต่ทั้งนี้การเลือกจัดตั้งชื่อต้องเลือกให้ดี และหากเป็นชื่อที่เป็นคำไทยก็ต้องให้มั่นใจว่าออกเสียงเป็นภาษาเขมรแล้วจะไม่มี歧义ไม่ได้ หากเป็นชื่อที่ไม่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น เป็นชื่อทั่วไปที่คนมักจะใช้เป็นชื่อบริษัท ผู้ก่อตั้งก็ควรหาชื่อสำรองไว้เป็นตัวเลือกหลายๆ ชื่อ เพื่อที่จะได้ชื่อตามต้องการและเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการตรวจสอบชื่อเพื่อที่จะดำเนินการจดทะเบียนบริษัทต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมเอกสารและค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียน

บริษัทต้องดำเนินการเตรียมเอกสารพร้อมค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนบริษัท เอกสารที่ต้องนำไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่รับจดทะเบียนมีดังนี้

- ใบคำขอจดทะเบียน (Form A) จำนวน 3 ชุด
- สำเนาบัตรประชาชน หรือ พาสปอร์ต ของผู้ถือหุ้นแต่ละราย ที่มีการรับรองสำเนาถูกต้อง จำนวน 3 ชุด ต่อผู้ถือหุ้นแต่ละราย

- รูปถ่ายของผู้ถือหุ้นแต่ละราย จำนวน 3 รูป ต่อผู้ถือหุ้นแต่ละราย
- หนังสือรับรองจากธนาคารว่ามีเงินชำระค่าหุ้นจดทะเบียนเป็นจำนวนเงิน 4,000,000 เรียล
- ค่าธรรมเนียม จำนวน 420,000 เรียล

กรณีที่ผู้ถือหุ้นเป็นนิติบุคคล

ให้นำหลักฐานของบริษัทที่จะมาเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดที่จะจดทะเบียนดังต่อไปนี้มายื่นในการจดทะเบียนบริษัท

- สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนของบริษัทที่จะมาเป็นผู้ถือหุ้น พร้อมรับรองสำเนาถูกต้อง
- สำเนาหนังสือบริคณห์สนธิของบริษัทที่จะมาเป็นผู้ถือหุ้นพร้อมรับรองสำเนาถูกต้อง
- จดหมายรับรองจากผู้ถือหุ้นแต่ละรายที่แต่งตั้งให้บุคคลใดทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นในการดำเนินการใดๆ ของนิติบุคคลที่จะจดทะเบียนใหม่
- รูปถ่ายจำนวน 3 รูปของผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แทนของนิติบุคคลให้ฐานะผู้ถือหุ้นของนิติบุคคลใหม่ที่ยื่นขอจดทะเบียน
- สำเนาบัตรประชาชน หรือ พาสปอร์ต จำนวน 3 ชุดของตัวแทนของบริษัทที่กล่าวข้างต้น

ขั้นตอนที่ 3 การยื่นคำขอจดทะเบียน

ผู้เป็นกรรมการบริษัทหรือผู้ถือหุ้นคนหนึ่งคนใดไปดำเนินการจดทะเบียนบริษัทด้วยตนเองที่กระทรวงพาณิชย์ พร้อมทั้งลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนต่อหน้าเจ้าพนักงานรับจดทะเบียน

ขั้นตอนที่ 4 การพิจารณาของกรมการทะเบียนการค้า

กรมการทะเบียนการค้าจะใช้เวลาในการออกไปรับรองการจดทะเบียนบริษัทประมาณ 5 ทำการ แต่ถ้าหากการขอจดทะเบียนนั้นได้ดำเนินการที่สำนักงานสาขาตามต่างจังหวัดก็จะใช้เวลาประมาณ 30 วันทำการในการออกไปรับรองการจดทะเบียนบริษัท ทั้งนี้นายทะเบียนจะออกไปรับรองชั่วคราวให้ภายใน 10 วัน นับจากวันยื่นจดทะเบียน

ขั้นตอนที่ 5 ทำตราประทับของนิติบุคคล

บริษัทจะต้องทำตราประทับของบริษัทภายหลังจากจดทะเบียนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว การจัดทำตราประทับที่ถูกต้องตามรูปแบบที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดนั้นจะสามารถดำเนินการได้ที่กรมทะเบียนการค้า

ที่มา: ปรับปรุงจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) สำนักงานอุทยานวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2555)

รูปที่ 3.1 ขั้นตอนการจดทะเบียนบริษัท

2) สำนักงานตัวแทน

ในการเข้าไปลงทุน หรือดำเนินธุรกิจในต่างประเทศนั้น นักลงทุนต่างชาติมักจะนิยมจัดตั้งเป็นสำนักงานตัวแทนก่อนที่จะไปจัดตั้งสำนักงานสาขา หรือ บริษัทจำกัด ทั้งนี้เนื่องมาจากต้องการศึกษาตลาดและคู่ทางในการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งข้อมูลทางการตลาดและอาจรวมถึงการหาผู้ค้าหรือผู้ที่จะมาทำธุรกิจร่วมกันอีกด้วยเสียก่อนที่จะเข้าไปลงทุนอย่างเต็มตัว กฎหมายของประเทศกัมพูชาอนุญาตให้บริษัทต่างชาติดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจดังที่กล่าวมาข้างต้นผ่านการจัดตั้งสำนักงานตัวแทน ทั้งนี้สำนักงานตัวแทนของบริษัทต่างชาติจะไม่สามารถดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจใดๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการค้าสินค้า หรือ การให้บริการใดๆ ในกัมพูชา นอกจากนี้ยังไม่ได้รับอนุญาตให้ทำการซื้อขาย หรือ ประกอบการให้บริการใดๆ หรือดำเนินกิจกรรมใดๆ ที่อยู่ในขอบเขตของกิจการที่อยู่ในธุรกิจของบริษัทแม่ที่เป็นบริษัทต่างชาติ

2.1) กิจการที่อนุญาตให้สำนักงานตัวแทนบริษัทต่างชาติดำเนินการได้มีดังต่อไปนี้

- (1) ติดต่อกู้ค่าเพื่อการประชาสัมพันธ์ หรือแนะนำบริษัทแม่
- (2) วิจัยข้อมูลทางการค้าเพื่อส่งแก่บริษัทแม่
- (3) วิจัยการตลาด
- (4) ทำการตลาดสินค้าของบริษัทในลักษณะงานแสดงสินค้า หรือแสดงตัวอย่างสินค้า
- (5) ซื้อ และเก็บสินค้าเพื่อวัตถุประสงค์ในการออกงานแสดงสินค้า
- (6) เข้าสำนักงาน และจ้างงานแรงงานท้องถิ่น
- (7) เจรจาสัญญาในนามของบริษัทแม่ แต่ไม่สามารถทำสัญญากับลูกค้าในท้องถิ่นในฐานะเป็นตัวแทนของบริษัทแม่ได้
- (8) สำนักงานตัวแทนไม่สามารถทำการซื้อขาย ให้บริการผลิต แปรรูป หรือ รับเหมาก่อสร้างและเนื่องจากสำนักงานตัวแทนนั้นไม่สามารถที่จะดำเนินธุรกิจในประเทศกัมพูชาได้ จึงเป็นนิติบุคคลประเภทที่ปราศจากรายได้ และผลกำไร ดังนั้นจึงไม่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล แต่ทั้งนี้จะต้องรับผิดชอบในการเสียภาษีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การเสียภาษีการจ่ายเงินเดือนให้แก่ลูกจ้าง เสียภาษีสิทธิบัตร เป็นต้น

2.2) ขั้นตอนการจดทะเบียนสำนักงานตัวแทนของบริษัทต่างชาติ

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมเอกสารและค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียน

เอกสาร และค่าธรรมเนียมที่ต้องใช้ในการจดทะเบียนมีดังนี้

- ใบคำขอลงทะเบียน (Form E) จำนวน 3 ชุด
- สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนของบริษัทแม่พร้อมรับรองสำเนาถูกต้อง
- สำเนาหนังสือบริคณห์สนธิของบริษัทแม่ พร้อมรับรองสำเนาถูกต้อง
- จดหมายจากบริษัทแม่เพื่อแต่งตั้งให้บุคคลใดทำหน้าที่เป็นกรรมการ หรือ ผู้จัดการของสำนักงานตัวแทนที่จดทะเบียนในกัมพูชา
- รูปถ่ายจำนวน 3 รูป ของผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นกรรมการ หรือ ผู้จัดการ
- สำเนาบัตรประชาชน หรือ พาสปอร์ต จำนวน 3 ชุดของตัวแทนบริษัทที่กล่าวข้างต้น
- ค่าธรรมเนียมจำนวน 420,000 เรียล

ขั้นตอนที่ 2 การยื่นคำขอลงทะเบียน

เมื่อได้เตรียมเอกสารครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดแล้วให้ผู้ที่เป็นส่วนหนึ่งในบริษัทแม่ นั้น มายื่นขอจดทะเบียนที่กระทรวงพาณิชย์ พร้อมกับลงลายมือชื่อในคำขอลงทะเบียนต่อหน้านายทะเบียน

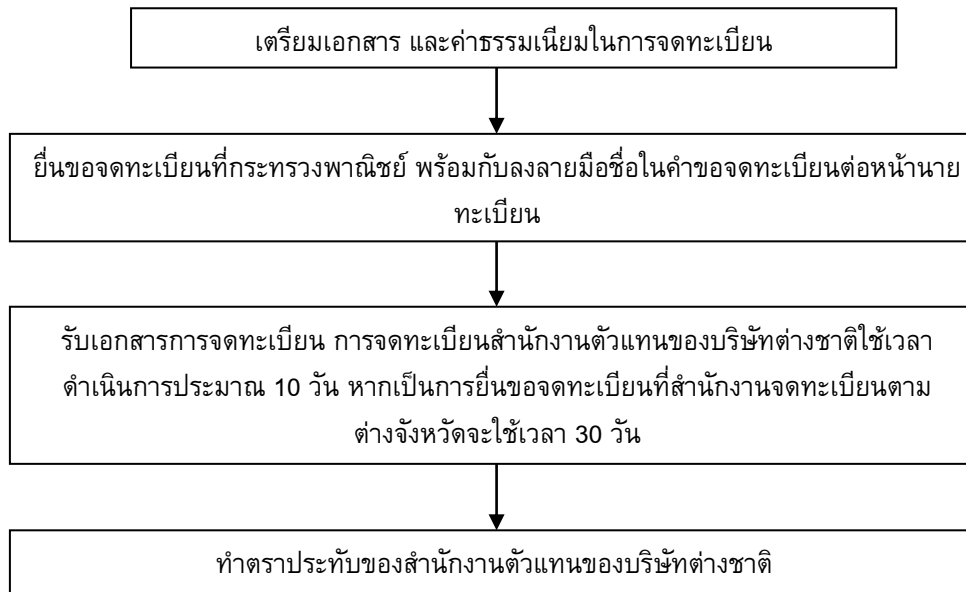
ขั้นตอนที่ 3 รับเอกสารการจดทะเบียน

การจดทะเบียนสำนักงานตัวแทนของบริษัทต่างชาตินั้นโดยปกติจะใช้เวลาดำเนินการประมาณ 10 วันจึงจะได้รับใบรับรองการจดทะเบียน แต่จะใช้เวลา 30 วันในการออกใบรับรองการจดทะเบียนหากเป็นการยื่นขอจดทะเบียนที่สำนักงานจดทะเบียนตามต่างจังหวัด

ขั้นตอนที่ 4 ทำตราประทับของสำนักงานตัวแทนของบริษัทต่างชาติ

บริษัทจะต้องทำตราประทับของสำนักงานตัวแทนของบริษัทต่างชาติภายหลังจดทะเบียนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว การจัดทำตราประทับที่ถูกต้องตามรูปแบบที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดนั้นจะสามารถดำเนินการได้ที่กรมทะเบียนการค้า

ที่มา: ปรับปรุงจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) สำนักงานอุทยานวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2555)

รูปที่ 3.2 ขั้นตอนการจดทะเบียนสำนักงานตัวแทนของบริษัทต่างชาติ

3) สำนักงานสาขาของบริษัทต่างชาติ

บริษัทที่จดทะเบียนนอกราชอาณาจักรกัมพูชาสามารถที่จะจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลประเภทสำนักงานสาขาของบริษัทต่างชาติในประเทศกัมพูชา เพื่อให้นิติบุคคลดังกล่าวได้ดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจเช่นเดียวกับสำนักงานตัวแทน ดังที่ระบุไว้ข้างต้น นอกจากนี้รวมทั้งอาจทำการซื้อขาย ให้บริการ ผลิต แปรรูป หรือรับเหมาก่อสร้าง เป็นปกติธุระเช่นเดียวกับบริษัทท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ต้องไม่ดำเนินธุรกิจใดๆ ที่เป็นการต้องห้ามสำหรับบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลต่างชาติ บริษัทที่จดทะเบียนนอกราชอาณาจักรกัมพูชาที่เป็นบริษัทแม่ของสำนักงานสาขาในกัมพูชานั้นจะมีความรับผิดชอบในการดำเนินธุรกิจของสำนักงานสาขานั้นเสมือนหนึ่งเป็นความรับผิดชอบของตน

ขั้นตอนการจดทะเบียนสำนักงานสาขาของบริษัทต่างชาติ

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมเอกสารและค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียน

- ใบคำขอจดทะเบียน (Form E) จำนวน 3 ชุด
- สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนของบริษัทแม่ พร้อมรับรองสำเนาถูกต้อง
- สำเนาหนังสือบริคณห์สนธิของบริษัทแม่ พร้อมรับรองสำเนาถูกต้อง
- จดหมายจากบริษัทแม่เพื่อแต่งตั้งให้บุคคลใดทำหน้าที่เป็นกรรมการ หรือผู้จัดการ ในสำนักงานสาขาของบริษัทต่างชาติที่ขอจดทะเบียนในประเทศกัมพูชา
- รูปถ่ายจำนวน 3 รูป ของผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นกรรมการ หรือ ผู้จัดการ
- สำเนาบัตรประชาชน หรือ พาสปอร์ต จำนวน 3 ชุดของตัวแทนของบริษัทที่กล่าวข้างต้น
- ค่าธรรมเนียมจำนวนประมาณ 420,000 เรียล

ขั้นตอนที่ 2 การยื่นคำขอจดทะเบียน

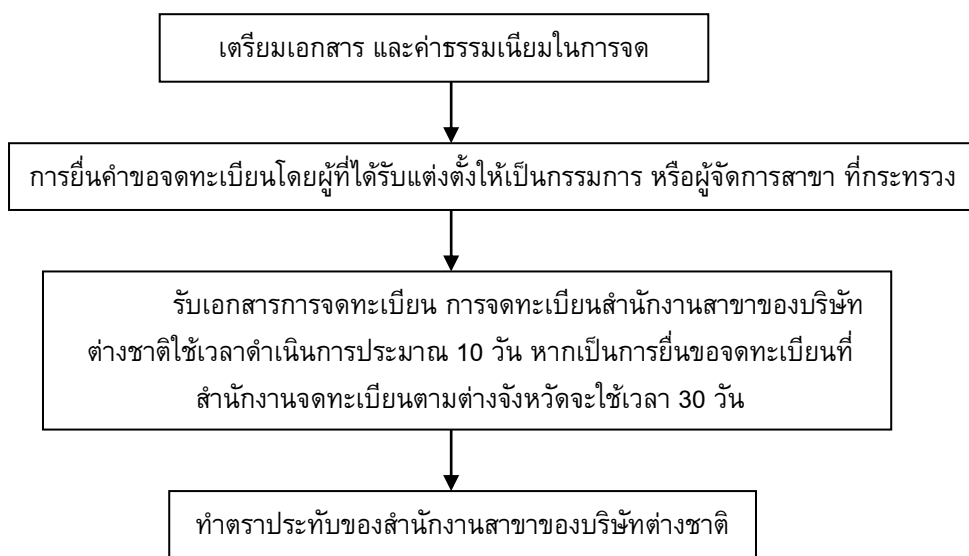
ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการ หรือ ผู้จัดการสาขาของบริษัทต่างชาติในประเทศกัมพูชานั้น จะต้องนำเอกสารตามที่กฎหมายกำหนดดังกล่าวข้างต้นไปยื่นขอจดทะเบียนที่กระทรวงพาณิชย์ พร้อมกับลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนต่อหน้านายทะเบียน

ขั้นตอนที่ 3 รับเอกสารการจดทะเบียนการจดทะเบียนสำนักงานสาขาของบริษัทต่างชาติ

โดยปกติจะใช้เวลาดำเนินการประมาณ 10 วันจึงจะได้รับใบรับรองการจดทะเบียน ในการออกไปรับรองการจดทะเบียนหากเป็นการยื่นขอจดทะเบียนที่สำนักงานจดทะเบียนตามต่างจังหวัด การดำเนินการจะใช้เวลา 30 วัน

ขั้นตอนที่ 4 ทำตราประทับของสำนักงานสาขาของบริษัทต่างชาติ

บริษัทจะต้องทำตราประทับของสำนักงานสาขาของบริษัทต่างชาติภายหลังจดทะเบียนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว การจัดทำตราประทับที่ถูกต้องตามรูปแบบที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดนั้นจะสามารถดำเนินการได้ที่กรมทะเบียนการค้า

ที่มา: ปรับปรุงจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) สำนักงานอุทยานวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2555)

รูปที่ 3.3 ขั้นตอนการจดทะเบียนสำนักงานสาขาของบริษัทต่างชาติ

สำหรับค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจในประเทศกัมพูชา มีดังนี้

ตารางที่ 3.2 ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจในประเทศกัมพูชา

รายการ ค่าธรรมเนียม	เรียลกัมพูชา (KHR)
จดทะเบียนบริษัทจำกัด/บริษัทจำกัด (มหาชน) /สำนักงานผู้แทน	420,000 (105 USD)
จดทะเบียนสาขาของบริษัทกัมพูชา	60,000 (15 USD)
การตรวจสอบชื่อ	40,000 (10 USD)
การทำตราประทับ	40,000 (10 USD)

ที่มา: การจดทะเบียนจัดตั้ง ธุรกิจในประเทศกัมพูชา กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (2555)

3.2.2 กิจการที่เปิดให้ลงทุน กิจการที่ห้ามลงทุน และกิจการลงทุนที่มีเงื่อนไขพิเศษ สำหรับนักลงทุนต่างชาติ

การเข้าไปลงทุนในประเทศกัมพูชา นักลงทุนต่างชาติต้องศึกษาถึงสาขาธุรกิจที่เปิดให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนได้ และสาขาธุรกิจที่ห้ามให้นักลงทุนต่างชาติลงทุน รวมถึงธุรกิจที่มีเงื่อนไขพิเศษ ดังรายการต่อไปนี้

1) กิจการที่อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติลงทุน

กฎหมายการลงทุนแห่งกัมพูชาเปิดโอกาสให้นักลงทุนชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนในกัมพูชาโดยอนุญาตให้ชาวต่างชาติเป็นเจ้าของกิจการข้างมากหรือทั้งสิ้น ในการประกอบธุรกิจแทบทุกสาขา แต่ในธุรกิจบางประเภทจะตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขบางประการ เช่น ต้องมีการเข้าร่วมทุนกับบุคคลในท้องถิ่น กิจการบางอย่างที่ต้องมีการขออนุญาตพิเศษจากเจ้าหน้าที่ (ตารางที่ 3.3 และ 3.4)

2) กิจการที่ห้ามให้นักลงทุนต่างชาติลงทุน

การลงทุนบางประเภทถูกสงวนสิทธิ์ในการลงทุนเนื่องจากเหตุผลความมั่นคงของชาติความสงบเรียบร้อยของสังคมและเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศซึ่งข้อห้ามนี้บังคับใช้กับนักลงทุนต่างชาติและนักลงทุนในประเทศอย่างเท่าเทียมกัน ได้แก่

- การผลิตและแปรรูปสารออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และสารเสพติด
- การผลิตสารเคมีที่มีพิษ ยาฆ่าแมลง และสินค้าที่ต้องใช้สารเคมีภัณฑ์ในการผลิตซึ่งกฎหมายระหว่างประเทศหรือองค์การการค้าโลกไม่อนุญาตเนื่องจากมีผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
- การแปรรูปและการผลิตพลังงานไฟฟ้าโดยการใช้สิ่งปฏิภูลนำเข้าจากต่างประเทศ
- ธุรกิจที่เกี่ยวกับป่าไม้ซึ่งห้ามโดยกฎหมายป่าไม้ (รายละเอียดดังตารางที่ 3.3 - 3.4)

ตารางที่ 3.3 ประเภทกิจการที่ห้ามลงทุนและประเภทกิจการที่มีเงื่อนไขในการลงทุน

ประเภทกิจการ	ข้อจำกัดและเงื่อนไข
1. อุตสาหกรรมที่ห้ามลงทุนทั้งชาวกัมพูชาและชาวต่างชาติ	
การผลิตและกระบวนการผลิตที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม	ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงที่เกี่ยวข้อง
อุตสาหกรรมการผลิตไม้เลื้อยไม้อัด ผลิตภัณฑ์จากไม้ในท้องถิ่น	ไม่มีการอนุญาตเพิ่ม
การผลิตสารเคมีอันตรายต่อสุขภาพชุมชนและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงที่เกี่ยวข้อง
การผลิตสารเคมีอันตรายหรือการใช้ประโยชน์จากสารเคมีที่มีอันตราย	ไม่ได้รับอนุญาตตามความตกลงในสนธิสัญญาระหว่างประเทศ
การผลิตและกระบวนการผลิตสารเสพติด	ไม่อนุญาต
การผลิตอาวุธและอาวุธยุทธภัณฑ์	ตามนโยบายป้องกันประเทศ
การผลิตปะทัดและดอกไม้เพลิง	รายการที่ต้องควบคุม
การผลิตที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและการป้องกันประเทศ	ตามนโยบายการป้องกันประเทศ
2. อุตสาหกรรมที่เปิดให้นักลงทุนต่างชาติโดยมีเงื่อนไข	
การผลิตบุหรี่ยาสูบ	เพื่อส่งออกเท่านั้น
การผลิตแอลกอฮอล์	ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงที่เกี่ยวข้อง
การผลิตภาพยนตร์	ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงที่เกี่ยวข้อง
การผลิตอิฐที่ทำจากดินเหนียวกระเบื้อง และโรงสีข้าว	ต้องมีการร่วมทุนกับชาวกัมพูชา
การผลิตงานแกะสลักที่ทำจากไม้และหิน	ต้องมีการร่วมทุนกับชาวกัมพูชา
การทอผ้าไหม	ต้องมีการร่วมทุนกับชาวกัมพูชา
สิ่งพิมพ์และการเผยแพร่	ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงวัฒนธรรมและศิลปกรรม และกระทรวงข่าวสาร
การผลิตเทพสิ่งพิมพ์อื่น ๆ การพิมพ์และกิจการที่เกี่ยวข้อง กิจการด้านวิทยุและโทรทัศน์	นักลงทุนต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 49

ที่มา: คู่มือการค้าและการลงทุนราชอาณาจักรกัมพูชา (2554) และปรับปรุงจากกฎกระทรวง กฤษฎีกาย่อย เลขที่ 111 ANK/BK ลงวันที่ 27 กันยายน 2548 ว่าด้วยการบังคับใช้การแก้ไขกฎหมายการลงทุนแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา (Sub-Decree No.111 ANK/BK on the Implementation of the Kingdom of Cambodia) และรายการต้องห้าม (Negative List, Article 6.1)

ตารางที่ 3.4 ประเภทกิจการในภาคเกษตรกรรม ประมง ป่าไม้และเหมืองแร่ที่ห้ามต่างชาติลงทุน

ประเภทกิจการ	ข้อจำกัดและเงื่อนไข
1. ปศุศาสตร์	
พืชพื้นเมือง เช่น ยาสמןไพรและพืชอื่นๆ	สงวนไว้ให้กับเกษตรกรชาวกัมพูชา
ทรัพยากรพันธุกรรมธัญพืช พืชที่มีผล พืชอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมแปรรูปที่เกี่ยวข้อง	ต้องเป็นหุ้นส่วนกับสมาคมเกษตรกรท้องถิ่นและสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
2. ปศุสัตว์	
ห้ามเลี้ยงสัตว์พื้นเมือง เช่น ไก่ โค กระบือ เป็นต้น	สงวนไว้ให้กับเกษตรกรชาวกัมพูชา
ภาคปศุสัตว์ที่เปิดให้นักลงทุนต่างชาติโดยมีข้อจำกัด ได้แก่ การเลี้ยงไก่กระทง ไก่ไข่ โคนือโคนม แกะ แพะ หมู เป็ด และม้า	ต้องเป็นหุ้นส่วนกับกิจการขนาดเล็กของชาวกัมพูชา
3. ป่าไม้	
ผลิตภัณฑ์จากป่าสัตว์วิทยา และป่าไม้สำหรับอุตสาหกรรม	ตามนโยบายป่าไม้แห่งชาติ
4. ประมง	
การจับปลาน้ำจืด ปลาเหลือง ปลาดุกยักษ์ จระเข้และปลา ยี่สก	สงวนไว้ให้กับกิจการขนาดเล็กของชาวกัมพูชา
5. เหมืองแร่	
แร่กัมมันตภาพรังสี	ตามนโยบายความมั่นคงของประเทศ
การทำเหมืองแร่ขนาดเล็ก	สงวนไว้ให้กับชาวกัมพูชา

ที่มา: คู่มือการค้าและการลงทุนราชอาณาจักรกัมพูชา (2554) และปรับปรุงจากกฎกระทรวง กฤษฎีกาย่อย เลขที่ 111 ANK/BK ลงวันที่ 27 กันยายน 2548 ว่าด้วยการบังคับใช้การแก้ไขกฎหมายการลงทุนแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา (Sub-Decree No.111 ANK/BK on the Implementation of the Kingdom of Cambodia) และรายการต้องห้าม (Negative List, Article 6.1)

3.3 ประเภทกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน

รัฐบาลกัมพูชานับสนุนการลงทุนในธุรกิจเพื่อก่อให้เกิดการจ้างงานและสร้างรายได้แก่ประชากรในประเทศ รวมไปถึงความเจริญทางเศรษฐกิจที่จะทำให้ประชากรสามารถกินดีอยู่ดีได้ ทั้งนี้รัฐบาลให้สิทธิพิเศษในการลงทุนหลายด้านสำหรับนักลงทุนที่เข้ามาลงทุนในกัมพูชา กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนมีดังต่อไปนี้

- เกษตรกรรม อุตสาหกรรมการเกษตร
- ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและโทรคมนาคม
- พลังงานและไฟฟ้า
- อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลักและอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อการส่งออก
- อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
- การพัฒนาทรัพยากรบุคคล
- เหมืองแร่

โครงการลงทุนที่ได้รับอนุญาตจาก CDC หรือจากหน่วยงาน Provincial-Municipal Investment Sub-Committee (PMIS) เท่านั้นจึงจะมีสิทธิได้รับประโยชน์จากกฎหมายการลงทุน (Law on the Investment of the Kingdom of Cambodia) โดยนักลงทุนที่มีทุนจดทะเบียนเกินกว่า 2,000,000 ดอลลาร์ สรอ. สามารถยื่นคำขออนุญาตลงทุนได้ที่ CDC ส่วนนักลงทุนที่มีทุนจดทะเบียนน้อยกว่า 2,000,000 ดอลลาร์ สรอ. จะต้องยื่นคำขออนุญาตลงทุนต่อ CIB ซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งของ CDC หรือยื่นคำขออนุญาตลงทุนต่อ PMIS โดยมีขั้นตอนในการขอเช่นเดียวกัน สำหรับกิจการที่ได้รับสิทธิประโยชน์มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.5 กิจการที่ได้รับสิทธิประโยชน์และเกณฑ์การพิจารณา

กิจการที่สามารถขอรับ การส่งเสริม	เกณฑ์การพิจารณา
กิจการภาคเกษตรกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - การเพาะปลูกที่มีพื้นที่มากกว่า 50 500 และ 1,000 เฮกตาร์ขึ้นไป - ปศุสัตว์ จำนวน 100 1,000 และ 10,000 ตัว ขึ้นไป - ประมงสำหรับเพาะพันธุ์ 10 เฮกตาร์ขึ้นไป
กิจการที่วงเงินลงทุนไม่น้อยกว่า 500,000 ดอลลาร์ สรอ.	<ul style="list-style-type: none"> - อาหาร เครื่องดื่ม และผลิตภัณฑ์ที่ต่อเนื่อง - ยาง และพลาสติก - หนังสือพิมพ์และผลิตภัณฑ์ - เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์

ตารางที่ 3.5 กิจการที่ได้รับสิทธิประโยชน์และเกณฑ์การพิจารณา (ต่อ)

กิจการที่สามารถขอรับ การส่งเสริม	เกณฑ์การพิจารณา
กิจการที่วงเงินลงทุนไม่น้อยกว่า 1,000,000 ดอลลาร์ สรอ.	<ul style="list-style-type: none"> - สิ่งทอ - เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ - กระดาษและผลิตภัณฑ์ - ผลิตภัณฑ์โลหะ - เครื่องจักรกลและอุปกรณ์
กิจการที่ไม่กำหนดวงเงิน	<ul style="list-style-type: none"> - ยานพาหนะและอุปกรณ์ - การก่อสร้าง ถนน สะพาน - โรงแรมระดับ 3 ดาวขึ้นไป - สถานพยาบาล โรงเรียน ศูนย์ฝึกอบรม - สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการท่องเที่ยวและวัฒนธรรม - สำรวจ และกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม - โครงสร้างพื้นฐานทางสื่อสารโทรคมนาคม

ที่มา: ASEAN Investment Area (2012)

3.3.1 การขอรับการสิทธิส่งเสริมการลงทุน

(1) ขั้นตอนการจดทะเบียน

นักลงทุนที่ประสงค์จะขอรับการส่งเสริมการลงทุนในกัมพูชา จะต้องจดทะเบียนเป็นผู้ลงทุน พร้อมเสนอรายละเอียดโครงการที่จะลงทุน กับ CDC หากต้องการลงทุนมากกว่า 1 โครงการ จะต้องแยกเสนอโครงการ เมื่อเสนอโครงการแล้ว CDC จะมอบหนังสือรับรองการจดทะเบียนแบบมีเงื่อนไข (Conditional Registration Certificate) ให้กับผู้ลงทะเบียนภายใน 3 วันทำการ หลังยื่นเอกสารขอจดทะเบียน ซึ่งก่อนการออกใบรับรองนี้ CDC จะต้องดำเนินการในรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกสารใบรับรอง ใบอนุญาต และเอกสารจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต่างๆ

ในกรณีที่ข้อเสนหรือเอกสารประกอบไม่สมบูรณ์ CDC ต้องชี้แจงรายละเอียดขั้นตอนต่างๆ ให้กับผู้ขออย่างชัดเจน เพื่อแก้ไขให้ถูกต้องจากนั้น CDC จะออกใบรับรองการจดทะเบียนขั้นสุดท้าย (Final Registration Certificate) ให้กับผู้ลงทุนภายในเวลา 28 วัน หลังการออกหนังสือรับรองการจดทะเบียน

ทะเบียนแบบมีเงื่อนไข ทั้งนี้หากผ่านขั้นตอนการพิจารณาเห็นชอบจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในการอนุญาตและออกใบอนุญาตต่างๆ แล้ว แต่ CDC ไม่ตอบกลับภายใน 3 วันทำการให้ถือว่า CDC เห็นชอบโดยอัตโนมัติ

(2) เอกสารประกอบการยื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุน

- 1) คำขอพร้อมเอกสารเกี่ยวกับผู้ขอรวมทั้งหนังสือมอบอำนาจ
- 2) รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการที่จะขอรับการส่งเสริม
- 3) เอกสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรที่จะจัดตั้งรวมทั้งข้อบังคับ
- 4) รายละเอียดการศึกษาความเป็นไปได้ทางด้านวิชาการและเศรษฐกิจรวมทั้งร่างกระบวนการผลิตของโครงการประกอบด้วย
  - ความสามารถทางเทคนิค
  - ความสามารถทางการตลาด
  - ทรัพยากรมนุษย์และการจัดการ
  - ฐานะการเงิน

(3) ค่าธรรมเนียม

ผู้ขอรับการส่งเสริมการลงทุนมีภาระค่าธรรมเนียมเมื่อยื่นคำขอและภายหลังคำขอได้รับความเห็นชอบดังนี้

- 1) โครงการลงทุนไม่เกิน 1,000,000 ดอลลาร์ สรอ.
  - ค่าธรรมเนียมคำขอ 100 ดอลลาร์ สรอ.
  - ค่าธรรมเนียมการส่งเสริม 500 ดอลลาร์ สรอ.
- 2) โครงการลงทุนมากกว่า 1,000,000 ดอลลาร์ สรอ.
  - ค่าธรรมเนียมคำขอ 200 ดอลลาร์ สรอ.
  - ค่าธรรมเนียมการส่งเสริม 1,000 ดอลลาร์ สรอ.

(4) เงินประกัน

ในกรณีที่โครงการได้รับการส่งเสริมฯ ผู้ขอต้องฝากเงินเพื่อประกันการดำเนินโครงการในบัญชีของ CDC ณ ธนาคารชาติกัมพูชาในอัตราดังนี้

- ร้อยละ 2 สำหรับโครงการที่มีเงินทุนไม่เกิน 1,000,000 ดอลลาร์ สรอ.
- ร้อยละ 1.9 สำหรับโครงการที่มีเงินทุน 1,000,001 - 10,000,000 ดอลลาร์ สรอ.
- ร้อยละ 1.8 สำหรับโครงการที่มีเงินทุน 10,000,001 - 20,000,000 ดอลลาร์ สรอ.
- ร้อยละ 1.7 สำหรับโครงการที่มีเงินทุน 20,000,001 - 30,000,000 ดอลลาร์ สรอ.
- ร้อยละ 1.6 สำหรับโครงการที่มีเงินทุน 30,000,001 - 40,000,000 ดอลลาร์ สรอ.
- ร้อยละ 1.5 สำหรับโครงการที่มีเงินทุนเกิน 40,000,000 ดอลลาร์ สรอ.

หมายเหตุ: เงินประกันดังกล่าวจะคืนให้เมื่อมีการลงทุนไปแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของโครงการ

(5) การเพิกถอนการส่งเสริม

การเพิกถอนหรือยกเลิกใบรับรองการจดทะเบียนขั้นสุดท้าย (Final Registration Certificate) ใบรับรองจะถูกเพิกถอนหรือยกเลิกหากพบว่า ผู้ลงทุนได้มาซึ่งใบรับรองอย่างไม่ถูกต้อง หรือผู้ลงทุนไม่ดำเนินการใดๆ ในเวลา 6 เดือน นับจากวันที่ได้รับอนุมัติให้ลงทุน ยกเว้นโครงการลงทุนนั้นๆ เป็นโครงการที่ได้รับสัมปทานจากภาครัฐซึ่งจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อกำหนดอื่นๆ CDC จะแจ้งให้ผู้ลงทุนทราบเป็นลายลักษณ์อักษรถึงการเพิกถอนหรือการยกเลิกใบรับรอง และผู้ลงทุนสามารถยื่นอุทธรณ์กับประธานคณะกรรมการ CDC ภายใน 20 วัน หลังจากได้รับหนังสือดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม CDC สงวนสิทธิ์ที่จะเพิกถอนการให้การส่งเสริมเฉพาะส่วนหรือทั้งหมด หากผู้ลงทุนไม่สามารถปฏิบัติตามกรณีหนึ่งกรณีใดหรือมากกว่า ดังนี้

- 1) โครงการไม่ได้ดำเนินการตามตารางเวลาที่ระบุในคำขอ โดยเฉพาะไม่มีการดำเนินการใดๆ ในระยะเวลา 6 เดือน นับตั้งแต่ได้รับการส่งเสริม ในกรณีนี้เงินประกัน จะถูกยึดเป็นของรัฐโดยอัตโนมัติ
- 2) ไม่สามารถระดมทุนได้ถึงร้อยละ 25 ภายใน 30 วัน นับจากได้รับความเห็นชอบ
- 3) ไม่สามารถระดมทุน ได้ครบภายใน 3 ปี หลังจากจัดตั้งองค์กร

4) การเปลี่ยนแปลงชื่อ ที่อยู่ ผู้ร่วมทุน หรือเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของกิจการ (Acquired or merged) รวมทั้งเปลี่ยนแปลงกิจกรรม (investment activities) โดยไม่ได้รับความเห็นชอบจาก CDC หรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องก่อน

(6) เงื่อนไขการรายงานข้อมูลต่อ CDC

การรายงานข้อมูลต่อ CDC มีเงื่อนไขดังนี้

- 1) ผู้ลงทุนจะต้องรายงานข้อมูลการเสียภาษีพร้อมแนบใบรับรองสิทธิประโยชน์ให้กับกรมสรรพากรเป็นรายเดือนและรายปี
- 2) ผู้ลงทุนต้องส่งมอบเอกสารการนำเข้าสินค้าให้กับ CDC และกรมสรรพากร ภายใน 30 วัน หลังเสร็จสิ้นกระบวนการศุลกากร
- 3) ผู้ลงทุนจะต้องส่งมอบรายงานงบการเงินประจำปีให้กับกรมสรรพากรก่อนวันที่ 31 มีนาคม ของปีงบประมาณถัดไปทุกปี
- 4) ผู้ลงทุนจะต้องรายงานผลการผลิต การนำเข้า และการส่งออกให้กรมสรรพากรทราบทุกๆ ไตรมาส

3.3.2 ประเภทกิจการที่ไม่มีสิทธิขอรับการส่งเสริมการลงทุน

กฎหมายการลงทุนได้กำหนดประเภทกิจการที่ไม่สามารถขอรับการส่งเสริมการลงทุนดังต่อไปนี้

- นำเข้า ส่งออก ขายปลีก ขายส่ง รวมถึงขายสินค้าปลอดภาษี
- ให้บริการขนส่ง ทางน้ำ ทางบก และทางอากาศ ยกเว้น เป็นโครงการลงทุนในภาคการขนส่งทางรถไฟ
- ร้านอาหาร สถานบันเทิง ประเภทต่างๆ เช่น คาราโอเกะ กิจการนวด หรือ สถานที่ท่องเที่ยวกลางคืน ประเภท บาร์ หรือไนต์คลับ
- คาสีโน หรือ ธุรกิจการพนันต่างๆ
- ให้บริการการท่องเที่ยว
- การเงินและการธนาคาร การประกันภัย
- ให้บริการทางวิชาชีพ
- กิจการที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และ นิตยสาร

- ผลิตอาหารหรือเครื่องดื่ม ที่มีทุนจดทะเบียนต่ำกว่า 500,000 ดอลลาร์ สรอ.
- ผลิตสิ่งทอ เสื้อผ้า รองเท้า หมวก ที่มีทุนจดทะเบียนต่ำกว่า 500,000 ดอลลาร์ สรอ.
- โรงแรมที่มีมาตรฐานต่ำกว่า 3 ดาว
- โรมแรม รีสอร์ท สวนสนุก สวนสัตว์ หรือสถานที่เล่นกีฬาที่มีขนาดน้อยกว่า 50 เฮกตาร์
- ผลิตสินค้าเครื่องหนัง ที่มีทุนจดทะเบียนต่ำกว่า 300,000 ดอลลาร์ สรอ.

3.4 สิทธิประโยชน์ของนักลงทุนต่างชาติ

สิทธิประโยชน์ในการลงทุนเป็นสิทธิพิเศษที่รัฐบาลมอบให้กับโครงการลงทุนต่างๆ ที่ผ่านความเห็นชอบจาก CDC หรือ PMIS ขึ้นอยู่กับรูปแบบโครงการลงทุนนั้นๆ ซึ่งสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับมีดังต่อไปนี้

- มีสิทธิเลือกระหว่างได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้จากกำไร หรือค่าเสื่อมราคาในอัตราเร่ง กรณีที่บริษัทเลือกค่าเสื่อมราคาในอัตราเร่ง จะมีการคิดค่าเสื่อมราคาในอัตราร้อยละ 40 ของราคาทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบธุรกิจในปีแรกของการซื้อ หรือหลังจากปีแรกที่สินทรัพย์ถูกใช้ กรณีที่บริษัทเลือกการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลก็อาจจะได้รับการยกเว้นภาษีได้สูงสุดถึง 9 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของโครงการ และขนาดของจำนวนเงินที่ใช้ในการลงทุน

- ได้รับการยกเว้นอากรขาเข้า โครงการลงทุนผลิตเพื่อการส่งออก หรือโครงการผลิตที่เป็นไปเพื่อสนับสนุนธุรกิจส่งออก จะได้รับยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต วัสดุก่อสร้างและวัตถุดิบในการผลิต ส่วนโครงการลงทุนผลิตเพื่อใช้ในประเทศจะได้รับยกเว้นอากรขาเข้าเฉพาะเครื่องจักรและวัสดุก่อสร้างเท่านั้น

- การยกเว้นภาษีเงินได้จากกำไร (Tax holiday) โครงการใดที่เลือกรับสิทธิประโยชน์ด้านนี้จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ในช่วงแรกของการลงทุน โดยระยะเวลาที่ยกเว้นสามารถคำนวณจาก Trigger Period⁶ (ปี) + 3 ปี + Priority Period⁷ ปี (Trigger period สูงสุดได้แก่ ปีแรกที่มีกำไร หรือ 3 ปี

⁶ Trigger Period คือ ระยะเวลาที่ได้รับยกเว้นภาษีโดย Trigger Period สูงสุดจะเริ่มนับจากปีแรกที่กิจการเริ่มมีกำไร หรือ 3 ปี หลังจากที่ยกเว้นภาษีได้เป็นครั้งแรก ขึ้นกับช่วงเวลาใดจะถึงก่อน

หลังจากที่โครงการมีรายรับ แล้วแต่เวลาใดจะถึงก่อน) อย่างไรก็ตามหลังจากสิ้นสุดช่วงเวลาที่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีแล้ว นักลงทุนต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละ 20 สำหรับโครงการลงทุนทั่วไป และร้อยละ 30 สำหรับโครงการผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ รวมทั้งการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ทองคำ และอัญมณีมีค่า ฯลฯ ตามที่กฎหมายของกัมพูชากำหนด

- ได้รับการยกเว้นภาษีส่งออก⁸ ทั้งหมด ยกเว้นในกรณีกฎหมายกำหนดประเภทของกิจการไว้ต่างหาก

- สิทธิประโยชน์เรื่องที่ดิน สัญญาเช่าที่ดินระยะยาวจะไม่มีข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการเช่า และหากเป็นสัญญาเช่าที่ดินระยะสั้นที่มีการกำหนดเวลาในการเช่าไว้สามารถต่ออายุใหม่ได้ นอกจากนี้กฎหมายการลงทุนฉบับใหม่ยังอนุญาตให้นักลงทุนสามารถนำที่ดินไปเป็นหลักประกันในการจดจำนองรวมทั้งสามารถโอนสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์และทรัพย์สินส่วนบุคคลที่ปลูกสร้างบนที่ดินแปลงดังกล่าวได้อีกด้วยแต่ต้องไม่เกินกำหนดเวลาในสัญญาเช่าที่ดิน

- ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันจากหน่วยงานของรัฐกับผู้ประกอบธุรกิจชาวต่างชาติ หลักประกันและการคุ้มครองการลงทุน รัฐบาลกัมพูชาไม่มีการควบคุมราคาสินค้า หรือบริการของโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน และจะไม่ยึดกิจการที่ได้รับการส่งเสริมมาเป็นของรัฐ รวมไปถึงนักลงทุนสามารถซื้อและส่งออกเงินตราต่างประเทศ เพื่อชำระสินค้า เงินต้น ดอกเบี้ย ค่าใช้สิทธิ ค่าจัดการ รวมทั้งส่งออกกำไรหรือเงินทุนกลับประเทศได้ทั้งระหว่างและภายหลังเลิกโครงการ

- มีสิทธิจ้างแรงงานต่างชาติได้ แต่มีเงื่อนไขว่าต้องเป็นแรงงานต่างชาติที่มีคุณสมบัติ และความเชี่ยวชาญสำหรับตำแหน่งงานที่คนกัมพูชาไม่สามารถทำได้ ทั้งนี้ต้องมีการขอใบอนุญาตเข้าเมือง

⁷ Priority Period คือ ระยะเวลาการจัดลำดับความสำคัญ ซึ่งจะกำหนดไว้ใน Financial Management Law เป็นกฎหมายงบประมาณประจำปีของกัมพูชา ซึ่งจะกำหนดช่วงเวลาการให้สิทธิประโยชน์โครงการลงทุนแต่ละประเภทต่างกัน

⁸ รัฐบาลกัมพูชาเรียกเก็บภาษีส่งออกสินค้า 4 กลุ่ม ได้แก่

1. ยางพารา เรียกเก็บอัตราร้อยละ 0 ร้อยละ 2 ร้อยละ 5 และร้อยละ 10 (ขึ้นอยู่กับระดับและลักษณะของการแปรรูป)

2. ไม้แปรรูป เรียกเก็บอัตราร้อยละ 0 ร้อยละ 5 ร้อยละ 10 และร้อยละ 15 (ขึ้นอยู่กับระดับและลักษณะของการแปรรูป)

3. ปลาและสินค้าจากทะเลเรียกเก็บอัตราร้อยละ 0 และร้อยละ 10 (ขึ้นอยู่กับระดับและลักษณะของการแปรรูป)

4. แร่รัตนชาติ และหินมีค่าที่ยังไม่ได้เจียรไน เรียกเก็บอัตราร้อยละ 0 และร้อยละ 10 (ขึ้นอยู่กับระดับและลักษณะของการแปรรูป) (ที่มา:www.dfdl.com)

ประเภททำงาน และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขต่างๆ ตามกฎหมายว่าด้วยแรงงาน และการเข้าเมืองกำหนดไว้

3.5 สิทธิประโยชน์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

คณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชา (Cambodian Special Economic Zone Board: CSEZB) ถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อบริหารจัดการโครงการใน เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) รัฐบาลกัมพูชาได้มีการออก “กฎฎีกาย่อยฉบับที่ 148 ว่าด้วยเรื่องการจัดตั้งและการจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กฎฎีกาย่อยเขตเศรษฐกิจพิเศษ) เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2005 เพื่อใช้ควบคุมโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ

เขตเศรษฐกิจพิเศษ หมายถึง เขตพิเศษที่ได้รับการพัฒนาเพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็นการรวมอุตสาหกรรม และโรงงานการผลิตต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งทั้งหมดนี้หมายถึงนิคมอุตสาหกรรมทั่วไป และนิคมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export Processing Zone: EPZ) ทั้งนี้จำนวนเนื้อที่ของเขตเศรษฐกิจพิเศษจะต้องไม่มากกว่า 50 เฮกตาร์ และมีรั้วกันตลอดแนวเขต นอกจากนี้กฎหมายได้กำหนดให้เขตเศรษฐกิจพิเศษจะต้องมีตึกอำนวยการและจัดการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งมีระบบกำจัดน้ำเสีย และมาตรการป้องกันสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน อีกทั้งยังต้องมีโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการประกอบกิจการเขตเศรษฐกิจพิเศษ Cambodian Special Economic Zone Board มีหน้าที่ในการกำกับดูแลโครงการการลงทุนเฉพาะในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งทั้งองค์กรดังกล่าวเป็นองค์กรภายใต้การดูแลของ CDC โดยมี Cambodian Special Economic Zone Board เป็นผู้มีอำนาจกำหนดสิทธิประโยชน์ต่างๆ แก่โครงการที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด (Qualified Investment Project: QIP) ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ)

สิทธิพิเศษสำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษ

สิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่จะได้รับจากการลงทุนประกอบกิจการในเขตเศรษฐกิจพิเศษมีดังต่อไปนี้

1) ผู้พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Zone Developer) นักลงทุนที่เป็นผู้พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจะได้รับสิทธิพิเศษในการลงทุนดังนี้

- มีสิทธิได้รับยกเว้นภาษีเงินได้จากกำไรไม่เกิน 9 ปี

- ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีอื่นๆ สำหรับอุปกรณ์และวัสดุก่อสร้างเพื่อใช้ในการก่อสร้างในเขตเศรษฐกิจพิเศษ
- ได้รับยกเว้นภาษีศุลกากรสำหรับการนำเข้าเครื่องจักรเพื่อก่อสร้างสิ่งปลูกสร้าง ถนน และโครงสร้างพื้นฐานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

2) นักลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Zone Investor)

- ได้รับการยกเว้นภาษีศุลกากรและภาษีอื่นๆ เช่นเดียวกับโครงการลงทุนประเภท QIP
- ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) เฉพาะวัตถุดิบที่นำไปผลิตเพื่อการส่งออก เท่านั้น หากเป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตสินค้าที่จำหน่ายภายในประเทศจะไม่ได้รับการยกเว้น

3) ผู้พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ นักลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ หรือลูกจ้างชาวต่างชาติ

- มีสิทธิโอนรายได้หลังจากหักภาษีแล้ว ไปยังธนาคารที่อยู่ในต่างประเทศได้
- ได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ
- มีการรับประกันการลงทุนแก่ผู้พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ขั้นตอนการขออนุมัติการยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าที่เป็นอุปกรณ์ เครื่องมือ หรือวัตถุดิบใช้ในการผลิตในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

- 1) ผู้ขอยื่นคำขอต่อฝ่ายบริหารของเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone Administration: SEZB) ที่โครงการการลงทุนนั้น ตั้งอยู่เพื่ออนุมัติสิทธิประโยชน์การส่งเสริมการลงทุน
- 2) ฝ่ายบริหารของเขตเศรษฐกิจพิเศษส่งรายงานผลการอนุมัติหรือไม่อนุมัติ ให้แก่ CSEZB
- 3) สิทธิประโยชน์ที่อนุมัติแก่โครงการการลงทุนนั้นจะต้องระบุไว้โดยชัดเจนในหนังสือรับรองการจดทะเบียน (Final Registration Certificate: FRC)

ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) นักลงทุนที่มาประกอบธุรกิจในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้นั้นจะต้องดำเนินการขออนุญาตไปอนุญาตจากฝ่ายบริหารของ Special Economic Zone เสียก่อน โดยยื่นข้อเสนอการลงทุนพร้อมกับเอกสารที่ฝ่ายบริหาร Special Economic Zone กำหนดไว้

แล้วฝ่ายบริหาร Special Economic Zone จะดำเนินการพิจารณาคำขออนุญาตพื้นฐานของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การบริหารจัดการ และทางเทคนิค เพื่อออกหนังสือรับรองการจดทะเบียน Final Registration Certificate

3.6 กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน

3.6.1 กฎหมายแรงงาน⁹

การจ้างงานในกัมพูชาอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมายแรงงาน ปี 2540 บังคับใช้โดย Ministry of Social Affairs, Labor, Vocational Training and Youth Rehabilitation (MOSALVY) กฎหมายฉบับนี้ปรับปรุงมาจากฉบับปี 2535 โดยเน้นสร้างความเข้มแข็งด้านอำนาจต่อรองให้กับสหภาพแรงงาน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและหลักหลักปฏิบัติอย่างชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most favored Nation: MFN) นายจ้างต้องจดทะเบียนการจ้างแรงงานกับ MOSALVY ภายใน 30 วัน นับแต่ประกอบกิจการและต้องรายงานทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในกัมพูชาต้องได้รับใบอนุญาตให้ทำงาน (Work permit) ส่วนชาวกัมพูชาต้องมีสมุดคู่มือการจ้างงาน ซึ่งจดทะเบียนกับ MOSALVY

กัมพูชามีการกำหนดข้อจำกัดในการจ้างแรงงานที่เป็นต่างชาติ แต่เนื่องจากกัมพูชามีความต้องการแรงงานที่มีทักษะและประสบการณ์จากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก กฎหมายแรงงานของกัมพูชาจึงค่อนข้างอนุโลมในทางปฏิบัติ

พันธะกิจในการรายงาน

ตามกฎหมายแรงงานฯ บริษัทจะต้องทำหนังสือแจ้งกระทรวงฯ ทุกครั้งที่มีการจ้างหรือไล่นักงานออก รวมทั้งในกรณีหยุดดำเนินการธุรกิจ ซึ่งทุกบริษัทจะต้องมีหนังสือการเปลี่ยนแปลงการจ้างงาน หนังสือรายงานพนักงาน และหนังสือการจัดตั้งบริษัท โดยรูปแบบรายละเอียดของหนังสือจะอยู่ในกฎหมายแรงงานฯ ซึ่งผู้ตรวจสอบการจ้างงานที่ได้รับการแต่งตั้งจากกระทรวงจะเป็นคนลงนามการตรวจสอบในหนังสือดังกล่าวทุกครั้ง บริษัทใดที่มีการจ้างงานมากกว่า 8 คนขึ้นไปจะต้องมีข้อกำหนดและ

⁹ คู่มือการค้าและการลงทุนกลุ่มประเทศ CLMV ฝ่าย AEC และกฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศ 2554

ระเบียบปฏิบัติภายในให้กับแรงงานเหล่านั้นได้รับทราบและถือปฏิบัติ ซึ่งข้อกำหนดนี้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ตรวจสอบการจ้างงานของกระทรวงฯ

ข้อกำหนดว่าด้วยเรื่องแรงงาน และการจ้างงาน

(1) สัญญาการจ้างงาน

การจ้างแรงงานที่เป็นชาวกัมพูชาอาจทำเป็นสัญญาว่าจ้างที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือสัญญาปากเปล่าก็ได้ แต่การจ้างแรงงานที่เป็นชาวต่างชาติจะต้องมีสัญญาการจ้างงานที่ชัดเจนดังนี้

- สัญญาการจ้างงานที่มีกำหนดเวลาเกิน 2 ปีให้ถือว่าเป็นสัญญาจ้างถาวร
- ระยะเวลาในการทดลองงานไม่ควรเกิน 1 เดือนสำหรับแรงงานที่ไม่มีทักษะ
- ไม่เกิน 2 เดือนสำหรับแรงงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ
- ไม่เกิน 3 เดือนสำหรับแรงงานทั่วไป

ทั้งนี้การจ้างงานที่ไม่จำกัดระยะเวลาจะต้องจัดทำเป็นข้อตกลงที่เป็นลายลักษณ์อักษรระหว่างลูกจ้างและนายจ้าง ซึ่งนายจ้างมีสิทธิ์บอกเลิกสัญญาจ้างตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ลูกจ้างที่ถูกบอกเลิกการจ้างโดยไม่มีการแจ้งล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรมีสิทธิ์ในการเรียกร้องค่าชดเชยและค่าเสียหายต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ยกเว้นกรณีที่ลูกจ้างถูกไล่ออกเนื่องจากกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดและระเบียบภายในของบริษัท

(2) แรงงานและสหภาพแรงงาน

กฎหมายแรงงานปี 2540 ให้สิทธิพิเศษแก่แรงงานในการก่อตั้งและรวมตัวกันเป็นสหภาพแรงงาน ซึ่งผู้ว่าจ้างไม่มีสิทธิปฏิเสธการจ้างแรงงานที่เป็นสมาชิกสหภาพได้ ลูกจ้างและผู้ว่าจ้างสามารถเลือกบุคคลที่เป็นกลางขึ้นมาเป็นตัวประสาน หรือตัวเชื่อมในองค์กรได้ กฎหมายกำหนดให้แรงงานมีสิทธิ์ในการสไตรค์ โดยจะต้องเป็นผลมาจากการลงประชามติของสมาชิกในสหภาพแรงงานนั้นๆ ซึ่งก่อนการสไตรค์ใดๆ สหภาพแรงงานจะต้องแจ้งให้นายจ้างและกระทรวงแรงงานทราบล่วงหน้าก่อนอย่างน้อย 7 วัน การสไตรค์ต้องเป็นไปด้วยความสงบโดยต้องไม่ขัดขวางการทำงานของพนักงานคนอื่นๆ ที่ไม่ได้เข้าร่วมการสไตรค์

(3) อัตราค่าจ้าง

ปัจจุบันอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของประเทศกัมพูชาโดยเฉลี่ยเท่ากับ 61 ดอลลาร์ สรอ.ต่อเดือน แต่อย่างไรก็ตามการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำในอุตสาหกรรมอื่นๆ เป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกับค่าครองชีพประจำวัน และเป็นไปเพื่อเหตุผลทางมนุษยธรรมโดยทั่วไป อัตราจ้างในกัมพูชาที่กำหนดในสกุลเงินดอลลาร์ สรอ. มีดังนี้

ตารางที่ 3.6 อัตราจ้างแรงงานแต่ละประเภทในกัมพูชา

อัตราค่าจ้างต่อเดือน (USD)	ประเภทของแรงงาน
50-60	- แรงงานหนัก เช่น กรรมกรแบกหามคนงานก่อสร้าง
100-150	- ลูกจ้างทั่วไป เช่น คนขับรถพนักงานขายของพนักงานส่งของ
150-300	- เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน
800-1,000	- เจ้าหน้าที่บริหารระดับต้น

ที่มา: คู่มือการค้าและการลงทุนกลุ่มประเทศ CLMV ฝ่าย AEC และกฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศ พฤษภาคม 2554

(4) สวัสดิการแรงงาน

กฎหมายแรงงานได้กำหนดเงื่อนไข และผลประโยชน์ในการจ้างงานต่างๆ ไว้ดังนี้

- การจ่ายค่าทดแทนชั่วโมงในการทำงาน การลางาน การลาคลอด วันหยุด กฎระเบียบการจ้างแรงงานเด็ก และสตรี เป็นต้น ซึ่งมีชั่วโมงในการทำงานสูงสุดต้องไม่เกิน 8 ชั่วโมงต่อวัน หรือ 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยให้มีการจ่ายค่าล่วงเวลาการทำงานปกติอยู่ระหว่าง 1.30 ถึง 2.0 เท่าของอัตราค่าจ้างปกติ
- กฎหมายกำหนดให้ลูกจ้างมีสิทธิลาหยุดประจำปีได้ปีละ 18 วัน เพิ่มขึ้นปีละ 1 วันหลังการจ้างงานครบ 3 ปีขึ้นไป
- การลาคลอดอนุญาตให้ลูกจ้างที่ทำงานตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไปสามารถลาคลอดได้ 90 วันโดยให้ได้รับค่าจ้างครึ่งหนึ่งของเงินเดือน

- การลาในกรณีอื่นๆ สามารถลาได้ไม่เกิน 7 วันต่อปี ซึ่งจำนวนนี้สามารถนำไปหักออกจากจำนวนวันลาประจำปีได้ บริษัทที่มีการจ้างลูกจ้างที่เป็นสตรีมากกว่า 100 คนขึ้นไปจะต้องจัดหาสถานที่รับเลี้ยงและดูแลบุตรของแรงงานนั้นๆ

(5) ความปลอดภัยในที่ทำงาน

นายจ้างต้องมีหน้าที่ดูแลความปลอดภัยในที่ทำงานโดยต้องปฏิบัติตามดังต่อไปนี้

(5.1) นายจ้างต้องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของกระทรวงแรงงานฯ เกี่ยวกับความปลอดภัยในที่ทำงานการเจ็บป่วย หรืออุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากการทำงาน

(5.2) นายจ้างจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรักษา ยกเว้นอุบัติเหตุต่างๆ เกิดจากความประมาทของลูกจ้างเอง

(5.3) นายจ้างต้องรายงานอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในที่ทำงานให้กระทรวงแรงงานฯ ทราบ เพื่อร่วมกันหาทางแก้ไข ปรับปรุง หากอุบัติเหตุเป็นผลให้ลูกจ้างต้องหยุดทำงานเป็นเวลาไม่เกิน 4 วัน ให้มีสิทธิในการรับค่าจ้างตามปกติ และหากหยุดงานเกิน 4 วัน แต่ไม่เกิน 20 วัน ให้ลูกจ้างนั้นๆ มีสิทธิรับค่าชดเชยรายวันเพิ่มเติม (คำนวณจากค่าจ้างเฉลี่ยประจำวัน) หากอุบัติเหตุทำให้ลูกจ้างได้รับอันตรายสาหัสและต้องหยุดงานเกิน 20 วันขึ้นไปให้ทายาทหรือผู้รับผลประโยชน์ของลูกจ้างได้รับเงินชดเชยตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งกฎหมายกัมพูชาให้อำนาจศาลพิจารณาว่านายจ้างควรจ่ายเท่าไรหรือลูกจ้างสมควรจะได้รับเงินชดเชยเท่าใด โดยพิจารณาจากสาเหตุของอุบัติเหตุเป็นหลัก

(6) การแก้ปัญหาข้อพิพาทที่เกิดจากการจ้างงาน

การแก้ปัญหาข้อพิพาทที่เกิดจากการจ้างงานมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

(6.1) เบื้องต้นควรได้รับการไกล่เกลี่ยโดยผู้ตรวจการจ้างงานระดับท้องถิ่นหรือจังหวัด

(6.2) หากพบว่าผลการไกล่เกลี่ยล้มเหลวให้นำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลหากข้อพิพาทเป็นการพิพาทระหว่างนายจ้างกับสหภาพแรงงาน หรือลูกจ้างทั้งหมด

(6.3) หากไม่มีกระบวนการไกล่เกลี่ยที่ระบุไว้ในสัญญาการจ้างงาน ให้นายจ้างรายงานให้ผู้ตรวจการจ้างงานระดับท้องถิ่นหรือจังหวัดทราบภายใน 48 ชั่วโมง

(6.4) กระทรวงแรงงานฯ จะแต่งตั้งผู้แทนทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภายใน 15 วัน

(6.5) หากไม่สามารถใกล้เคียงได้ทางกระทรวงฯ จะเสนออนุญาตตุลาการพิจารณาในขั้นตอนต่อไปภายในเวลา 15 วัน หลังทราบผลการใกล้เคียง ซึ่งกระบวนการทางอนุญาตตุลาการจะเริ่มต้นภายในเวลา 8 วัน หลังการเสนอคดีข้อพิพาท การพิจารณาของอนุญาตตุลาการไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

ปัจจุบันกัมพูชายังไม่มีศาลแรงงานดังนั้น กระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาทการจ้างงานทุกระดับจึงเกิดขึ้นที่ศาลแขวงหรือศาลจังหวัดเป็นส่วนใหญ่

3.6.2 กฎหมายที่ดิน

กฎหมายที่ดินปี พ.ศ. 2544 เป็นกฎหมายที่ปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมกับการลงทุนมากขึ้นโดยมีรายละเอียดด้านสิทธิในการถือครองที่ดิน การใช้ประโยชน์ที่ดินการเช่า/สัมปทานที่ดินของรัฐ และการเช่าซื้อ เป็นต้น กฎหมายฉบับนี้บังคับใช้ร่วมกับกฎหมายที่ดินปี พ.ศ. 2535 โดยมีคณะกรรมการที่ดินระดับท้องถิ่นและคณะกรรมการที่ดินระดับประเทศเป็นผู้รับผิดชอบภายใต้กฎหมายนี้ อย่างไรก็ตาม กฎระเบียบข้อบังคับตลอดจนรายละเอียดการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมอยู่ระหว่างการดำเนินการของกระทรวงการพัฒนาที่ดิน การผังเมือง และการก่อสร้าง ซึ่งนักลงทุนจะต้องติดตามความคืบหน้าอยู่ตลอดเวลาเพื่อสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่ควรได้

สิทธิในการใช้ และถือครองที่ดิน

(1) โครงสร้างการลงทุนในที่ดิน

- ผู้ที่มีสิทธิในการถือครองที่ดินในกัมพูชามีถึง ผู้ที่มีสัญชาติกัมพูชาและนิติบุคคลที่มีสิทธิเสมือนเป็นชาวกัมพูชาซึ่งได้แก่นิติบุคคลที่มีชาวกัมพูชาถือหุ้นและมีสิทธิในการออกเสียงร้อยละ 51 ขึ้นไป
- นักลงทุนต่างชาติไม่มีสิทธิถือครองที่ดินตามกฎหมายของกัมพูชา แต่สามารถทำสัญญาเช่าที่ดินเพื่อการลงทุนระยะยาว โดยส่วนใหญ่นิยมเช่าที่ดินเพื่อการลงทุนในระยะยาว (15 ปีขึ้นไป) ซึ่งเป็นการขอสัมปทานจากภาครัฐหรือการเป็นผู้ครองสิทธิรายย่อย (ร้อยละ 49) กฎหมายอนุญาตให้มีการซื้อขายหรือเช่าต่อสัญญาเช่าอื่นๆ หรือใช้ค้ำประกันการกู้ยืมเพื่อการลงทุน ซึ่งผู้เช่าสามารถสร้างสิ่งก่อสร้างในที่ดินนั้นๆ ได้ สำหรับเงื่อนไขเกี่ยวกับสิทธิในสิ่งก่อสร้างดังกล่าวยังไม่มีการกำหนดในกฎหมาย ณ

ปัจจุบันรัฐไม่มีสิทธิยึดคืนที่ดินที่เช่าเพื่อการลงทุนดังกล่าว ยกเว้นในกรณีที่ต้องใช้ที่ดินผืนนั้นเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่ต้องมีการจ่ายค่าเวนคืนที่เหมาะสมและยุติธรรม

(2) การถือครองที่ดิน

นักลงทุนต่างชาติต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้ถี่ถ้วนเกี่ยวกับการถือครองหรือความเป็นเจ้าของที่ดินก่อนการเช่าทำธุรกิจ ซึ่งที่ดินบางที่อาจเปิดโอกาสให้มีการถือครองได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ ในขณะที่บางที่อาจให้ครอบครองเพื่อการทำกินหรือใช้ประโยชน์ชั่วคราวเท่านั้น ซึ่งรัฐอาจยึดครองเมื่อใดก็ได้ ดังนั้นการทำความเข้าใจในเรื่องสิทธิการถือครองที่ดินแปลงนั้นๆ จึงเป็นสิ่งที่จะต้องทำเพื่อรักษาผลประโยชน์ในการลงทุน

(3) การปฏิรูปกฎหมายกรรมสิทธิ์ที่ดิน

- ก่อนปี พ.ศ.2518 ภายใต้การปกครองของเขมรแดง ที่ดินอยู่ภายใต้การถือครองของรัฐทั้งหมด
- ปี พ.ศ.2522 เป็นต้นมา หลังการล่มสลายของเขมรแดง ที่ดินเป็นของรัฐแต่อนุญาตให้มีการถือครองเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรมและก่อสร้างที่พักอาศัยได้ โดยรัฐบาลออกบัตรกรรมสิทธิ์ถือครองที่ดินให้ผู้อยู่อาศัยในที่ดินนั้นๆ
- ปี พ.ศ. 2532 เริ่มอนุญาตให้มีการร้องกรรมสิทธิ์ถือครองที่ดินส่วนบุคคลได้

(4) การเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน

รัฐบาลกัมพูชารับรองสิทธิของแต่ละบุคคลในการใช้ที่ดินโดยการออกใบรับรองการใช้ที่ดิน หรือที่เรียกว่า Certificate of Land Use and Procession ซึ่งเทียบเท่ากับการมีชื่อเป็นเจ้าของที่ดินและทรัพย์สินที่อยู่บนที่ดินดังกล่าว อย่างไรก็ตามแม้ว่าใบรับรองแสดงความเป็นเจ้าของที่ออกอย่างเป็นทางการจะยังมีใช้อยู่ในปัจจุบัน แต่มีเจ้าของที่ดินน้อยรายที่ได้รับใบรับรองดังกล่าว ดังนั้นนักลงทุนจึงควรตรวจสอบก่อนเข้าไปลงทุนว่าเจ้าของที่ดินมีเอกสารแสดงความเป็นเจ้าของที่ยังใช้ได้อยู่และได้ลงทะเบียนไว้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกัมพูชาแล้ว สำหรับสิทธิประโยชน์ของนักลงทุนต่างชาติจะได้รับแบ่งเป็น

- หากเป็นสัญญาเช่าที่ดินระยะยาวจะไม่มีข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการเช่า

- หากเป็นสัญญาเช่าที่ดินระยะสั้นที่มีการกำหนดเวลาในการเช่าไว้สามารถต่ออายุใหม่ได้ นอกจากนี้กฎหมายการลงทุนฉบับใหม่ยังอนุญาตให้นักลงทุนสามารถใช้ที่ดินเป็นหลักประกันในการจดจำนองรวมทั้งสามารถโอนสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ และทรัพย์สินส่วนบุคคลที่ปลูกสร้างบนที่ดินแปลงดังกล่าวได้อีกด้วย แต่ต้องไม่เกินกำหนดเวลาในสัญญาเช่าที่ดิน

(5) สถานการณ์ปัจจุบันของกรรมสิทธิ์ถือครองที่ดิน

หลังการประกาศใช้กฎหมายที่ดินปี พ.ศ.2544 มีการออกเอกสารสิทธิในการถือครองที่ดินเพิ่มขึ้น ซึ่งนักลงทุนสามารถตรวจสอบเอกสารสิทธิกับกระทรวงการพัฒนาที่ดิน การผังเมืองและการก่อสร้าง ก่อนตกลงเช่าที่ดินแปลงนั้นๆ

(6) การใช้ที่ดินเป็นหลักทรัพย์สินในการค้ำประกันเงินกู้

ที่ดินที่สามารถใช้เป็นหลักทรัพย์สินในการค้ำประกันเงินกู้ ได้แก่ ที่ดินที่สามารถจำนองได้ที่มีโฉนดที่ดินตามกฎหมายเท่านั้น

(7) การจำนองหรือโอนถ่ายกรรมสิทธิ์ในการเช่าที่ดินแบบระยะยาว

สามารถกระทำได้โดยระยะเวลาในการจำนองหรือโอนถ่ายสิทธิ์นั้นต้องไม่เกินระยะเวลาตามสัญญาเช่าที่กระทำไว้

ที่ดินของรัฐ

ประกอบด้วยที่ดินสาธารณะและที่ดินของรัฐ ซึ่งบุคคลทั่วไปไม่สามารถถือครองสิทธิ์ขายหรือให้เช่าได้ แต่เป็นที่ดินที่รัฐสามารถเปิดให้เอกชนเช่าในระยะยาวได้ (15 ปีขึ้นไป) หรือซื้อขายได้ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามกฎหมายพิเศษที่กำกับดูแลเป็นการเฉพาะ

(1) การขายให้เช่าหรือแลกเปลี่ยนที่ดินของรัฐ

รายละเอียดตลอดจนกฎระเบียบขั้นตอนที่เกี่ยวข้องปรากฏอยู่ในประกาศนายกรัฐมนตรีฉบับที่ 129 (Sub Decree 129)

(2) การให้เช่าพื้นที่สาธารณประโยชน์ของรัฐ

พื้นที่ที่สามารถให้เช่าต้องเป็นพื้นที่ที่อยู่ในรายการทรัพย์สินให้เช่าของรัฐ ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานบริหารจัดการทรัพย์สินของรัฐ และต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐบาลก่อนการให้เช่าทุกครั้ง โดยมีเงื่อนไขในการเช่าดังนี้

- ผู้เช่าจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงหรือทำลายทรัพย์สินที่ให้เช่านั้น
- ผู้เช่าจะต้องไม่แก้ไขหรือปรับปรุงรายการใดที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้ประโยชน์ของ

สาธารณชน

(3) การให้เช่าหรือขายที่ดินส่วนของรัฐ

เงื่อนไขต้องเป็นไปตามประกาศของกระทรวงเศรษฐกิจและการคลัง (The Ministry of Economy and Finance: MEF) และต้องเป็นการเปิดให้มีการประมูลอย่างเป็นทางการใช้ราคาตลาดเป็นเกณฑ์ในการตัดสินการต่อราคาหรือเจรจาเงื่อนไขในการเช่าหรือซื้อจะกระทำได้อีกต่อเมื่อ

- กระบวนการเปิดประมูลล้มเหลว
- ความพิเศษของพื้นที่ที่ต้องมีการตกลงเงื่อนไขหรือแนวปฏิบัติกับภาครัฐ
- มีผู้สนใจเช่าหรือซื้อเพียง 1 ราย

(4) การแลกเปลี่ยนที่ดินส่วนของรัฐ

จะกระทำได้เมื่อที่ดินนั้นมีความเหมาะสมต่อการพัฒนาทางธุรกิจของเอกชนและเมื่อภาครัฐต้องการที่ดินในเขตอื่นๆ เพื่อการก่อสร้างอาคารสำนักงานเงื่อนไขในการแลกเปลี่ยนปรากฏในประกาศนายกรัฐมนตรีฉบับที่ 129 (Sub Decree 129)

การสัมปทานที่ดินของรัฐ

(1) กรอบกฎหมายใหม่ในการให้สัมปทานที่ดินของรัฐ

ภายใต้กฎหมายที่ดินปี พ.ศ. 2544 การให้สัมปทานที่ดินของรัฐมีเหตุผล 3 ประการคือ

- 1) การให้สัมปทานที่ดินเพื่อกิจกรรมทางสังคม กิจกรรมทางสังคมที่รัฐจะให้สัมปทานที่ดินต้องเป็นกิจกรรมก่อสร้างที่อยู่อาศัยและกิจกรรมทางการเกษตรเท่านั้น และเฉพาะบุคคลสัญชาติกัมพูชาเท่านั้นที่มีสิทธิได้รับสัมปทานดังกล่าว

- 2) การให้สัมปทานที่ดินเพื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การใช้ประโยชน์การพัฒนาและการสำรวจต่างๆ นักลงทุนจากต่างประเทศที่สนใจสัมปทานที่ดินของรัฐเพื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สามารถยื่นขอรับสัมปทานจากหน่วยงานของรัฐที่ถือครองที่ดินแปลงนั้นๆ ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะขอความเห็นชอบจากกระทรวงการเศรษฐกิจและการคลังก่อนการยื่นขออนุมัติจากรัฐบาลต่อไป
- 3) กรอบกฎหมายใหม่ในการให้สัมปทานที่ดินของรัฐเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ปัจจุบันรัฐบาลอยู่ระหว่างการพิจารณากฎหมายการให้สัมปทานของรัฐซึ่งครอบคลุมการให้สัมปทานที่ดินเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวด้วย

(2) กฎหมายการให้สัมปทานของรัฐ

มีเป้าหมายเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้สัมปทานเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ มีเนื้อหาโดยย่อดังนี้

- 1) โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีสิทธิได้รับสัมปทานตามกฎหมาย ได้แก่
  - โครงการพัฒนาจำหน่าย และกระจายพลังงานไฟฟ้า
  - คมนาคมขนส่ง เช่น ถนนสะพานสนามบินท่าเรือรางรถไฟและคลอง
  - น้ำประปาและการกำจัดน้ำเสีย
  - โครงข่ายโทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศ
  - สิ่งอำนวยความสะดวก และแหล่งท่องเที่ยว
  - โครงข่ายขนส่งก๊าซธรรมชาติ และน้ำมัน
  - การระบาย และกำจัดขยะมูลฝอย
  - ระบบบำบัดน้ำเสีย
  - โครงสร้างพื้นฐานทางสาธารณสุข การศึกษา และการกีฬา
  - โครงการก่อสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษ และการเคหะ
  - การชลประทาน และโครงสร้างพื้นฐานทางเกษตรกรรม
  - โครงการต่างๆ ที่กฎหมายฉบับอื่นๆ กำหนดให้ได้รับสัมปทานจากรัฐ
- 2) การคัดเลือกผู้รับสัมปทานจะทำการคัดเลือกผ่านระบบประมูลหรือระบบเจรจาต่อรอง ซึ่งเงื่อนไขและขั้นตอนต่างๆ อยู่ระหว่างการพิจารณาในกฎหมายลูก

- 3) สัญญาสัมปทานซึ่งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องลงนามในสัญญาสัมปทานภายในเวลา 6 เดือน หลังทราบผลการคัดเลือกผู้สัมปทานซึ่งรูปแบบของสัญญาสัมปทานจะต้องใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งดังนี้
- BOT (Build, Operate and Transfer)
  - BLT (Build, Lease and Transfer)
  - BTO (Build, Transfer and Operate)
  - BOO (Build, Own and Operate)
  - BOOT (Build, Own, Operate and Transfer)
  - BCT (Build, Co-operate and Transfer)
  - EOT (Expand, Operate and Transfer)
  - MOT (Modernize, Operate and Transfer)
  - MOO (Modernize, Own and Operate)
  - รูปแบบผสมอื่นๆ

ทั้งนี้กฎหมายดังกล่าวยังกำหนดรายละเอียดอื่นๆ ของสัญญา เช่น มาตรฐานของโครงการ สิทธิประโยชน์ที่ได้รับ การใช้บริการที่เกี่ยวข้องการจ่ายเงิน ข้อผูกมัดสัญญา เป็นต้น โดยโครงการสัมปทานต้องมีอายุไม่เกิน 30 ปี ยกเว้นรัฐบาลมีความเห็นให้ต่อสัญญาสัมปทานออกไป

3.6.3 กฎหมายลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตร

นับแต่กัมพูชาเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization: WIPO) และอนุสัญญากรุงปารีส (Paris Convention) รัฐบาลกัมพูชาได้ประกาศใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในกัมพูชาหลายฉบับแสดงถึงความก้าวหน้าในกระบวนการอันเป็นการปฏิบัติตามหน้าที่ที่องค์การการค้าโลก (WTO) กำหนดไว้ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า ชื่อทางการค้า และกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม กฎหมายลิขสิทธิ์ กฎหมายสิทธิบัตร ไร่รับรองผลิตภัณฑ์ อรรถประโยชน์ และการออกแบบอุตสาหกรรม เป็นต้น¹⁰

¹⁰ Cambodia Investment Guidebook หน้า III-50 และ III-51

กฎหมายเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า ชื่อทางการค้า

กฎหมายเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า ชื่อทางการค้า และการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม (กฎหมายเครื่องหมายทางการค้า พ.ศ. 2545) เป็นกฎหมายแรกที่ประกาศใช้เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งกำหนดให้สิทธิในเครื่องหมายการค้าของสินค้าและบริการจะต้องจดทะเบียนต่อกระทรวงพาณิชย์ และสิทธิในเครื่องหมายการค้าของผู้ที่ได้จดทะเบียนแล้วจะได้รับความคุ้มครองต่อเมื่อผู้จดทะเบียนได้แนบหนังสือไปกับคำขอจดทะเบียนแสดงว่าตนได้ขอจดทะเบียนก่อนประเทศที่เป็นสมาชิกของ Paris Convention นอกจากนี้กฎหมายยังบัญญัติถึงขั้นตอนและวิธีการจดทะเบียน การไม่มีผลบังคับและการเพิกถอน เครื่องหมายการค้าร่วมการออกใบอนุญาต เครื่องหมายและชื่อทางการค้า การละเมิดและการชดเชย มาตรการทางเขตแดน การโอนและการเปลี่ยนแปลงความเป็นเจ้าของสิทธิ์ สิทธิเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนแล้วมีอายุ 10 ปีนับแต่วันยื่นคำขอจดทะเบียน และอาจขอต่ออายุได้อีก 10 ปี¹¹ แต่กฎหมายเครื่องหมายการค้านี้คุ้มครองเฉพาะที่ได้กำเนิดขึ้นในประเทศ และเจ้าของสิทธิเป็นผู้มีสิทธิในการจำหน่ายและการนำเข้าโดยอาจออนุญาตให้ผู้จำหน่ายรายอื่นใช้สิทธิในการจำหน่ายได้¹²

ชื่อทางการค้าได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายโดยไม่จำเป็นต้องจดทะเบียน หากมีการใช้ชื่อการค้าที่บุคคลอื่นได้ช้อยู่ก่อนแล้ว ก็จะต้องถือว่าผู้ที่ใช้ในภายหลังกระทำผิดกฎหมาย หากมีการใช้ชื่อ หรือเครื่องหมายการค้าที่คล้ายกับชื่อทางการค้าหรือเครื่องหมายการค้า จงใจใช้เพื่อทำให้ประชาชนเข้าใจผิด ก็จะต้องถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายเช่นกัน

กฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์

กฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์และสิทธิที่เกี่ยวข้อง พ.ศ. 2546 มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองงานของผู้ประพันธ์และนักแสดง อันได้แก่ ผลงานทางวัฒนธรรม งานวรรณกรรม การแสดง ภาพบันทึกเสียง การแพร่ภาพขององค์กรกระจายเสียง ในการที่จะดำรงไว้ซึ่งการแสวงหาผลประโยชน์จากผลงานทางวัฒนธรรมเป็นไปโดยถูกกฎหมายงานที่ได้รับความคุ้มครองมีดังต่อไปนี้

- 1) ผลงานของผู้ประพันธ์ที่มีสัญชาติกัมพูชา หรือมีถิ่นที่อยู่ในกัมพูชา 50
- 2) ผลงานที่เผยแพร่ครั้งแรกในกัมพูชา รวมถึงงานที่เผยแพร่ในต่างประเทศแต่ได้นำมาเผยแพร่ในกัมพูชาภายใน 30 วัน นับแต่วันที่เผยแพร่ผลงานครั้งแรก

¹¹ Law Concerning Marks, Trade Names and Acts for Unfair Competition

¹² Cambodia Investment Guidebook หน้า III-51

- 3) งานสื่อวีดิทัศน์ของผู้ผลิตให้แก่สำนักงานใหญ่หรือผู้มีถิ่นที่อยู่ในกัมพูชา
- 4) สถาปัตยกรรมที่สร้างขึ้นในกัมพูชา และงานศิลปะแขนงอื่นที่รวมไว้ในอาคารหรือสิ่งก่อสร้าง
อย่างอื่นซึ่งอยู่ในกัมพูชา
- 5) ผลงานที่อยู่ภายใต้ความคุ้มครองของสนธิสัญญาระหว่างประเทศ

ผู้ประพันธ์มีสิทธิ์เหนือผลงานของตน และมีสิทธิ์ขัดขวางผู้ละเมิดสิทธิ์ทั้งในทางศีลธรรมและเศรษฐกิจ สิทธิในทางศีลธรรมของเจ้าของผลงาน ได้แก่ ต่อเนื่อง แบ่งแยกไม่ได้ ไม่อาจยึดหรืออายัดได้ และไม่มีอายุความส่วนสิทธิในทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สิทธิในการใช้ประโยชน์จากผลงานของตนรวมถึงการให้สิทธิในการทำซ้ำ เผยแพร่ ดัดแปลงในผลงานนั้น การคุ้มครองทางเศรษฐกิจ มีอยู่ตลอดชีวิตผู้สร้างสรรค์และจะสิ้นสุดลงเมื่อพ้นกำหนด 50 ปีนับแต่ผู้สร้างสรรค์ตายกรณีผู้สร้างสรรค์มีทายาทสืบทอด ลิขสิทธิ์¹³

เพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายและเป็นหลักฐานในความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ผู้ประพันธ์หรือเจ้าของลิขสิทธิ์จดทะเบียนต่อกระทรวงวัฒนธรรมและศิลปกรรม (Ministry of Culture and Fine Arts)

สิทธิบัตร ใ้รับรองผลิตภัณฑ์อรรถประโยชน์ และการออกแบบอุตสาหกรรม

สิ่งประดิษฐ์ดังต่อไปนี้ไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตรใ้รับรองผลิตภัณฑ์อรรถประโยชน์ และการออกแบบอุตสาหกรรม

- 1) การค้นพบทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์และสูตรทางคณิตศาสตร์
- 2) แผนงาน กฎหรือรูปแบบทางธุรกิจ การแสดงเพื่อความบันเทิงและการละเล่นต่างๆ
- 3) วิธีการรักษามนุษย์หรือสัตว์ แต่ไม่รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการรักษา
- 4) ผลิตภัณฑ์ยาบางชนิด
- 5) พืชและสัตว์

¹³ Law on Copy Right and Related Rights

➤ สิทธิบัตร

คุ้มครองสิ่งประดิษฐ์ใหม่ซึ่งอาจเป็นผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการที่สามารถแก้ปัญหาด้านเทคโนโลยีโดยเฉพาะเจาะจง ผู้ขอจดทะเบียนสิทธิบัตร จะต้องยื่นคำขอต่อกระทรวงอุตสาหกรรม สิทธิบัตรมีอายุ 20 ปี นับแต่วันยื่นคำขอ แต่เจ้าของสิทธิบัตรจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน ทุกๆ ปี

➤ เครื่องหมายการค้า

สำหรับผู้ประกอบการที่ประสงค์จะมีเครื่องหมายการค้าในกัมพูชา มีข้อเสนอแนะในการขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าดังนี้

1) ผู้ลงทุนต้องไปยื่นจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์กัมพูชา ตั้งอยู่ที่ 20 A- B Norodom Blvd., Phnom Penh, Cambodia, Tel (855-23)366875, 426396 สำหรับผู้ลงทุนที่ต้องใช้บริการแปลเอกสาร ค่าบริการสำหรับคำแปลเอกสารจากภาษาเขมร – อังกฤษ – เขมร 1 หน้าเท่ากับ 5 ดอลลาร์ สรอ. โดยเอกสารที่ใช้ประกอบการดำเนินการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า มีดังนี้

- แบบฟอร์มจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าหนังสือตัวจริง (Power of Attorney)
- ตัวอย่างเครื่องหมายการค้าจำนวน 15 ใบ

2) ระยะเวลาที่ใช้ในการยื่นเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบมีระยะเวลา 6 เดือน แต่โดยทั่วไป หากไม่มีปัญหาใด จะใช้เวลา ประมาณ 2 เดือนเท่านั้น ค่าธรรมเนียมในการยื่นจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า 1 ยี่ห้อเท่ากับ 125 ดอลลาร์ สรอ.

➤ ใบรับรองผลิตภัณฑ์อรรถประโยชน์

เป็นใบรับรองที่ออกให้แก่ผลิตภัณฑ์อรรถประโยชน์ใหม่ที่ใช้ในอุตสาหกรรมหรือเป็นกระบวนการหรือผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรมผู้ขอจดทะเบียนสิทธิบัตร จะต้องยื่นคำขอต่อกระทรวงอุตสาหกรรม ใบรับรองมีอายุเพียง 7 ปี นับแต่วันยื่นคำขอใบรับรอง และไม่อาจต่ออายุได้

➤ การออกแบบทางอุตสาหกรรม

การออกแบบทางอุตสาหกรรมที่จะได้รับความคุ้มครองต้องเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่และปรากฏลักษณะพิเศษบนผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหรือหัตถกรรม การยื่นคำขอจดทะเบียนการออกแบบอุตสาหกรรมต้องยื่นต่อกระทรวงอุตสาหกรรม การออกแบบอุตสาหกรรมที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ไม่อาจขอจดทะเบียนได้ การจดทะเบียนจะมีกำหนดเวลา 5 ปีนับแต่ยื่นคำขอจดทะเบียน ซึ่งอาจขอต่ออายุได้ 2 ครั้ง ครั้งละ 5 ปี¹⁴

ปัญหาในทางปฏิบัติในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญามีอยู่ทั่วไป เช่น ซอฟต์แวร์ เพลง สำเนาหนังสือและสินค้าปลอม ได้แก่ บุหรี่ สุรา และยารักษาโรคถึงแม้จะมีการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาหลายฉบับแต่รัฐบาลกัมพูชายังไม่มีการบังคับใช้หรือปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาอย่างจริงจัง ทำให้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์เป็นที่แพร่หลายทั่วไป

¹⁴ Law on the Patents, Utility Model Certificates and Industrial Designs

ช่องทางและโอกาสการลงทุนของไทยในประเทศกัมพูชา

4.1 ศักยภาพการรองรับการลงทุนในประเทศกัมพูชา

ในปัจจุบันกัมพูชาเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีศักยภาพด้านการลงทุนที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเดียวกัน จึงทำให้นักลงทุนต่างชาติให้ความสนใจมุ่งหน้าเข้าไปลงทุนในประเทศกัมพูชาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากด้วยเหตุผลดังนี้

(1) ระบบการเมืองการปกครอง

ในปัจจุบันการเมืองของกัมพูชามีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ ผู้บริหารประเทศมีอำนาจและสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายของประเทศในด้านต่างๆ ได้อย่างเป็นเอกภาพ

(2) ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์

กัมพูชามีความสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ เช่น มีป่าไม้ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 60 ของพื้นที่ของประเทศ นอกจากนี้ยังมีสินแร่ต่างๆ มีจำนวนมาก อาทิ ทอง ทองแดง แร่เหล็ก แมงกานีส ถ่านหิน ดีบุก ตะกั่ว ฯลฯ รวมทั้งกัมพูชามีแนวชายฝั่งทะเลทางอ่าวไทยซึ่งเป็นแหล่งที่มีสัตว์น้ำชุกชุม และมีแหล่งน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติหลายแห่ง

(3) แรงงานในวัยทำงาน

ประชากรที่อยู่ในวัยแรงงาน (อายุ 15-64 ปี) มีสัดส่วนที่สูง คิดเป็นร้อยละ 61-63 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สัดส่วนของประชากรตามแบ่งตามช่วงอายุ

หน่วย : ร้อยละ

ช่วงอายุของประชากร	2551	2552	2553	2554	2555
อายุ 0 - 14 ปี	33.7	35.1	34.34	33.6	33.2
อายุ 15 - 64 ปี	62.0	61.1	61.82	62.5	62.86
อายุ 65 ปีขึ้นไป	4.3	3.8	3.84	3.9	3.94
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา: Ministry of Planning, Cambodia อ้างอิงใน National Strategic Development plan Update 2009-2013

<http://www.mop.gov.kh> วันที่สืบค้น 8 เมษายน 2556

(4) ค่าจ้างแรงงานต่ำ

กฎหมายแรงงานของกัมพูชาได้กำหนดค่าจ้างแรงงานต้องไม่ต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำคือ 61 USD ต่อเดือนสำหรับแรงงานในระดับพนักงานทั่วไป อาจจ่ายเป็นรายเดือนหรือจะจ่ายต่อชิ้นก็ได้ แต่ต้องไม่ต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำ ค่าจ้างในช่วงทดลองงานไม่ต่ำกว่า USD 56 ต่อเดือนและค่าจ้างสำหรับเด็กฝึกงานต้องไม่ต่ำกว่า USD 45 ต่อเดือน ซึ่งค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำของกัมพูชามีอัตราต่ำกว่าค่าจ้างแรงงานของประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเดียวกัน

(5) การพัฒนาเส้นทางคมนาคม

นอกจากกัมพูชาจะมีถนนสายหลักเส้นทางหมายเลข 1-7 ซึ่งเชื่อมกรุงเทพมหานครกับเมืองสำคัญในกัมพูชาแล้ว เส้นทางคมนาคมของกัมพูชายังได้รับการพัฒนาตามแผนงานพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (Greater Mekong Subregion: GMS) โดยได้รับการสนับสนุนทางการเงินและทางวิชาการจากธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) เส้นทางที่เกี่ยวข้องกับกัมพูชา ได้แก่ เส้นทางแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ (southern economic corridor) ซึ่งเชื่อมโยงไทย-กัมพูชา-เวียดนาม ประกอบด้วย 3 เส้นทางย่อย (subcorridor) และ 1 เส้นทาง Intercorridor ได้แก่¹

- 5.1) northern subcorridor ระยะทาง 1,150 กิโลเมตร เริ่มต้นจาก กรุงเทพฯ-อัญญประเทศ-ปอยเปต - เสียมเรียบ - สติงตรง - รัตนคีรี - Ou Yadav(กัมพูชา) - Plei Ku - Quy Nhon (เวียดนาม) เส้นทางดังกล่าวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวระดับโลกและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ จากกรุงเทพฯ สู่นครวัดและเขาพระวิหารในกัมพูชาผ่านตอนกลางของเวียดนามสู่พื้นที่ชายฝั่งเวียดนาม
- 5.2) central subcorridor ระยะทาง 1,005 กิโลเมตรเริ่มต้นจาก กรุงเทพฯ - อัญญประเทศ - ปอยเปต - บาเวท (กัมพูชา) - นครโฮจิมินห์ - วุงเต่า (Vung Tau - เวียดนาม)
- 5.3) southern coastal subcorridor ระยะทาง 970 กิโลเมตรเริ่มต้นจากกรุงเทพฯ-ตราด (ไทย)-เกาะกง-กัมปอต(กัมพูชา)-ฮาเตียน (Ha Tien)-คาเมา(Ca Mau)-นามแคน (Nam Can-เวียดนาม) เส้นทางดังกล่าวเชื่อมโยงพื้นที่ eastern seaboard ของไทยกับชายฝั่งของกัมพูชาและเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางเลียบชายฝั่งทะเลไทย-กัมพูชา-เวียดนาม

¹ส่วนเศรษฐกิจภาค สำนักงานภาคเหนือ, ธนาคารแห่งประเทศไทย.Fact Sheet : GMS Economic Corridors,

ที่มา: <http://www.siamintelligence.com/gmc-economic-corridors/>

5.4) Interconnector link เริ่มจากสีหนุวิลล์-พนมเปญ-กราตี-สตริงเตรง (กัมพูชา)-ปักเซ-สุวรรณเขต (ลาว) เส้นทางดังกล่าวเป็นถนนสายหลักที่เชื่อม 3 subcorridor เข้ากับแนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (east-west economic corridor) คือเส้นทางที่เชื่อมจากเวียดนาม-ลาว-ไทย-พม่า

นอกจากเส้นทางถนนแล้ว เส้นทางเศรษฐกิจ (economic corridor) ยังครอบคลุมถึงการพัฒนาระบบขนส่งทางรถไฟ ได้แก่ เส้นทางสายปอยเปต-พนมเปญ เส้นทางพนมเปญ-นครโฮจิมินห์ และเส้นทางพนมเปญ-สีหนุวิลล์

(6) สถานที่ท่องเที่ยว

กัมพูชามีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ซึ่งชาวต่างชาติสนใจเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในกัมพูชาเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในกัมพูชายังมีโอกาสการขยายตัวสูง จึงเป็นโอกาสที่ดีสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและธุรกิจที่ต่อเนื่อง

(7) การได้รับสิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากร

กัมพูชาเป็นประเทศที่ได้รับสิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากร (General Special Preferences: GSP) จากกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วเนื่องจากกัมพูชาเป็นประเทศที่มีระดับการพัฒนาต่ำมากตามบัญชีขององค์การสหประชาชาติ ทำให้สินค้าที่ส่งออกจากกัมพูชาจะได้รับสิทธิประโยชน์ทั้งทางด้านโควตานำเข้าและภาษีนำเข้าในอัตราพิเศษจากประเทศผู้ซื้อ โดยเฉพาะญี่ปุ่น ยุโรปและอเมริกาซึ่งเป็นประเทศคู่ค้ากับกัมพูชา จึงเป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกแก่สินค้าที่ส่งออกจากกัมพูชา ทำให้ผู้ประกอบการและนักลงทุนต่างชาติที่เล็งเห็นประโยชน์ในการเข้ามาทำการผลิต/ประกอบ/โดยเฉพาะตัดเย็บเสื้อผ้า อาศัยแรงงานชาวกัมพูชาและใช้สิทธิประโยชน์ดังกล่าวในการส่งออก

(8) การส่งเสริมการลงทุนจากภาครัฐ

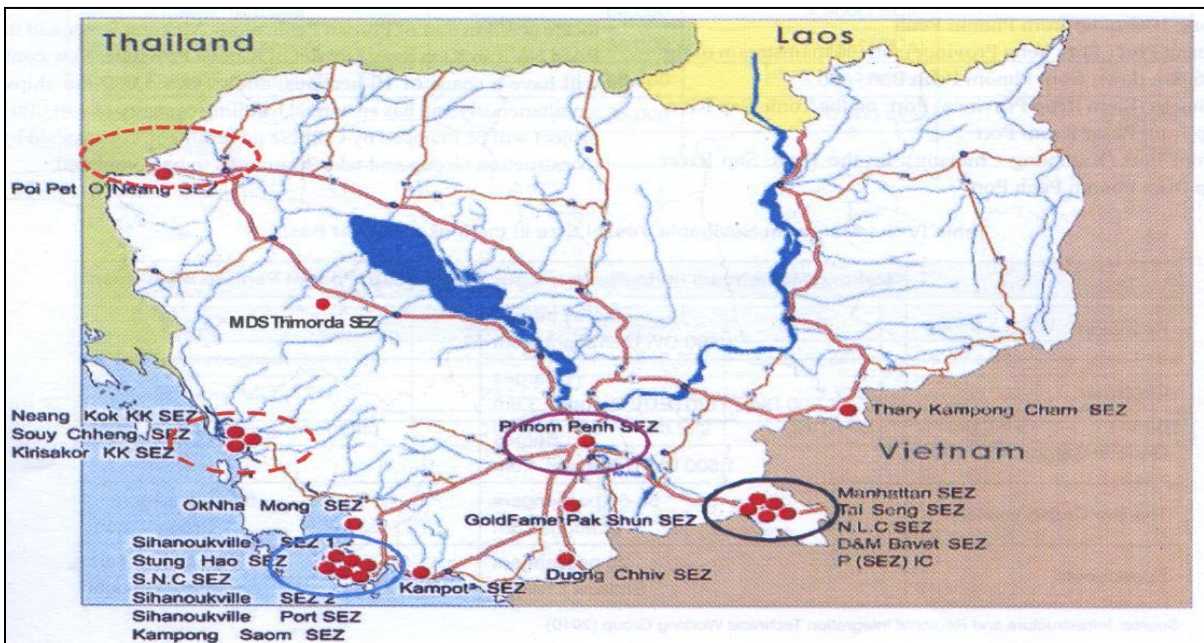
รัฐบาลกัมพูชามีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ เนื่องจากต้องการเร่งรัดการเติบโตทางเศรษฐกิจของกัมพูชา รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการลงทุนในประเทศอย่างมากและมีนโยบายส่งเสริมรวมทั้งปรับปรุงแก้ไขระเบียบการลงทุนที่เอื้อต่อนักลงทุนต่างชาติ ดังนี้

- 8.1) มีหน่วยงานที่พิจารณาในระดับนโยบายเกี่ยวกับการให้การส่งเสริมการลงทุน และการให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ คือคณะกรรมการเพื่อการพัฒนา กัมพูชา หรือ CDC โดยมีคณะทำงานคือ The Cambodian Investment Board: CIB ทำหน้าที่กลั่นกรองข้อเสนอขอรับการส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชน ในลักษณะเป็น One stop service โครงการที่ได้รับการส่งเสริมจะได้รับสิทธิประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น ยกเว้นภาษีเงินได้ ลดอัตราภาษีเงินได้ระยะหนึ่ง ยกเว้นอากรนำเข้าเครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์และวัสดุก่อสร้างสำหรับการผลิต ทดแทนการนำเข้า เป็นต้น
- 8.2) ออกกฎหมายส่งเสริมการลงทุนที่จะให้สิทธิประโยชน์และความมั่นใจแก่นักลงทุนที่จะถือครองสิทธิในทรัพย์สินต่าง ๆ ยกเว้นกรรมสิทธิ์ที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งผู้ถือครองได้ต้องเป็นบุคคลสัญชาติกัมพูชาเท่านั้น ต่างตัวสามารถใช้สิทธิโดยการเช่า ซึ่งสามารถเช่าได้นานถึง 99 ปี และอนุญาตให้นักลงทุนเป็นเจ้าของกิจการบางประเภทได้ 100%
- 8.3) ให้หลักประกันกับผู้ได้รับการส่งเสริมว่าจะได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกับคนในชาติและจะไม่ถูกบังคับจากนโยบายกำหนดราคาสินค้าและบริการหากมีการใช้บังคับ

- 8.4) อนุญาตให้นักลงทุนโอนเงินตราต่างประเทศได้อย่างเสรีเพื่อจูงใจให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุน โดยสามารถซื้อและโอนเงินตราต่างประเทศไม่ว่าจะเพื่อชำระสินค้าหรือจ่ายกำไรตามระบบธนาคาร
- 8.5) สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคให้เพียงพอและเอื้อต่อการค้าการลงทุน เช่น ปรับปรุงบูรณะถนนที่มีอยู่ สนับสนุนให้มีการผลิตสินค้าในประเทศกัมพูชาให้มีปริมาณและคุณภาพดีมากยิ่งขึ้น

(9) การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นกลไกหนึ่งที่รัฐใช้ในการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ ในประเทศกัมพูชามีคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชา(Cambodian Special Economic Zone Board: CSEZB) ทำหน้าที่พัฒนาและควบคุมดูแลการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศ ในปัจจุบันกัมพูชามีเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศรวม 25 แห่ง² แต่มีเพียง 10 แห่งเท่านั้นที่เปิดทำการและมีศักยภาพ สำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษที่เหลือบางแห่ง ยังอยู่ในระหว่างการก่อสร้างและบางแห่งยังไม่มีนักลงทุนเข้าไปลงทุน โดยที่ตั้งของแต่ละเขตเศรษฐกิจพิเศษพิจารณาจากภาพประกอบและแสดงรายละเอียด ในตารางที่ 4.2

ที่มา: Cambodia Investment Guidebook, 2012. Council for Development of Cambodia

²Cambodia Investment Guidebook, 2013. Council for Development of Cambodia

ตารางที่ 4.2 รายชื่อและที่ตั้งของเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ชื่อ	พื้นที่ (เฮกตาร์)	ที่ตั้ง	ประเภทอุตสาหกรรม
1. Neang KokKoh Kong SEZ	335.43	- ตั้งอยู่ในชุมชนปากคลอง (Pakkhlong Commune) จังหวัดเกาะกง (Koh Kong) - ห่างจากชายแดนไทย 5 กิโลเมตร	- ประกอบรถยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ - ผลิตสายไฟ - ผลิตเสื้อผ้า - ผลิตผลิตภัณฑ์กีฬา
2. Suoy Chheng SEZ	100	- ตั้งอยู่ในชุมชนปากคลอง (Pakkhlong Commune) จังหวัดเกาะกง (Koh Kong)	ไม่มีการตั้งโรงงาน
3. S.N.C SEZ	150	- ตั้งอยู่ที่ Sangkat Bet Trang จังหวัดพระสีหนุ (Preah Sihanouk)	ไม่มีการตั้งโรงงาน
4. Stung Hav SEZ	196	- ตั้งอยู่ที่เขต Stung Hav จังหวัดพระสีหนุ (Preah Sihanouk)	ไม่มีการตั้งโรงงาน
5. N.L.C SEZ	105	- ตั้งอยู่ที่ Srok SvayTeab จังหวัดสวายเรียง (Sray Rieng)	ไม่มีการตั้งโรงงาน
6. Manhattan (Svay Reing) SEZ	180	- ตั้งอยู่ที่ ชุมชนบาเวท (Bavet Commune) จังหวัดสวายเรียง (Sray Rieng) - ห่างจากชายแดนเวียดนาม 6 กิโลเมตร บนเส้นทางถนนหมายเลข 1 Tel: 855-44-715125 Fax: 855-44-715126 Website: www.manhattansez.com	- ผลิตรถจักรยานยนต์ - รองเท้า - เสื้อผ้าและสิ่งทอ - ผลิตภัณฑ์พลาสติก - รม - ผลิตภัณฑ์ที่นอน - ผ้าผ่าน - สายไฟ - เครื่องครัวและอุปกรณ์ ทำความสะอาด - นาฬิกาและงานฝีมือ

ตารางที่ 4.2 รายชื่อและที่ตั้งของเขตเศรษฐกิจพิเศษ (ต่อ)

ชื่อ	พื้นที่ (เฮกตาร์)	ที่ตั้ง	ประเภทอุตสาหกรรม
7. Poi Pet O'Neang SEZ	467	- ตั้งอยู่ที่ชุมชนปอยเปต (Poipet Commune) จังหวัดบันเตียเมียนจัย (BanteayMeanchey) - ห่างจากชายแดนไทยด้านจังหวัดสระแก้ว 13 กิโลเมตร Tel: 855-12-922910 / 12-811368 Fax: 855-23-212319 Website: www.cci.com.kh	- เครื่องประดับและ กล่องบรรจุ เครื่องประดับ - พลาสติก - อุปกรณ์ตัดเย็บเสื้อผ้า - เสื้อผ้า
8. Doung Chhiv Phnom Den SEZ	79	- ตั้งอยู่ในเขตคีรีวง (Kiri Vong) จังหวัดตาแก้ว (Takeo)	กำลังก่อสร้าง
9. Phnom Penh SEZ	360	- ตั้งอยู่ในเขตพนมเปญและอังสนอล (Phnom Penh and Ang Snuol) จังหวัดกันดาล (Kandal) - อยู่ห่างจากกรุงพนมเปญ 18 กิโลเมตร Website: www.ppsez.com	- ผลิตน้ำดื่ม - พลาสติก - รองเท้ารองเท้าหนัง - เสื้อผ้า - อุปกรณ์ ชิ้นส่วนและ เครื่องตกแต่งมอเตอร์ ไซด์ - เหล็กสำหรับก่อสร้าง - บรรจุภัณฑ์น้ำตาล - โรงไฟฟ้า - เครื่องปรุงรสและ อาหารแปรรูป - อาหารสัตว์ - บุหรี่และยาสูบ - ฉนวนกันความร้อน - โรงงานผลิตน้ำแข็ง - ผลิตเสื้อผ้าดั้งเดิมของ ญี่ปุ่น - อุปกรณ์ไฟฟ้า - ผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง - สินค้าสำหรับเด็กและ ตุ๊กตา

ตารางที่ 4.2 รายชื่อและที่ตั้งของเขตเศรษฐกิจพิเศษ (ต่อ)

ชื่อ	พื้นที่ (เฮกตาร์)	ที่ตั้ง	ประเภทอุตสาหกรรม
			<ul style="list-style-type: none"> - โรงสีข้าว - อุปกรณ์ทางการแพทย์และการมาเชื้อ
10. Kampot SEZ	145	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งอยู่ชุมชน KohToch จังหวัดกัมปอต (Kampot) 	<ul style="list-style-type: none"> - โรงงานผลิตไฟฟ้าโดยใช้ถ่านหิน
11. Sihanoukville SEZ	178	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งอยู่ในเขต Stung Hav จังหวัดพระสีหนุ (Preah Sihanouk) <p>Tel:855-034-6860086-2099</p> <p>Website: www.ssez.com</p>	<ul style="list-style-type: none"> - โรงงานผลิตไฟฟ้า
12. Tai SengBavet SEZ	125	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งอยู่ในเขต บาเวท (Bavet) จังหวัดสวายเรียง (Sray Rieng) - ห่างจากชายแดนเวียดนาม 7 กิโลเมตร บนเส้นทางถนนหมายเลข 11 <p>Fax: 855-23-990188</p> <p>Website: www.taiseng-sez.com</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จักรยานยนต์ - รองเท้า - เสื้อผ้า - ถู่มือและชุดกีฬา - กางเกงในของเด็ก - ผลิตภัณฑ์ยา - ผลิตภัณฑ์บรรจุสินค้า - คอยส์และหม้อแปลง - พลาสติก - ตุ๊กตา สินค้าเด็กเล่น และจักรเย็บผ้า
13. OknhaMong SEZ	100	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งอยู่ในเขต สเรอัมเบล (Srea Ambel) จังหวัดเกาะกง (Koh Kong) <p>Tel: 855-12-888001 / 34-390000</p> <p>Fax: 855-12-841123</p> <p>Website: www.mongreththy.com</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีการตั้งโรงงาน
14. Goldfame Pak Shun SEZ	80	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งอยู่ในเขต Sa Ang จังหวัดกันทาล (Kandal) 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลิตกล่อง - พิมพ์ฉลากพลาสติก - เสื้อผ้า

ตารางที่ 4.2 รายชื่อและที่ตั้งของเขตเศรษฐกิจพิเศษ (ต่อ)

ชื่อ	พื้นที่ (เฮกตาร์)	ที่ตั้ง	ประเภทอุตสาหกรรม
15. Thary Kampong Cham SEZ	142.14	- ตั้งอยู่ในเขต Memot จังหวัดกัมปงจาม (Kampong Cham)	ไม่มีการตั้งโรงงาน
16. Sihanoukville SEZ 2	1,688	- ตั้งอยู่ในเขต Prey Nop จังหวัดพระสีหนุ (Preah Sihanouk) - ห่างจากท่าเรือสีหนุวิลล์ 12 กิโลเมตร Tel: 855-034-6860086-2099 Website: www.ssez.com	- เสื้อผ้า - ส่วนประกอบยานยนต์ - พลาสติก - พื้นและไม้อัด - เหล็กใช้ในงานก่อสร้าง - วัสดุก่อสร้าง - รองเท้า - เครื่องครัว - รถจักรยาน - ไม้แขวนเสื้อ - ผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง - อุปกรณ์ไฟฟ้า - ยา Bio Tech
17. D&M Bavet SEZ	117.95	- ตั้งอยู่ในเขต บาเวท (Bavet) จังหวัดสวายเรียง (Sray Rieng)	ไม่มีการตั้งโรงงาน
18. Kiri Sakor Koh Kong SEZ	1,750	- ตั้งอยู่ที่ Srock Kirisakor จังหวัดเกาะกง (Koh Kong)	ไม่มีการตั้งโรงงาน
19. Sihanoukville Port SEZ	70	- ตั้งอยู่บริเวณ Tomnop Rolok เมืองสีหนุวิลล์ จังหวัดพระสีหนุ (Preah Sihanouk) - อยู่ติดกับท่าเรือสีหนุวิลล์ Tel: 855-034-6860086-2099 Website: www.ssez.com	- ผลิตกล่อง
20. Kampong Saom SEZ	255	- ตั้งอยู่ในเขต Stung Hav จังหวัดพระสีหนุ (Preah Sihanouk)	ไม่มีการตั้งโรงงาน
21. P (SEZ) I C	107.55	- ตั้งอยู่ในเขตสวายเทบ (Svayteab) จังหวัดสวายเรียง (Sray Rieng)	กำลังก่อสร้าง

ตารางที่ 4.2 รายชื่อและที่ตั้งของเขตเศรษฐกิจพิเศษ (ต่อ)

ชื่อ	พื้นที่ (เฮกตาร์)	ที่ตั้ง	ประเภทอุตสาหกรรม
22. MDS THMORDA SEZ	2,265	- ตั้งอยู่ในเขต Khum Thmorda จังหวัดโพธิสัต (Pursat)	กำลังก่อสร้าง
23. Kandal S.E.Z	105	- ตั้งอยู่ในเขต Khsach Kandal จังหวัดกันดาล (Kandal)	ไม่มีการตั้งโรงงาน
24. H.K.T SEZ	345.20	- ตั้งอยู่ในเขต Prey Nub จังหวัดพระสีหนุ (Preah Sihanouk)	กำลังก่อสร้าง
25. Dragon King SEZ	106.5	- ตั้งอยู่บนเส้นทางถนนหมายเลข 1 เมืองบาเวท (Bavet) จังหวัดสวายเรียง (SvayRieng)	กำลังก่อสร้าง

4.2 เมืองเศรษฐกิจที่นำลงทุนในประเทศกัมพูชา

จังหวัดที่นักลงทุนต่างชาตินิยมเข้ามาลงทุนในกัมพูชามากที่สุด ในที่นี้จะแยกพิจารณาเป็น 2 กรณี คือ

- (1) การลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ พบว่า จังหวัดที่นักลงทุนต่างชาตินิยมเข้าไปตั้งโรงงานมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ กรุงพนมเปญ จังหวัดพระสีหนุ และจังหวัดสวายเรียง โดยจำนวนบริษัทที่เข้าไปประกอบการในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ตั้งอยู่ในกรุงพนมเปญ จังหวัดพระสีหนุและจังหวัดสวายเรียงคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 39 ร้อยละ 32.4 และร้อยละ 19.9 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 จำนวนบริษัทต่างชาติที่ลงทุนในกัมพูชา ในปี 2554 (ณ สิ้นเดือนตุลาคม)

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนบริษัท	สัดส่วน (ร้อยละ)
1	พนมเปญ (Phnom Penh)	53	39
2	พระสีหนุ (Preah Sihanouk)	44	32.4
3	สวายเรียง (Svay Rieng)	27	19.9
4	บันเตียเมียนจัย (Banteay Meanchey)	5	3.7
5	เกาะกง (Koh Kong)	4	2.9
6	กันดาล (Kandal)	3	2.2
รวม		136	100.0

ที่มา: Cambodia Investment Guidebook, 2013. Council for Development of Cambodia

- (2) การลงทุนที่ได้รับการอนุมัติจากอนุกรรมการการลงทุนส่วนท้องถิ่น (Provinces-Municipalities Investment Sub-committees) หรือเรียกชื่อย่อว่า PMIS พบว่าจังหวัดที่มีนักลงทุนได้รับอนุมัติโครงการส่งเสริมการลงทุน จาก PMIS ระหว่างปี 2548 – 2554 และมีมูลค่าการลงทุนสะสมสูงสุด 5 ลำดับแรกคือจังหวัดกัมปงจามกรุงพนมเปญ จังหวัดกระแจะ จังหวัดกัมปงสะปือและจังหวัดพระตะบอง ดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 การลงทุนที่ได้รับการอนุมัติโครงการจากอนุกรรมการการลงทุนส่วนท้องถิ่น
จำแนกตามรายจังหวัด ปี 2548 - 2554

ลำดับ	จังหวัด	ทุนจดทะเบียน (USD)	สัดส่วน
1	กัมปงจาม (Kampong Cham)	17,478,349.00	21.13
2	พนมเปญ (Phnom Penh)	15,569,527.00	18.82
3	กระแจะ (Kratie)	11,628,991.00	14.06
4	กัมปงสะปือ (Kampong Speu)	8,987,735.00	10.86
5	พระตะบอง (Battambang)	8,641,000.00	10.45
6	พระสีหนุ (Preah Sihanouk)	5,103,099.00	6.17
7	กันดาล (Kandal)	4,565,895.00	5.52
8	บันเตียเมียนจัย (Banteay Meanchey)	3,549,950.00	4.29
9	กัมปงชนัง (Kampong Chhnang)	1,925,000.00	2.33
10	สวายเรียง (Svay Rieng)	1,733,650.00	2.10
11	เสียมเรียบ (Siem Reap)	1,028,660.00	1.24
12	กัมปอต (Kampot)	1,008,000.00	1.22
13	เกาะกง (Koh Kong)	1,000,000.00	1.21
14	กัมปงทม (Kampong Thom)	504,500.00	0.61
	รวม	82,724,356.00	100.0

ที่มา: Cambodia Municipality and Province Investment Information, 2013. CDC

4.3 อุตสาหกรรมที่ต่างชาตินิยมลงทุนในประเทศกัมพูชา

จากจำนวนโครงการลงทุนที่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกัมพูชา (Cambodian Investment Board: CIB) ในช่วงปี 2553-2555 พบว่า ประเภทของธุรกิจที่นิยมลงทุนในกัมพูชามากที่สุด คือธุรกิจผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป รองลงมาคือธุรกิจผลิตรองเท้า โดยในปี 2555 การลงทุน

ในธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปมีทั้งสิ้น 82 โครงการจากโครงการลงทุนทั้งหมด 157 โครงการ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 52.2 ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 จำนวนโครงการลงทุนที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกัมพูชา ปี 2553 - 2555 จำแนกตามประเภทธุรกิจ

ประเภทธุรกิจ	ปี 2553	สัดส่วน%	ปี2554	สัดส่วน%	ปี2555	สัดส่วน%
Garment	40	39.2	78	52.7	82	52.2
Shoes	8	7.8	8	5.4	13	8.3
Rice mill	-	0	3	2.0	9	5.7
Agro-Industry	13	12.7	1	0.7	5	3.2
Rubber	9	8.8	20	13.5	4	2.5
Tourism Center	2	2.0	-	0	3	1.9
Textile	-	0	6	4.1	4	2.5
others	30	29.4	32	21.6	37	23.6
รวม	102	100.0	148	100	157	100.0

ที่มา: Cambodian Investment Board อ้างอิงจากสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงพนมเปญ <http://www.depthai.go.th> วันที่สืบค้น 10 มีนาคม 2556

เมื่อพิจารณาถึงมูลค่าการลงทุนในโครงการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุนในกัมพูชาในช่วงปี 2553 -2555 พบว่าในปี 2553 การลงทุนในหมวดเกษตรอุตสาหกรรมมีมูลค่าการลงทุนสูงสุดคือมีมูลค่าการลงทุน 75.5 ล้านดอลลาร์ สรอ. ในขณะที่ปี 2554 และ 2555 หมวดอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าการลงทุนสูงสุดคือหมวดยางพารา มีมูลค่าการลงทุน 295 ล้านดอลลาร์ สรอ. และหมวดเสื้อผ้าสำเร็จรูปมีมูลค่าการลงทุน 165.3 ล้านดอลลาร์ สรอ. ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 จำนวนมูลค่าการลงทุนในโครงการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุนในกัมพูชา
ปี 2553 - 2555 จำแนกตามหมวด

ลำดับ	ปี2553		ปี2554		ปี2555	
	อุตสาหกรรม	มูลค่า (ล้าน USD)	อุตสาหกรรม	มูลค่า (ล้าน USD)	อุตสาหกรรม	มูลค่า (ล้าน USD)
1	เกษตรอุตสาหกรรม	75.5	ยางพารา	295.0	เสื้อผ้าสำเร็จรูป	165.3
2	เสื้อผ้าสำเร็จรูป	53.8	เสื้อผ้าสำเร็จรูป	130.2	ห้างสรรพสินค้า	39.5
3	อุตสาหกรรม	7.5	การท่องเที่ยว	14.5	โรงสี	38.3
4	การขนส่ง	3.0	เหมืองแร่	12.0	รองเท้า	18.5
5	การท่องเที่ยว	3.0	วัสดุก่อสร้าง	10.0	ยางพารา	9.0
	รวม 5 หมวด	142.8	รวม 5 หมวด	461.7	รวม 5 หมวด	270.6
	รวมทั้งหมด	172.8	รวมทั้งหมด	507.3	รวมทั้งหมด	334.1

ที่มา: Cambodian Investment Board อ้างอิงจากสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร
<http://www.dephtai.go.th> วันที่สืบค้น 10 มีนาคม 2556

4.4 ธุรกิจไทยที่นำลงทุนในประเทศกัมพูชา

ในปัจจุบันเศรษฐกิจกัมพูชามีการขยายตัวเพิ่มขึ้นโดยในปี 2554 และปี 2555 การเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของกัมพูชาเพิ่มสูงถึงร้อยละ 7.1 และร้อยละ 6.5 ตามลำดับ ซึ่งมากกว่าการเจริญเติบโตของ GDP ของกลุ่มอาเซียนที่มีการเติบโตเฉลี่ยเพียงร้อยละ 5.2 นอกจากนี้ นักลงทุนต่างชาติยังให้ความสนใจที่จะเข้าไปลงทุนในกัมพูชาเพิ่มขึ้น เพราะกัมพูชาเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์การเมืองในปัจจุบันมีความมั่นคงและมีเสถียรภาพประกอบกับนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศของรัฐบาลกัมพูชาซึ่งให้สิทธิประโยชน์หลายประการแก่โครงการลงทุนจากต่างประเทศที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนตลอดจนอัตราค่าจ้างแรงงานที่อยู่ในระดับต่ำกว่า 61 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน จึงทำให้ประเทศกัมพูชาเป็นประเทศเป้าหมายที่ชาวต่างชาติสนใจเข้าไปลงทุนเพิ่มขึ้น

อุตสาหกรรมในลำดับต้นๆ ที่รัฐบาลกัมพูชามีนโยบายส่งเสริมให้ชาวต่างชาติเข้าไปลงทุนในกัมพูชามีหลายสาขาด้วยกัน ซึ่งมีความใกล้เคียงกับธุรกิจเป้าหมายที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของไทยส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยไปลงทุนในต่างประเทศ ดังนี้

อุตสาหกรรม/ธุรกิจที่รัฐบาลกัมพูชาส่งเสริมให้ลงทุน ³	ธุรกิจเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของไทย
<ul style="list-style-type: none"> • ธุรกิจการเกษตรได้แก่การปลูกข้าว ปลูกยางและอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรได้แก่ โรงสีข้าวโรงงานอบข้าว อบมันสัมปะหลัง อบข้าวโพด รวมทั้งปุ๋ยอินทรีย์เกษตร • อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร โดยเฉพาะอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล ได้แก่ กุ้งเตี้ยว ลูกชิ้นปลา เครื่องปรุงรส ซอสพริก เป็นต้น • อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม เช่น น้ำดื่ม น้ำแข็ง น้ำผลไม้ • อุตสาหกรรมผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปและสิ่งทอ • อุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์และการทำปศุสัตว์ที่ใช้เทคโนโลยีก้าวหน้า • อุตสาหกรรมการผลิตวัสดุก่อสร้าง • อุตสาหกรรมการผลิตกระแสไฟฟ้า 	<ul style="list-style-type: none"> • ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ เช่น แร่ธาตุ พลังงาน และวัตถุดิบทางการเกษตร • ธุรกิจที่ใช้แรงงานเข้มข้น ได้แก่ เสื้อผ้าสำเร็จรูป รองเท้า ผลิตภัณฑ์พลาสติก อาหาร อัญมณีและเครื่องประดับ • วัสดุก่อสร้าง • อื่นๆ เช่น การลงทุนในประเทศที่ได้รับสิทธิพิเศษทางด้านภาษี (GSP) จากประเทศที่พัฒนาแล้ว

จากการพิจารณาองค์ประกอบของปัจจัยหลายๆ ด้าน ได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจของกัมพูชา นโยบายการส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาลกัมพูชา ศักยภาพและโอกาสของการลงทุนในประเทศกัมพูชา รวมทั้งผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าไปลงทุนในประเทศกัมพูชาแล้ว พบว่าธุรกิจไทยที่นำไปลงทุนในกัมพูชามีดังนี้

ประเภทธุรกิจ	เหตุผล
1. ธุรกิจบริการท่องเที่ยว เช่นบริการที่พัก ร้านอาหาร บริการทัวร์ และนำเที่ยว	<ul style="list-style-type: none"> • ผู้ประกอบการไทยที่อยู่ในแวดวงดังกล่าว มีความพร้อมและความชำนาญในธุรกิจที่ทำ มีศักยภาพ สามารถแข่งขันได้ • กัมพูชามีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอดนิยมนักท่องเที่ยวต่างชาติ • รัฐบาลกัมพูชามีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศและได้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่ดี • อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของกัมพูชามีความเติบโตและมีแนวโน้มการขยายตัวที่เพิ่มขึ้น
2. ธุรกิจเกษตรและเกษตรแปรรูป เช่น เพาะปลูกข้าว และปลูกพืชไร่ ทำโรงสีข้าว	<ul style="list-style-type: none"> • กัมพูชามีพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การปลูกข้าวและพืชไร่ ในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะจังหวัดพระตะบอง เป็นพื้นที่ที่มีการปลูกข้าวมาก พระตะบองเปรียบเสมือนอู่ข้าวอู่น้ำของกัมพูชา • กัมพูชามีผลผลิตข้าวมาก แต่มีจำนวนโรงสีข้าวน้อยและมีประสิทธิภาพต่ำ เนื่องจาก

³Cambodia Municipality and Province Investment Information, 2013. CDC

ประเภทธุรกิจ	เหตุผล
เครื่องจักรกลการเกษตร การอบข้าวโพดและมัน สัมปะหลัง	<p>เกษตรกรมีข้อจำกัดด้านเงินทุนและยังใช้เครื่องจักรกลที่เทคโนโลยียังไม่ทันสมัย</p> <ul style="list-style-type: none"> • ผู้ประกอบการไทยมีความรู้ มีเทคโนโลยีและมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มผลผลิตต่อไร่ได้
3. ธุรกิจศูนย์การกระจายสินค้าอุปโภคบริโภค	<ul style="list-style-type: none"> • กัมพูชาไม่สามารถผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคได้เพียงพอกับความต้องการภายในประเทศ • ชาวกัมพูชานิยมบริโภคและยอมรับสินค้าไทย มีทัศนคติที่ดีต่อสินค้าไทยว่ามีคุณภาพดี และราคาเหมาะสม
4. ธุรกิจแปรรูปอาหาร เช่น เส้นก๋วยเตี๋ยว ลูกชิ้นปลา ผลไม้กระป๋อง เครื่องปรุงรส โดยเฉพาะอาหารทะเลแปรรูป	<ul style="list-style-type: none"> • กัมพูชาสามารถทำอาชีพประมงและจับสัตว์น้ำได้มากบริเวณโตนเลสาบซึ่งเป็นแหล่งประมงน้ำจืดที่ใหญ่ในภูมิภาคนี้ • มีความต้องการบริโภคสินค้าภายในประเทศแต่ไม่สามารถผลิตให้เพียงพอต่อการบริโภคได้ • รัฐบาลกัมพูชาต้องการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตทางการเกษตร และให้เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร • ผู้ประกอบการไทยมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในธุรกิจแปรรูปอาหารเป็นอย่างดี
5. ธุรกิจที่ใช้แรงงานเข้มข้น เช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป สิ่งทอ รองเท้า	<ul style="list-style-type: none"> • ค่าจ้างแรงงานในไทยแพง ต้นทุนของผู้ประกอบสูง รวมทั้งการไม่ได้รับสิทธิพิเศษทางด้านภาษี (GSP) ทำให้ศักยภาพการแข่งขันของไทยในตลาดโลกลดลง • ไทยมีความพร้อมทางด้านวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต • แรงงานในกัมพูชามีมากและค่าแรงยังถูกอยู่ • ผู้ประกอบการไทยสามารถใช้ประโยชน์จากการได้รับสิทธิพิเศษทางด้านภาษี (GSP) จากการผลิตและส่งออกจากกัมพูชา
6. ธุรกิจรับเหมาก่อสร้างวัสดุก่อสร้าง	<ul style="list-style-type: none"> • ผู้ประกอบการไทยมีความพร้อมด้านบุคลากรที่มีความรู้ มีฝีมือและความชำนาญด้านช่างด้านเทคนิค • กัมพูชามีความต้องการก่อสร้างอาคารพาณิชย์ โครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน จึงมีความต้องการช่างก่อสร้างและวัสดุก่อสร้างเนื่องจากอยู่ในระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการเปิด AEC
7. ธุรกิจผลิตน้ำดื่มและเครื่องดื่ม	<ul style="list-style-type: none"> • ปริมาณน้ำดื่มที่ผลิตได้ภายในประเทศมีน้อยยังไม่เพียงพอกับความต้องการ • รัฐบาลกัมพูชาต้องการเพิ่มโอกาสในการจ้างแรงงานให้กับชาวกัมพูชา
8. บริการทางการแพทย์และบริการเสริมความงาม	<ul style="list-style-type: none"> • บริการทางการแพทย์ของกัมพูชาที่มีมาตรฐานยังมีไม่มาก • ปัจจุบันชาวกัมพูชาที่มีฐานะดีนิยมมารับบริการทางการแพทย์จากไทยและสิงคโปร์ • ผู้หญิงชาวกัมพูชารักสวยรักงาม ชอบแต่งตัว โดยเฉพาะคนที่มีฐานะดี • ไทยมีความพร้อมด้านบุคลากรที่มีความรู้ทางการแพทย์และการรักษาพยาบาล รวมทั้งการบริการด้านความสวยงาม

<p>บันเตียเมียนเจย (BANTEAY MEANCHEY)</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ เป็นที่ตั้งของเศรษฐกิจพิเศษปेटโอบีเยียงห่างจากชายแดนไทยประมาณ 10 กิโลเมตร ★ มีเมืองเอกคือเมืองศรีโสภณ ที่เป็นที่พักสินค้าที่นำเข้าจากฝั่งโรงเกลือ จังหวัดสระแก้ว ★ มีเส้นทางคมนาคมสะดวกห่างจากพนมเปญ 410 กม. ใกล้ท่าเรือแหลมฉะบั้ง ★ มีแรงงานอยู่ในวัยทำงานจำนวนมาก ★ เหมาะกับธุรกิจเครื่องนุ่งห่มและ เสื้อผ้าสำเร็จรูป สิ่งทอ 	<p>พระตะบอง (BATTAMBANG)</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ มีพื้นที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ ★ มีการเพาะปลูกข้าวมาก เปรียบเป็นอู่ข้าวอู่น้ำของกัมพูชา ★ เป็นแหล่งเพาะปลูกข้าวโพด ถั่วเหลือง และมันสัมปะหลังที่สำคัญของกัมพูชา ★ เหมาะกับธุรกิจการเกษตรและ เกษตรแปรรูป การจำหน่ายเครื่องจักรกลทางการเกษตร 	<p>เสียมราฐ (SIEM REAP)</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ มีแหล่งท่องเที่ยวชมรดกโลกเปรียบเสมือนแผ่นดินทาง ★ มีแหล่งท่องเที่ยวทั้งดงามบริเวณโตนเลสาบ ★ เป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติเสียมราฐ ★ เหมาะกับธุรกิจบริการท่องเที่ยว เช่น บริการที่พัก ร้านอาหาร จำหน่ายของที่ระลึก บริการทัวร์และนำเที่ยว 	
			<p>รัตนคีรี (RATANAKIRI)</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ เป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญและอุดมด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ★ ประชากรในจังหวัดนี้มีอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม โดยเฉพาะการปลูกยาง ★ มีทรัพยากรที่สำคัญคือ อัญมณี เช่น เพทาย ทับทิม และทองคำ ★ เหมาะกับธุรกิจเกษตร และเหมืองแร่
			<p>พนมเปญ (PHNOM PENH)</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ เป็นที่ตั้งของเมืองหลวง สถานที่ราชการ และเป็นศูนย์กลางธุรกิจ เปรียบเสมือนแผ่นดินเงิน ★ มีเส้นทางคมนาคมสะดวกมีระบบโลจิสติกส์ที่เอื้อต่อการคมนาคมขนส่งทั้งทางถนน รถไฟทางน้ำและทางอากาศ ★ เป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติพนมเปญ ★ เหมาะกับธุรกิจบริการที่พัก ร้านอาหาร ธุรกิจศูนย์กระจายสินค้า
<p>เกาะกง (KOH KONG)</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ★ เป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมเกาะกง นักลงทุนสามารถใช้สิทธิพิเศษทางการค้าที่กัมพูชาได้รับจากประเทศพัฒนาแล้ว ★ มีทรัพยากร วัตถุดิบและแรงงานมาก ★ เหมาะกับการลงทุนในธุรกิจ อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มแปรรูปไม้ สินค้าเกษตร และสัตว์น้ำ 	<p>พระสีหนุ (PREAH SIHANOUK)</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ เปรียบเสมือนแผ่นดินเพชร เป็นที่ตั้งของเขตนิคมอุตสาหกรรมพิเศษสีหนุวิลล์ ★ มีท่าเรือน้ำลึกนานาชาติออกสู่ทั่วโลกทางอ่าวไทย ★ เป็นศูนย์กลางการค้าคมนาคมขนส่งทางตอนใต้ของประเทศ ★ เป็นสามเหลี่ยมเศรษฐกิจของกัมพูชา (พนมเปญ-เสียมเรียบ-กรุงสีหนุวิลล์) ★ มีการขุดพบน้ำมันและก๊าซ ★ เหมาะกับธุรกิจบริการที่พัก ร้านอาหาร บริการเรือท่องเที่ยว โรงไฟฟ้าประเภทใช้ถ่านหินและก๊าซธรรมชาติ ธุรกิจรับเหมาก่อสร้างและค้าวัสดุ ก่อสร้างและอุปกรณ์ไฟฟ้า ธุรกิจโลจิสติกส์ 	<p>สวายเรียง (SVAY RIENG)</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ เป็นที่ตั้งของเขตเศรษฐกิจพิเศษแมนฮัตตัน ★ ท่าเลที่ตั้งใกล้เวียดนาม ทำให้สะดวกในการบริหารจัดการด้าน logistics และ supply chain ★ ค่าไฟฟ้าถูกกว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษอื่น เนื่องจากซื้อไฟฟ้าโดยตรงจากเวียดนาม ★ แรงงานในพื้นที่ยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก ★ เหมาะกับธุรกิจเครื่องนุ่งห่มและเสื้อผ้าสำเร็จรูป สิ่งทอ 	

4.5 ปัญหา อุปสรรคและข้อควรระวังในการลงทุนทำธุรกิจในกัมพูชา

จากการรายงานเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นปัญหาในการประกอบธุรกิจในกัมพูชาระหว่างปี 2551-2553 ของ World Economic Forum Report โดยดูจากปัจจัย 15 ตัวที่จะส่งผลต่อการประกอบธุรกิจและได้เรียงลำดับปัญหาของปัจจัยที่ทำการศึกษา โดยให้ลำดับ 1 แสดงถึงปัจจัยที่มีปัญหามากที่สุด และลำดับ 15 แสดงถึงปัจจัยที่มีปัญหาน้อยที่สุดพบว่าปัจจัยที่เป็นปัญหาต่อการประกอบธุรกิจมากที่สุดในกัมพูชา มากที่สุดคือปัญหาการคอร์รัปชัน รองลงมาคือปัญหาาระบบราชการที่ไม่มีประสิทธิภาพ แรงงานมีการศึกษาไม่เพียงพอ และความไม่พร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน ในขณะที่ปัจจัยที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล รองลงมาคือปัญหาอาชญากรรมและขโมย การควบคุมเงินตราต่างประเทศ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ปัจจัยที่เป็นปัญหาต่อการประกอบธุรกิจในประเทศกัมพูชา

ปัจจัยที่เป็นปัญหา (Problematic factors)	ปีที่รายงาน		
	2551	2552	2553
คอร์รัปชัน (Corruption)	1	1	1
ระบบราชการที่ไม่มีประสิทธิภาพ (Inefficient government bureaucracy)	2	2	2
แรงงานมีการศึกษาไม่เพียงพอ (Inadequately educated workforce)	4	3	3
ความไม่เพียงพอของโครงสร้างพื้นฐาน (Inadequate supply of infrastructure)	3	4	4
การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to finance)	7	5	5
อัตรากาฐี (Tax rates)	10	12	6
กฎ ระเบียบกาฐี (Tax regulations)	8	8	7
จรรยาบรรณของแรงงานต่ำ (Poor work ethic in national labour force)	9	9	8
เงินเฟ้อ (Inflation)	5	7	9
กฎ ระเบียบแรงงานที่เข้มงวด (Restrictive labour regulations)	13	13	10
ความไม่แน่นอนของนโยบาย (Policy instability)	6	6	11
สุขภาพของประชาชนไม่ดี (Poor public health)	11	11	12
การควบคุมเงินตราต่างประเทศ (Foreign currency regulations)	15	14	13
อาชญากรรมและขโมย (Crime and theft)	12	10	14
ความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล (Government instability)	14	15	15

ที่มา: World Economic Forum Report อ้างอิงจาก Annual Development Review 2011-2012, Cambodia's leading independent development policy research institute

4.6 ภาพรวมการลงทุนไทยในประเทศกัมพูชา

จากข้อมูลของสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงพนมเปญ พบว่า นับตั้งแต่กัมพูชาเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2537 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม 2555 คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกัมพูชา (Cambodian Investment Board: CIB) ได้อนุมัติโครงการส่งเสริมการลงทุนในกัมพูชา จำนวน 2,681 โครงการ มูลค่าเงินลงทุน 9,658.4 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. สำหรับโครงการที่นักลงทุนไทยที่เข้าไปลงทุนในกัมพูชานับตั้งแต่ปี 2537 ถึง 31 ธันวาคม 2555 มีมูลค่าเงินลงทุนจดทะเบียนทั้งสิ้น 306,231,912 ดอลลาร์ สหรัฐ. ซึ่งมีทุนจดทะเบียนมากเป็นลำดับที่ 9 ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 4.8 มูลค่าทุนจดทะเบียนของนักลงทุนต่างชาติในกัมพูชา ตั้งแต่ปี 2537 – 31 ธันวาคม 2555

ลำดับที่	ประเทศ	เงินทุนจดทะเบียน (USD)
1	มาเลเซีย	1,962,325,265
2	จีน	905,141,067
3	ไต้หวัน	650,710,366
4	สหรัฐอเมริกา	470,196,231
5	เกาหลี	406,682,083
6	เวียดนาม	400,621,369
7	ฮ่องกง	317,539,455
8	สิงคโปร์	306,327,728
9	ไทย	306,231,912

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงพนมเปญ: <http://www.depthai.go.th> วันที่สืบค้น 10 มีนาคม 2556

โครงการที่นักธุรกิจไทยถือหุ้นซึ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุน ตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2537 – 31 ธันวาคม 2554 รวม 82 โครงการ มูลค่ารวม 363.35 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. เป็นเงินลงทุนเฉพาะในส่วนของนักธุรกิจไทย 227.59 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. คิดเป็นร้อยละ 62.63 ดังแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 การลงทุนของธุรกิจไทยในกัมพูชา ตั้งแต่ สิงหาคม 2537-ธันวาคม 2554

ลำดับที่	ประเภทธุรกิจ	จำนวนโครงการ	มูลค่าจดทะเบียน (ล้าน USD)	
			รวม	ไทย
1	Food Processing	9	20.56	17.54
2	Wood Processing	2	27.50	23.62
3	Chemical	2	1.40	0.89
4	Media	2	1.16	1.07
5	Petroleum	2	1.05	0.30
6	Assembly Plant	1	2.00	2.00
7	Electricity Plant	2	11.20	8.00
8	Hospital	1	0.49	0.24
9	Medical	1	10.0	10.0
10	Gas	2	1.0	0.54
11	Mining	6	7.36	5.98
12	Construction	1	1.33	1.33
13	Hotel	9	138.40	63.15
14	Telecom	2	17.60	16.40
15	Textile	2	1.50	0.74
16	Garment	7	5.65	6.65
17	Agro-Industry	11	75.70	40.44
18	Industry	14	18.75	13.65
19	Services	4	18.50	13.55
20	Shoe	2	2.00	1.50
รวม		82	363.35	227.59

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงพนมเปญ: <http://www.depthai.go.th> วันที่สืบค้น 10 มีนาคม 2556

สำหรับการลงทุนของไทยในประเทศกัมพูชา ในปี 2555 พบว่า นักลงทุนไทยได้รับการส่งเสริมการลงทุนรวม 8 โครงการ⁴ ได้แก่

⁴สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงพนมเปญ

- (1) โครงการลงทุนของบริษัท Crystal Rice (Kampuchea) จำกัดเป็นการลงทุนเพื่อจัดตั้งโรงสีข้าวขนาดใหญ่พร้อมท่าเรือและระบบขนส่งแบบครบวงจรที่จังหวัดกัมปอต เป็นการลงทุนของบริษัท Asia Golden Rice ร่วมกับนักลงทุนกัมพูชา โดยสัดส่วนการลงทุนในโครงการระยะแรกระหว่างไทยและกัมพูชา 70:30 และมีเงินทุนจดทะเบียน 3 ล้านดอลลาร์ สรอ.
- (2) โครงการลงทุนของบริษัท Rice Mill Complex จำกัดเป็นการร่วมทุนระหว่างไทยและจีน โดยมีสัดส่วน 75:25 และมีเงินทุนจดทะเบียน 2 ล้านดอลลาร์ สรอ.
- (3) โครงการลงทุนของบริษัท Aerosoft Summit Footwear จำกัด ลงทุนตั้งโรงงานผลิตรองเท้า โดยเป็นโครงการร่วมทุนระหว่างไทยและกัมพูชา โดยมีสัดส่วน 49:51 และมีเงินทุนจดทะเบียน 1 ล้านดอลลาร์ สรอ.
- (4) โครงการลงทุนของบริษัท Trax Apparel (Cambodia) จำกัด ลงทุนตั้งโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า โดยมีเงินทุนจดทะเบียน 1 ล้านดอลลาร์ สรอ.
- (5) โครงการลงทุนของบริษัท Scandinavian Textile (Cambodia) ลงทุนตั้งโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า โดยเงินทุนจดทะเบียน 1 ล้านดอลลาร์ สรอ.
- (6) โครงการลงทุนของบริษัท SC Wado Component (Cambodia) จำกัด ลงทุนโรงงานอุปกรณ์ไฟฟ้า โดยมีเงินทุนจดทะเบียน 2 ล้านดอลลาร์ สรอ.
- (7) โครงการลงทุนของบริษัท Data Rubber (Cambodia) จำกัดลงทุนในอุตสาหกรรมปลูกและผลิตยางพารา โดยมีเงินทุนจดทะเบียน 1 ล้านดอลลาร์ สรอ.
- (8) โครงการลงทุนของบริษัท Power Unity (Cambodia) Investment Co.,Ltd. ลงทุนในโรงงานแปรรูปมันสำปะหลังเป็นการร่วมทุนระหว่างไทยและกัมพูชา โดยมีสัดส่วน 49:51 และมีเงินทุนจดทะเบียน 1 ล้านดอลลาร์ สรอ.

โดยรายชื่อของบริษัทธุรกิจไทยที่ไปลงทุนในประเทศกัมพูชามีดังนี้

ลำดับ	รายชื่อ	ประเภทธุรกิจ
1	บริษัท Regency จำกัด	โรงแรม Intercontinental Phnom Penh
2	โรงแรม De la Prix (จังหวัดเสียมเรียบ)	โรงแรมระดับ 5 ดาว
3	โรงแรม Poi Pet International Club	โรงแรมและคาสิโนในอำเภอปอยเปต จังหวัดบันเตียเมียนจัย
4	โรงแรม Star Vegas Resort & Club	โรงแรมและคาสิโนในอำเภอปอยเปต จังหวัดบันเตียเมียนจัย
5	โรงแรม Angkor Plaza	โรงแรมและคาสิโนในอำเภอปอยเปต จังหวัดบันเตียเมียนจัย
6	โรงแรม La Paranda	โรงแรมและร้านอาหารไทย
7	โรงแรม Juliana	โรงแรมและร้านอาหารไทย
8	โรงแรม ชารา (จังหวัดเสียมเรียบ)	โรงแรมและร้านอาหารไทย

ลำดับ	รายชื่อ	ประเภทธุรกิจ
9	ร้านอาหารบ้านไทย	อาหารไทย
10	ร้านอาหารบันยัน	อาหารไทย
11	ร้านอาหารตลเลบาสัก	อาหารไทย
12	ร้านอาหารตลเลแมโขง (จังหวัดเสียมเรียบ)	อาหารไทย
13	ร้านอาหารอินทนนท์	อาหารไทย
14	ร้านอาหารเชียงใหม่	อาหารไทย
15	ร้านอาหาร River House, Sarika	อาหารไทย
16	Dead Fish Pub & Reataurant	อาหารไทยและนานาชาติ
17	ร้านอาหาร TOPAZ	อาหารฝรั่งเศส
18	ร้านอาหาร Hua Nam	อาหารจีน
19	บริษัท Thai Airways จำกัด	การบินพาณิชย์
20	บริษัท Bangkok Airways จำกัด	การบินพาณิชย์
21	บริษัท First Travel	ทัวร์และตัวเครื่องบิน
22	บริษัท Intra Mekong	Logistic/ทัวร์และตัวเครื่องบิน
23	บริษัท Angkor T.K Travel (เสียมเรียบ)	ทัวร์และตัวเครื่องบิน
24	บริษัท Inside Angkor Service (เสียมเรียบ)	ทัวร์
25	บริษัท Asia in Asia (เสียมเรียบ)	ทัวร์
26	บริษัท Indochina Explorer (Cambodia) (เสียมเรียบ)	ทัวร์
27	บริษัท ทนพวงค์	รับเหมาก่อสร้าง
28	บริษัท Wein	รับเหมาก่อสร้าง
29	บริษัท Premier Construction	รับเหมาก่อสร้าง
30	บริษัท แอ็ค คอนซัลแตนท์	รับเหมาก่อสร้าง
31	บริษัท MEPS Construction	รับเหมาก่อสร้าง
32	บริษัท K.G Engineering	รับเหมาก่อสร้าง
33	บริษัท Seaboard Construction	รับเหมาก่อสร้าง
34	บริษัท ปตท.	จำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซ LPG
35	บริษัท World Gas	โรงงานจำหน่ายก๊าซ LPG
36	บริษัท Unique Gas	โรงงานจำหน่ายก๊าซ LPG
37	บริษัท ซูเปอร์ ก๊าซ	โรงงานจำหน่ายก๊าซ LPG
38	บริษัท NCX (Cambodia)	โรงงานประกอบรถจักรยานยนต์ Honda และจำหน่ายรถจักรยานยนต์
39	บริษัท Modern Plastic & Packaging (MPP)	โรงงานผลิตภัณฑ์พลาสติก

ลำดับ	รายชื่อ	ประเภทธุรกิจ
40	บริษัท Baxter Brenton (Cambodia)	โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า ของบริษัทบางกอกการ์เมนท์
41	บริษัท Cambo Shoes	โรงงานผลิตรองเท้า
42	บริษัท Dance Supply	โรงงานผลิตรองเท้า
43	KKN Apparel	โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าและรองเท้า
44	บริษัท Five Tiger Group	โรงงานผลิตขนมขบเคี้ยว
45	บริษัท President Food (Cambodia)	โรงงานผลิตบะหมี่ มาม่า
46	บริษัท CPAC Concrete จำกัด	โรงงานผลิตปูนซีเมนต์ผสมเสร็จ CPAC
47	บริษัท น้ำตาลขอนแก่น	ตั้งโรงงานน้ำตาลในจังหวัดเกาะกง และ ปลูกอ้อย ในพื้นที่สัมปทาน ในนามบริษัท น้ำตาลเกาะกง (Koh Kong Sugar Industry)
48	บริษัท น้ำตาลมิตรผล	ปลูกอ้อย ในพื้นที่สัมปทานในนามบริษัท (Cambodia)Cane and Sugar Valley,Angkor Sugar
49	บริษัท Big A	ห้างสรรพสินค้าParagon Cambodia Town Center
50	บริษัท Dcash Cosmetics Trading	จำหน่ายผลิตภัณฑ์ดูแลผิว
51	บริษัท Sattle Communication	จำหน่ายจานดาวเทียม
52	บริษัท Peerapat Industries	จำหน่ายวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับโรงแรม ร้านอาหาร
53	บริษัท ธนาอลูมิเนียม แอนด์กลาส	จำหน่ายอลูมิเนียมและกระจก
54	บริษัท กนกเฟอร์นิเจอร์	จำหน่ายและรับทำเฟอร์นิเจอร์
55	บริษัท อเมริกัน แสตนด์คาร์ท (ประเทศไทย)	จำหน่ายเครื่องสุขภัณฑ์
56	บริษัท Spring Mattress	จำหน่ายที่นอน
57	บริษัท เบทาโกร จำกัด	จำหน่ายอาหารสัตว์
58	บริษัท SCG Group	จำหน่ายปูนซีเมนต์ และผลิตภัณฑ์ของบริษัทปูนซีเมนต์ไทย (Siam Cement) จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของบริษัทในเครือ เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร คูโบต้า กระจาด ยางรถยนต์ (Siam Tyre)
59	บริษัท CPAC Monierจำกัด	ผลิตกระเบื้องมุงหลังคา/ผลิตอิฐบล็อก
60	โรงงานผลิตปูนซีเมนต์กัมปอด	ผลิตปูนซีเมนต์ ยี่ห้อ K Cement
61	ธนาคารกรุงไทย จำกัด	ให้บริการด้านการเงิน
62	ธนาคารกัมพูชาพาณิชย์ จำกัด	ให้บริการด้านการเงิน
63	บริษัท Asia Insurance จำกัด	ประกันภัย ในเครือของบริษัทกรุงเทพประกันภัย
64	Bangkok Hospital	โรงพยาบาลกรุงเทพ ในจังหวัดเสียมเรียบชื่อ Royal Angkor International Hospital และในกรุงพนมเปญ ชื่อ Royal Rattanak Hospital
65	บริษัท สหฟาร์ม จำกัด	ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปจากไก่

ลำดับ	รายชื่อ	ประเภทธุรกิจ
66	บริษัท S.K.D	ผลิตสุรายี่ห้อ S.K.D
67	บริษัท ประกิต เอสซีบี	โฆษณา
68	บริษัท Royal Angkor Company	Regent Park Hotel
69	จินดา โปลิคลินิก	คลินิกเสริมความงาม
70	Mica Media	สถานีโทรทัศน์ช่อง 5 กัมพูชา และวิทยุ (ร่วมทุนระหว่างกลุ่มกันตนาและกลุ่มบริษัทไทยนครพัฒนา)
71	KCS	สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 กัมพูชา และวิทยุ
72	Mfone (กลุ่มชินคอร์ป)	Mobile & Fixed Phone
73	วิไลลักษณ์กรุ๊ป	วิทยุการบิน Cambodia Air Traffic Service
		พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติในจังหวัดเสียมเรียบ
		Angkor Museum
		โรงงานไฟฟ้าขายให้แก่โรงงานปูนซีเมนต์กัมปอต
74	Thai Beverage Public Company Limited ("ThaiBev")	โรงงานไฟฟ้าพลังถ่านหินขนาด 10 เมกกะวัตต์ในนามบริษัท สุวรรณภูมิอินเวสเมนต์ (Suvannaphum Investment)
		โรงแรม Meridian d ángkor ในจังหวัดเสียมเรียบ
		สวนปาล์มน้ำมันในจังหวัดเกาะกง
75	กลุ่มบริษัทไทยนครพัฒนา	โรงแรม Sofitel Phokeethra Resort & Spa (Cambodia) ในกรุงพนมเปญ และโรงแรม Sofitel Angkor ในจังหวัด เสียมเรียบ
		สนามกอล์ฟในจังหวัดเสียมเรียบ
		โรงงานผลิตน้ำดื่มยี่ห้อ Lyon
		ยารักษาโรค และ น้ำเกลือของโรงงานไทยนครพัฒนา
76	กลุ่มเจริญโภคภัณฑ์ (CP)	โรงงานผลิตอาหารสัตว์
		โรงเลี้ยงไก่เนื้อ ไก่ไข่ หมู
		โรงงานผลิตภัณฑ์จากไก่
		จำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป ซี พี
		จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดซี พี

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงพนมเปญ

สิ่งที่ควรรู้ในการทำธุรกิจในประเทศกัมพูชา

5.1 ภาพรวมการเตรียมตัวสำหรับการลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียน

นักลงทุนไทยที่จะเข้าไปลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียน ควรมีการเตรียมตัวเพื่อดำเนินธุรกิจในต่างประเทศไว้ดังต่อไปนี้¹

5.1.1 การเลือกประเทศที่จะเข้าไปลงทุน

- (1) ควรศึกษาประเทศที่สนใจและเหมาะกับกิจการของตน โดยอาจพิจารณาจากทั้งในส่วนของเศรษฐกิจ ขนาดตลาด ระยะทาง และอื่นๆ อาทิ อินโดนีเซียเป็นประเทศที่การเมืองค่อนข้างมั่นคง เศรษฐกิจ และตลาดขนาดใหญ่ ส่วนเวียดนามเป็นประเทศที่กำลังมาแรงแม้จะอยู่ในช่วงล้มลุกคลุกคลาน แต่การเข้าตลาดไม่จำเป็นต้องคอยจนกระทั่งประเทศนั้นพร้อม เพราะบางทีหากเข้าไปช้าอาจจะสายเกินไป เป็นต้น
- (2) ประเทศในอาเซียนหลายประเทศได้สิทธิพิเศษทางการค้า (GSP) จากประเทศตะวันตก อาทิ กัมพูชา และ สปป.ลาว เพราะสิทธิพิเศษดังกล่าวในไทยกำลังจะหมดไป เพราะฉะนั้นจึงน่าที่จะเป็นโอกาสของนักลงทุนไทยที่จะรุกเข้าไปในประเทศเหล่านี้

5.1.2 การเลือกรูปแบบที่จะเข้าไปลงทุน

- (1) การเริ่มต้นธุรกิจ อาจจะเริ่มจากการทำธุรกิจซื้อขายไป (Trading) ก่อน ไม่จำเป็นต้องไปลงทุนตั้งโรงงานเลยเพราะมีความเสี่ยงสูง โดยเฉพาะธุรกิจ SMEs
- (2) การลงทุนในช่วงแรกๆ ควรเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป และทดสอบตลาดก่อนเพื่อให้คนรู้จัก
- (3) การเข้าไปลงทุน อาจจะได้ประโยชน์หลายๆ ด้าน อาทิ ใกล้เคียงค้า และต้นทุนวัตถุดิบและแรงงานถูกกว่าไทย เป็นต้น

¹ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ในงานสัมมนา รุกหรือรับ ธุรกิจไทยในอาเซียน 12 ธันวาคม 2555 จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ร่วมกับคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

- (4) รูปแบบที่จะเข้าไปลงทุน คือ ลงทุนใหม่ หรือซื้อกิจการเดิม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความเหมาะสมของแต่ละธุรกิจ ที่สำคัญคือ ต้องสร้างประโยชน์ให้กับธุรกิจและสังคมโดยรวมของประเทศนั้นๆ

5.1.3 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการลงทุนในต่างประเทศ

- (1) ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความแตกต่างของวัฒนธรรม ภาษา ความคิด ความเป็นอยู่ กฎหมาย และประวัติศาสตร์ของประเทศที่สนใจจะเข้าไปลงทุนซึ่งบางครั้งอาจต้องเข้าไปฝังตัวเพื่อศึกษาและทำความเข้าใจในวิถีชีวิตของคนในประเทศนั้นๆ
- (2) ศึกษาตลาดให้เข้าใจ รู้จักธุรกิจของตนว่ามีจุดแข็งอย่างไร และควรรู้จักและเข้าใจพฤติกรรมของลูกค้าในประเทศนั้นๆ เป็นอย่างดี
- (3) การเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่จะเข้าไปดำเนินกิจการ โดยเฉพาะระดับผู้บริหาร ซึ่งการหาบุคลากรที่มีคุณภาพอาจจะทำได้ค่อนข้างยากโดยเฉพาะธุรกิจ SMEs ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินธุรกิจมีความราบรื่น การคัดสรรบุคลากรและเตรียมความพร้อมในทักษะต่างๆ ทั้งด้านอาชีพและภาษาจึงต้องมีการวางแผนไว้ก่อน ซึ่งไม่เพียงแต่การพัฒนาคนไทยเท่านั้น แต่รวมถึงการพัฒนาคนท้องถิ่นของประเทศนั้นๆ ให้ก้าวมาสู่ระดับผู้บริหารด้วย นั่นก็คือการสร้างคน และให้คนในองค์กรนั้นเข้าไปพัฒนาคนในท้องถิ่นขึ้นมาต่อยอดอีกที ซึ่งก็จะทำให้ธุรกิจยืนหยัดอย่างมั่นคงและยาวนาน
- (4) การแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรมทั้งผู้ถือหุ้นและพนักงาน ตลอดจนการมีจรรยาบรรณที่ดีต่อลูกค้า และสำคัญที่สุดคือรัฐบาล ไม่ว่าจะป็นรัฐบาลท้องถิ่น หรือรัฐบาลกลาง บริษัทจะต้องเป็นผู้เสียภาษีที่ดี และการเป็นพลเมืองที่ดีด้วย

5.1.4 ข้อพึงระวังในการทำธุรกิจต่างประเทศ

- (1) ประเทศในกลุ่ม CLMV รวมถึงอินโดนีเซีย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ อาจไม่มีความชัดเจนเท่าไทย อาทิ สปป.ลาว เรื่องภาษีที่ซับซ้อนระหว่างหน่วยงานปกครองแขวงกับรัฐบาลกลาง เรื่องปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดิน ซึ่งแม้ว่าถือครองถูกต้อง

- ตามกฎหมายรัฐบาลกลาง แต่อาจไปทับซ้อนกับชุมชนที่อยู่เดิมจึงควรศึกษากฎระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ของแต่ละประเทศให้เข้าใจ
- (2) ควรศึกษากฎหมายส่งเสริมการลงทุนให้ละเอียด ว่ามีข้อได้เปรียบหรือเสียเปรียบอย่างไร และมีแนวปฏิบัติอย่างไร
  - (3) ควรติดตามสถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศบ้าง เพื่อเป็นการเรียนรู้และวางแผนกิจการได้อย่างถูกต้อง
  - (4) ปัญหาของชุมชนในแต่ละประเทศเป็นสิ่งที่เลี่ยงไม่ได้ คือเรื่องอิทธิพลท้องถิ่น อย่างไรก็ตามการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะถ้าชุมชนอยู่เคียงข้างกับเราไม่ว่ากิจการจะเล็กหรือใหญ่ก็ราบรื่น
  - (5) ประเทศที่ไปลงทุนอาจมีการกีดกันทางการค้า จนอาจส่งผลกระทบต่อ การส่งออกนำเข้า และทำให้ไม่สามารถส่งออกและนำเข้าทำได้อย่างสมบูรณ์
  - (6) ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิพิเศษต่างๆ ภายใต้ความตกลงของ AEC

5.1.5 สรุปข้อคิดในการลงทุนในต่างประเทศ

- (1) การเข้าไปเปิดตลาดในต่างประเทศ ควรมองให้เห็นว่าทั้งด้านโอกาส และด้านความเสี่ยงด้วย
- (2) ในกรณีที่ต้องเผชิญกับความล้มเหลว การขายธุรกิจไปไม่ได้มีข้อเสียอย่างเดียว แต่ให้เปรียบเสมือนว่ามีคนมารับหนี้แทนเรา ลดภาระของเราลง และช่วยทำให้เรามีโอกาสใหม่ๆ เข้ามาแทน
- (3) อดีตที่มีปัญหาให้อามาเป็นบทเรียน และพิจารณาถึงสาเหตุ และแนวทางแก้ไขปรับปรุงให้พร้อมสำหรับอนาคต
- (4) กรณีที่ตลาดในประเทศอิ่มตัว อาจไม่จำเป็นต้องรอให้ธุรกิจเข้มแข็งเสียก่อนจึงจะไปทำธุรกิจในประเทศ ควรเสาะหาโอกาสขยายตลาดไปในต่างประเทศพร้อมกันไปด้วย
- (5) การเข้าไปลงทุนในต่างประเทศ ต้องตอบโจทย์ให้ได้ว่าเข้าไปแล้วได้ประโยชน์อย่างไร แล้ววางแผนไปล่วงหน้า ถ้ายังตอบโจทย์ได้ไม่ชัดเจน ไม่มีความจำเป็นต้องเร่งไป

- (6) ธุรกิจ SMEs จะเป็นเชิงรับต่อไปไม่ได้ จะต้องรุกหรือจะต้องเป็นรับเชิงรุก รับเชิงรุก
- (7) การทำธุรกิจในประเทศที่เขามีเทคโนโลยีที่ดีกว่า ให้ถือเป็นโอกาสเรียนรู้และพัฒนาการใช้เทคโนโลยีแทนแรงงาน เพื่อช่วยในการลดต้นทุนการผลิต เพราะประเทศไทยต่อไปจะขาดแรงงานและมีต้นทุนแรงงานสูง
- (8) สินค้าไทยหลายชนิดที่มีคุณภาพสามารถครองใจลูกค้าในตลาดอาเซียนได้ เช่น สบู่ นกแก้ว และกระดาษทิชชูเซลลูล็อกซ์ เป็นตราสินค้าของคนไทยที่ครองใจตลาดกัมพูชา สปป.ลาว และเวียดนาม จึงเป็นโอกาสของสินค้าไทยที่มีคุณภาพอื่นๆที่จะไปทำตลาดในประเทศนั้นๆ ด้วย
- (9) ธุรกิจการค้า หากต้องติดต่อกับร้านค้าปลีกขนาดใหญ่จะมีอำนาจต่อรองค่อนข้างน้อย จึงควรรวมกลุ่มกันไปสร้างอำนาจต่อรองดีกว่า
- (10) การเตรียมความพร้อมไว้ก่อน ย่อมจะได้ประโยชน์จากโอกาสของ AEC อย่างแน่นอน

5.2 ข้อควรรู้ในการไปลงทุนในประเทศกัมพูชา

ในแต่ละประเทศจะมีสภาพแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการทำธุรกิจในแต่ละประเทศจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของประเทศนั้นๆ ด้วย สำหรับในกรณีของประเทศกัมพูชาจากการศึกษาข้อมูลพบว่า วัฒนธรรมต่างๆ จะค่อนข้างเหมือนกับของชาติอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียโดยเฉพาะกับประเทศไทย ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

สิ่งที่ควรปฏิบัติสำหรับนักลงทุนไทยที่จะไปประกอบธุรกิจในกัมพูชา ²
1. ชาวกัมพูชาจะทักทายกันโดยการประสานมือทั้งสองข้างไว้ข้างหน้าและโค้งโดยปกติ คนที่อายุน้อยกว่าหรือยศน้อยกว่าจะเป็นผู้เริ่มทักทายก่อนแต่ในปัจจุบันมีการยอมรับการทักทายแบบจับมือของชาวตะวันตกมากขึ้น
2. หากเป็นไปได้ การแลกเปลี่ยนบัตรในการเจอกันครั้งแรกควรใช้นามบัตรที่มีทั้งภาษาอังกฤษและภาษาเขมรอยู่ในใบเดียวกัน
3. แม้ว่าจะมีการใช้ภาษาอังกฤษโดยทั่วไปในการทำธุรกิจแต่ชาวต่างชาติควรตรวจสอบให้แน่ใจว่าคู่ค้าชาวกัมพูชา มีความสามารถในการสื่อสารทางภาษาอังกฤษอย่างน้อยแค่ไหนหากไม่มากนักควรใช้ล่ามเพื่อให้การประชุมดำเนินไปอย่างราบรื่น
4. นักธุรกิจชาวกัมพูชา สามารถเรียกโดยใช้ "Mr." ตามด้วยชื่อจริง และใช้ "Madam" สำหรับผู้หญิงได้ ผู้จัดการระดับอาวุโสในหลายๆ บริษัทหรือเจ้าหน้าที่ระดับสูงบางคนอาจมียศหน้าหน้าว่า "Your Excellency"
5. การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมต่างๆ เช่นการรับประทานอาหารหรือเล่นกอล์ฟมักจะเป็นการช่วยเสริมสร้างความเชื่อใจและความเข้าใจระหว่างคู่ค้าทางธุรกิจนักธุรกิจชาวต่างชาติที่ประสบความสำเร็จในกัมพูชาจะต้องใช้เวลาในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับคู่ค้าและเจ้าหน้าที่รัฐบาลต่างๆ เพื่อการดำเนินธุรกิจที่ราบรื่น
6. การพบปะกันโดยตรงในการประชุมครั้งแรกมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งและโดยมากมักจะมี ความเข้าใจที่แตกต่างกันในกรณีนี้จึงจำเป็นอย่างมากที่จะไม่แสดงอาการโกรธหรือหงุดหงิดต่อชาวเขมรโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำให้ชาวเขมรเสียหน้าต่อหน้าผู้ร่วมงาน
7. ในการทำธุรกิจในประเทศกัมพูชานักธุรกิจจำเป็นต้องตรวจสอบให้แน่ชัดว่าผู้ที่คุณเจรจาธุรกิจด้วยนั้นมีระดับความอาวุโสหรือตำแหน่งอะไรและใครเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจต่างๆ การสื่อสารหรือการโต้ตอบต่างๆ ควรกระทำผ่านผู้มีอำนาจตัดสินใจระดับสูง และพึงระลึกไว้เสมอว่าการตัดสินใจต่างๆ มักใช้เวลาเนิ่นนานเนื่องจากไม่มีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหน่วยงานราชการต่างๆ
8. นักธุรกิจชาวต่างชาติควรหลีกเลี่ยงวิธีการประชุมธุรกิจแบบก้าวร้าวหรือตรงไปตรงมาจนเกินไปชาวกัมพูชามักจะใช้วิธีการบอกเป็นนัยๆ มากกว่าการพูดอย่างตรงไปตรงมาในการเจรจาเวลาที่ชาวกัมพูชาตอบว่าใช่ นั้นหมายความว่าเค้าได้ยินและเข้าใจในสิ่งที่คุณพูดแต่ไม่ได้หมายความว่าถึงอย่างอื่นด้วย
9. การให้ของขวัญเล็กๆ น้อยๆ เพื่อแสดงถึงความขอบคุณและความมีน้ำใจเป็นสิ่งที่พึงกระทำในการเยือนกัมพูชา ควรยื่นของขวัญด้วยมือขวา และถ้าต้องการแสดงความสุภาพเป็นพิเศษให้ใช้นิ้วจากมือซ้ายประคองข้อศอกขวา
10. ศีรษะถือเป็นของสูงในสังคมชาวกัมพูชาเพราะฉะนั้นจึงไม่ควรจับหรือเล่นศีรษะผู้อื่น ไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม
11. แม้ว่าภาษาเขมรจะยาก แต่ชาวต่างชาติควรเรียนรู้คำทักทายเล็กๆ น้อยๆ เพื่อเป็นการแสดงถึงความกระตือรือร้นในการเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวกัมพูชา
12. ก่อนเข้าบ้านของชาวกัมพูชาต้องถอดรองเท้าก่อนเสมอ
13. เวลานั้นที่พื้นหรือเก้าอี้ ควรเก็บเท้าให้มิดชิดไม่ควรให้ใครเห็นฝ่าเท้าของคุณ เนื่องจากการไม่สุภาพ

² เกร็ดวัฒนธรรมในการทำธุรกิจ โครงการพัฒนาความร่วมมือและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
www.smeasean.com สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2556

สิ่งที่ควรปฏิบัติสำหรับนักลงทุนไทยที่จะไปประกอบธุรกิจในกัมพูชา	
14.	เวลานั่งที่พื้นหรือเก้าอี้ ควรเก็บเท้าให้มีมิติไม่ควรให้ใครเห็นฝ่าเท้าของคุณ เนื่องจากเป็นการไม่สุภาพ
15.	ในการเจรจาธุรกิจ ผู้ชายควรใส่สูทสีเข้มพร้อมเนคไทสำหรับงานที่เป็นทางการในการทำงานในสำนักงาน สามารถใส่เสื้อเชิ้ตเปิดคอและกางเกงขายาวได้ สำหรับผู้หญิงสามารถใส่ชุดแนวตะวันตกได้แทบทุกแนว ยกเว้น ชุดหรือกระโปรงที่สั้นจนเกินไป เนื้อผ้าที่เหมาะสมคือผ้าฝ้ายเนื่องจากกัมพูชามีอากาศร้อน
16.	ข้อควรปฏิบัติอื่นๆ เกี่ยวกับการทำธุรกิจการค้า ³ <ul style="list-style-type: none"> • ลักษณะของสินค้าที่วางขายในกัมพูชามีลักษณะและเครื่องหมายการค้าของไทยเหมือนสินค้าที่วางขายในไทย ถ้ามีลักษณะที่แตกต่างกันแล้วจะทำให้ผู้บริโภคชาวกัมพูชาไม่มั่นใจว่าสินค้าเป็นของลอกเลียนแบบหรือไม่ ทั้งนี้เนื่องจากสินค้าเป็นจำนวนมากที่วางขายในกัมพูชามีการปลอมแปลงและลอกเลียนแบบ • การตั้งราคาสินค้าไม่ควรมีราคาแพงและแตกต่างจากที่ขายในไทย เนื่องจากพฤติกรรมผู้บริโภคของชาว กัมพูชาจะดูราคาเป็นหลัก เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีอำนาจซื้อน้อย และมีสินค้าจากเวียดนามสามารถทดแทน สินค้าไทยได้ • ถ้าเป็นการเริ่มต้นทำธุรกิจและคนที่ทำธุรกิจด้วยไม่เคยรู้จักกัน ไม่ควรขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ เพราะถ้ามี ปัญหาไม่สามารถติดตามได้ • การประชาสัมพันธ์สินค้าทางสื่อต่างๆ โดยเฉพาะทางโทรทัศน์จะช่วยให้ชาวกัมพูชารู้จักสินค้าไทยมากขึ้น

5.3 หน่วยงานสำคัญในการติดต่อธุรกิจในกัมพูชา

5.3.1 สถานเอกอัครราชทูตไทย และสำนักงานการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงพนมเปญ

- สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงพนมเปญ

ที่อยู่	No. 196 M.V.Norodom Boulevard, Sangkat Torie Bassac, Khan Chamkar Mon, Phnom Penh Cambodia
โทรศัพท์	(855-23) 23726306-10
โทรสาร	(855-23) 23726303
E-mail	thaipnp@mfa.go.th

- สำนักงานการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงพนมเปญ

ที่อยู่	No. 196 M.V.Norodom Boulevard, Sangkat Torie Bassac, Khan Chamkar Mon, Phnom Penh Cambodia
โทรศัพท์	(855-23) 23726304
โทรสาร	(855-23) 23726305
E-mail	thaicompnh@online.com.kh

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

5.3.2 หน่วยงานราชการและเอกชนของไทยที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน

- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ที่อยู่	555 ถนนวิภาวดีรังสิต, จตุจักร กทม.10900
โทรศัพท์	(+66) 25538111
โทรสาร	(+66) 25538222
E-mail	head@boi.go.th

- สมาคมธุรกิจไทยในกัมพูชา (TBCC)

ที่อยู่	No. 196, Norodom Boulevard, Sangkat Tonle Bassac, Khan Chamkarmon, Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	02 3305915
E-mail	admin@tbcccambodia.org

5.3.3 หน่วยงานราชการและเอกชนของกัมพูชาที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน

- Cambodian Investment Board (CIB)

ที่อยู่	Government Palace, Sisowath Quay, Wat Phnom, Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	023 981 154
โทรสาร	023 427 597
E-mail	cdc.cib@online.com.kh
Website	www.cambodiainvestment.gov.kh

- Cambodian Special Economic Zones Board (CSEZB)

ที่อยู่	Room 8 C, Government Palace, Sisowath Quay, Wat Phnom, Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	023 992 355
โทรสาร	023 992 931
E-mail	enquiry@cambodiasez.gov.kh / h.sopauline@online.com.kh
Website	http://www.cambodiasez.gov.kh

- Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries

ที่อยู่	No.200, Norodom Blvd., Sangkat Tonle Basak, Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	023 211 351 / 211 352
โทรสาร	023 217 320
E-mail	info@maff.gov.kh
Website	www.maff.gov.kh

- Ministry of Commerce

ที่อยู่	Russian Federation Blvd., Toeuk Thla Village, Sangkat Toeuk Thla, Khan Sen Sok, Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	023 866 469
โทรสาร	023 866 469
E-mail	moccab@moc.gov.kh / moccabdir@yahoo.com
Website	www.moc.gov.kh

- Ministry of Economy and Finance

ที่อยู่	St.92, Wat Phnom, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	023 724 664
โทรสาร	023 427 798
E-mail	admin@mef.gov.kh
Website	www.mef.gov.kh

- General Department of Customs and Excise

ที่อยู่	No. 6-8, Norodom Blvd., Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	023 214 065
โทรสาร	023 214 065
E-mail	info@customs.gov.kh
Website	www.customs.gov.kh

- Ministry of Environment

ที่อยู่	No.48, Sihanouk Blvd. (St.274), Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	023 427 894
โทรสาร	023 427 844
E-mail	moe-cabinet@camnet.com.kh
Website	www.moe.gov.kh, www.camnet.com.kh/moe/

- Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation

ที่อยู่	No.3, Samdech Hun Sen Street, Sangkat Tonle Bassac, Khan Chamcar Mon, Phnom Penh, Kingdom of Cambodia
โทรศัพท์	023 224 973 / 216 122
โทรสาร	023 216 144 / 216 141
E-mail	mfaicinfo@mfaic.gov.kh
Website	www.mfaic.gov.kh

- Ministry of Industry Mine and Energy

ที่อยู่	No.45, Norodom Blvd., Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	023 211 141 / 211 751 / 723 447
โทรสาร	023 428 263 / 427 852
E-mail	info@mime.gov.kh
Website	www.mime.gov.kh

- Ministry of Labor and Vocational Training

ที่อยู่	No.3, Confederation de la Russie, Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	023 884 375
โทรสาร	N.A.
E-mail	mlv@cambodia.gov.kh
Website	www.mlv.gov.kh

- Ministry of Land Management, Urban Planning & Construction

ที่อยู่	No.771-773, Monivong Blvd., Sangkat Boeng Trabek, Phnom Penh, Cambodia (Temporary Address of MLMUPC: Pshar Neak Meas, 1st Floor, Street 234, Sangkat Pshar Dem Kor, Khan ToulKok, Phnom Penh)
โทรศัพท์	023 215 280 (Cabinet Office) 023 883 370 (Urban planning office)
Website	www.mlmupc.gov.kh

- Ministry of Planning

ที่อยู่	No.386 Monivong Blvd., Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	023 720 901-05/ 212 049/ 212 055
โทรสาร	023 210 944/ 217 045-1
E-mail	mop@cambodia.gov.kh
Website	www.mop.gov.kh

- Ministry of Public Works and Transport

ที่อยู่	No.106, Norodom Blvd., Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	023 427 845/ 724 213/ 724 279
โทรสาร	023 214 907
E-mail	mpwt@online.com.kh
Website	www.mpwt.gov.kh

- Ministry of tourism

ที่อยู่	No.3, Monivong Blvd., Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	023 211 593
โทรสาร	023 212 837
E-mail	info@mot.gov.kh

- Ministry of Water Resources and Meteorology

ที่อยู่	No.47, Norodom Blvd., Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	023 882 160/ 724 327
โทรสาร	023 426 345/ 213 428
E-mail	mowram@cambodia.gov.kh
Website	www.mowram.gov.kh

- Office of the Council of Ministers

ที่อยู่	No.41, Russian Federation Blvd, Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	023 212 409
โทรสาร	023 212 290
E-mail	info@khmergovernmentoffice.org
Website	www.pressocm.gov.kh

- Municipality of Phnom Penh

ที่อยู่	No.69, Monivong Blvd., SangkatSrasChok, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	023 722 054/ 426 101/ 430 214
โทรสาร	023 722 054/ 724 156
E-mail	phnompenh@phnompenh.gov.kh
Website	www.phnompenh.gov.kh

- National Bank of Cambodia

ที่อยู่	No.22-24, Norodom Blvd., Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	023 722 563/ 722 221
โทรสาร	023 426 117
E-mail	info@nbc.org.kh
Website	www.nbc.org.kh

- Garment Manufactures Association in Cambodia

ที่อยู่	No.175, Jaxaharlal Nehru Blvd., (Street 215), SK Phsar DEM Kor, Khan ToulKork, Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	023 331 183
โทรสาร	023 882 860
E-mail	info@gmac-cambodia.org
Website	www.gmac-cambodia.org

- Industrial Associations

ที่อยู่	No.175, Jaxaharlal Nehru Blvd., (Street 215), SK Phsar DEM Kor, Khan ToulKork, Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	023 331 183
โทรสาร	023 882 860
E-mail	info@gmac-cambodia.org
Website	www.gmac-cambodia.org

- International Business Chamber

ที่อยู่	No.56, Sothearos Blvd., Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	023 210 225
โทรสาร	023 213 089
E-mail	info@sa-cambodia.com
Website	www.ibccambodia.com

- Cambodia Association of Travel Agents Association (CATA)

ที่อยู่	House #65, Street 240, Sangkat Chaktomuk, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	023 212 421
โทรสาร	023 212 421
E-mail	cata@online.com.kh
Website	www.cata.org.kh / www.catacambodia.com

- Phnom Penh Chamber of Commerce

ที่อยู่	No.7D, Russian Blvd, Sangkat Tek Laok 1, Khan Toul Kok Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์	023 880 795
โทรสาร	023 881 757
E-mail	info@ppcc.org.kh
Website	www.ppcc.org.kh

5.3.4 รายชื่อธนาคารของรัฐบาล และตัวแทนสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ในกัมพูชา

ชื่อธนาคาร	ที่อยู่
ธนาคารกลาง	
National Bank Of Cambodia	No.22-24, Norodom Blvd., Phnom Penh, Cambodia Tel: (855-23) 722 563, 722 221 (855-23) 722 189 (The Governor's Office) Fax: (855-23) 426 117 Email: info@nbc.org.kh Website: http://www.nbc.org.kh
ธนาคารพาณิชย์ จำนวน 31 ธนาคาร	
ธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศ 13 ธนาคาร	
1. Foreign Trade Bank of Cambodia	3, St.,114 and 53, Sangkat Phsar Thmey 1, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia. Tel: 855 23 724 466 /722 466 /725 266 Fax: 855 23 426 108 /426 410 Email: info@ftbbank.com Website: www.ftbbank.com
2. Advanced Bank of Asia	148, Preah Sihanouk Blvd., Sangkat Boeung Kengkangl, Khan Chamkarmorn, PhnomPenh, Cambodia. Tel: (855) 23 225 333

ชื่อธนาคาร	ที่อยู่
	Fax: (855) 23 216 333 Email: customerservice@ababank.com Website: http://www.ababank.net/en
3. Cambodia Asia Bank	439, Preah Monivong Blvd., Sangkat Boeung Prolit, Khan7 Makara, Phnom Penh, Cambodia. Tel. (855) 23 213 301 Fax (855) 23 426 628 Website: http://www.cab.com.kh/
4. Canadia Bank Plc.	265-267-269, Ang Doung Street (110), Sangkat Wat Phnom, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia. Tel : (855) 23-868 222 (30 Lines) Fax: (855) 23-222 830 Email: canadia@canadiabank.com.kh Website : www.canadiabank.com
5. Cambodia Mekong Bank	06, Preah Monivong Blvd.,Sangkat Srah Chak, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia. Website: http://www.abc.org.kh/abcorg/
6. Singapore Banking Corpor	68, Samdech Pan St.(214), Sangkat Boeung Raing, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia. Tel: (855) 23 -21 12 11 Fax: (855) 23 -21 21 21 Website: http://www.sbc-bank.com/
7. Union Commercial Bank	61,130 Road, Sangkat Phsar Chas, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Camcodia Tel:+855 (0) 23 218 682 / +855 (0) 23 427 995 +855 (0) 23 724 931/ +855 (0) 23 212 357 +855 (0) 23 211 366 Fax:+855 (0) 23 427 997 / +855 (0) 23 220 646 Email: info@ucb.com.kh Website: http://www.ucb.com.kh/

ชื่อธนาคาร	ที่อยู่
8. Vattanac Bank	89, Preah Norodom Blvd., Sangkat Boeung Raing, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia. Tel: +855 23 212727 Fax: +855 23 216687 Email: service@vattanacbank.com Website: http://www.vattanacbank.com/
9. ACLEDA Bank Plc.	61, Preah Monivong Blvd., Sangkat Srah Chork, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia. Tel: +855 (0)23 994 444 Tel: +855 (0)15 999 233 E-mail: inquiry@acledabank.com.kh Website: http://www.acledabank.com.kh/kh/eng/index.php
10. Bank for Investment & Development of Cambodia Plc.	27, Preah Sorarith Blvd., Sangkat Chaktomuk, Khan Daun Penh Phnom Penh, Cambodia. Tel: 855 23 210 044 / 855 236 716 873 Fax: 855 23 220 511 E-mail: info@bidc.com.kh Website: http://www.bidc.com.kh/
11. Maruhan Japan Bank	83, Preah Norodom Blvd, Sangkatphsar Thmey 3, Khan Daun Penh, Phnom penh, Cambodia. Tel: 023 999 010 Website: http://www.maruhanjapanbank.com/
12. Booyoung Khmer Bank	86-88, Preah Norodom Blvd, Sangkat Chaktomuk, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia. Tel: (855) 23 222 900 Fax: (855) 23 214 736 E-mail: infor@bkb.com.kh Website: http://www.bkb.com.kh

ชื่อธนาคาร	ที่อยู่
13. Phnom Penh Commercial Bank	767-769, Preah Monivong Blvd, Sangkat Boeung Trabek, Khan Chamkarmon, Phnom Penh, Cambodia. Tel: 023 999 500 Fax: 023 999 540 E-mail: service@ppcb.com.kh Website: http://www.ppcb.com.kh/en/index.php
ธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนต่างประเทศ 9 ธนาคาร	
1. First Commercial Bank	66, Preah Norodom Blvd., Sangkat Chey Chumneas, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia. Tel: (855-23) 210 026 /210 028 Fax: (855-23) 210 029
2. Krung Thai Bank	149, 215 Road, Sangkat Phsar Depo1, Khan Toulkork, Phnom Penh, Cambodia. Tel: +855 (23) 305-881 -2 / +855 (23) 882-959 / +855 (23) 883-720 Fax: +855 (23) 883-719 Website: http://www.ktb.co.th/ktb/th/
3. May Bank	4B, Kramoun Sar St.,Sangkat Phsar Thmey1, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia. Tel: (855-23) 210 255 / 210 123 Fax: (855-23) 210 099 Website: http://www.maybank2u.com
4. Bank of India Phnom Penh Branch	10C No254 (FA-R01) Monivong Blvd., Sangkat Boeung Raing, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia Tel: (855-23) 219 364 Fax: (855-23) 219 354
5. Vietnam Bank For Agriculture & Rural Development Cambodia Branch	364, Preah Monivong Blvd, Sangkat Boeungkeng kang1, Khan Chancarmon, Phnom Penh, Cambodia.

ชื่อธนาคาร	ที่อยู่
	Tel: (855-23) 223 750 Fax: (855-23) 223 770
6. Bank of China Phnom Penh Branch	At Canadia Tower 1st- 2nd Floor, No 315, Preah Monivong Blvd, Coner Of Street Ang Duong, Sangkat Wat Phnom, Khan Don Penh, Phnom Penh, Cambodia. Tel: (855-23) 956 966 Fax: (855-23) 992 428
7. Mega International Commercial Bank	No. 139, St.274&41, Sangkat Boeung Kengkang1, Khan Cham karmon, Phnom Penh Tel: +855 23 988 101 / +855 23 218 540 Fax: +855 23 217 982 Website: http://www.megabank.com.tw/
8. ICBC Ltd.	No. 15, Preah Norodom Blvd., Sangkat Phsar Thmei1, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia Tel: 0085-5-23955880 Fax: 0085-5-23965268 Website: http://www.icbc-ltd.com
9. MB Bank Plc.	Phnom Penh Tower, #445, 1 and 2 Floor, Preah Monivong Blvd., Sangkat Boeung Prolit, Khan 7Makara, Phnom Penh, Cambodia. Tel: (855-16) 880 295
<u>ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ 9 ธนาคาร</u>	
1. Cambodian Commercial Bank	26, Preah Monivong Blvd., Sangkat Phsar Thmey2, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia. Tel: (855-23) 426-145, 213-601, 426-638 Fax: (855-23) 426-116 E-mail: ccbpp@ccb.com.kh Website: http://www.ccb.com.kh/

ชื่อธนาคาร	ที่อยู่
2. Cambodian Public Bank	#23, 114 St., Sangkat Phsar Thmey2, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia. Tel: (855) 23 428 100 / (855) 23 998 896 / (855) 23 999 688 E-mail: CustomerService@campubank.com.kh Website: http://www.cpbebank.com/cpeb/index.html
3. ANZ Royal Bank Cambodia	20FE-EO, Corner of Kramoun Sarand St. 67, Sangkat PhsarThmey1, Khan Daun Penh, PhnomPenh, Cambodia. Tel: +855 - 23 999 000 Website: http://www.anzroyal.com/en/Personal/
4. Shinhan Khmer Bank	277, Preah Norodom Blvd., Sangkat Tonle Bassac, Khan Chamkarmorn, Phnom Penh, Cambodia. Tel: 001-855-23-727-380 Fax: (855-23) 727 383 Website: mhttp://www.shinhan.com/en/
5. Kookmin Bank Cambodia Plc.	55, 214 St. Sangkat Boeung Raing, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia. Tel: (855-23) 999 302 / (855-23) 999 302 Fax: (855-23) 999 304
6. OSK Indochina Bank	263, Ang Duong St. Sangkat Watt Phnom, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia. Tel: (855) 23 992 833 Fax: (855) 23 991 822 Website: http://www.osk.com.kh/
7. Hwang DBS Commercial Bank	61-64, Preah Norodom Blvdcorner steet 306, Sangkat Boeung Keng kang1, Khan Chamkarmon,Phnom Penh, Cambodia Tel: +855 23 218866 Fax: +855 23 220108 E-mail: info@hwangdbs.com.kh Website: http://www.hwangdbs.com.kh/

ชื่อธนาคาร	ที่อยู่
8. CIMB Bank	At Office N° 20A/B, Preah Norodom Blvd Coner of Street 118, Sangkat Phsar Chas, KhanDong Penh, Phnom Penh, Cambodia. Phone: +855 (0) 23 988 388, Fax: +855 (0) 23 988 099 Website: http://www.cimbbank.com.kh/
9. SiagonThoeung Tin Cambodia Bank	60, Preah Norodom Blvd, Sangkat Chey Chumnas, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia. Tel: (885-23) 223 422 Fax: (855-23) 223 433
ธนาคารเฉพาะกิจ จำนวน 7 ธนาคาร	
<u>ธนาคารของรัฐ จำนวน 1 ธนาคาร</u>	
1. Rural Development Bank	9,13, St.07, Sangkat Chaktomuk, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia. Tel: (855-23) 220 810, 220811 Fax: (855-23) 722 388 Website: http://www.rdb.com.kh
<u>ธนาคารพาณิชย์เอกชน จำนวน 6 ธนาคาร</u>	
1. PHSME Specialized Bank	72, Preah Norodom Blvd. Sangkat Chey Chumneas, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia Tel: (855-23) 219 243, 219245 Fax: (855-23) 219 185
2. First Investment Specialized Bank	72, Preah Sihanouk Blvd, Sangkat Tonle Bassak, Khan Chamkarmon, Phnom Penh, Cambodia Tel: (855-23) 222 281 Fax: (855-23) 222 281 Website: http://www.fibank.com.kh/

ชื่อธนาคาร	ที่อยู่
3. ANCO Specialized Bank	20, 217 St., Sangkat Veal Vong, Khan7 Makara, Phnom Penh, Cambodia Tel: (855-23) 993 133 Fax: (855-23)) 993 133 Website: http://www.ancogroups.com/html/anco_bank.html
4. TOMATO Specialized bank	# 66 Fifth Floor, Preah Norodom Blvd., Sangkat Chey Chumneas, Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia Tel: (855-23) 227 555 Fax: (855-23) 214 717
5. Angkor Capital Specialized Bank	#202, Preah Norodom Blvd, Sangkat Tonle Bassac, Khan Chankarmon, Phnom Penh, Cambodia Tel: (855-23) 993 168 Fax: (855-23) 994 168
6. Camko Specialized Bank	#202, Preah Norodom Blvd, Sangkat Tonle Bassac, Khan Chamkarmon, Phnom Penh, Cambodia Tel: (855-23) 224 660 Fax: (855-23) 224 661-2 Website: http://www.camkobank.com
สำนักงานตัวแทนธนาคารต่างประเทศ จำนวน 2 แห่ง	
1. Standard Chartered	Unit G-02 Himawary Hotel Apartments 313, Sisowath Quay, Phnom Penh, Cambodia Tel: (855-23) 216 685 /212 729 Fax: (855-23) 212 731
2. Bank for Investment-Development of Vietnam	27, Preah Sorarith Blvd., Sangkat Chaktomuk, Khan Daun Penh Phnom Penh, Cambodia Tel: (855-23) 220 920

5.3.5 รายชื่อบริษัทที่ปรึกษาทางกฎหมายและทางธุรกิจ ในประเทศกัมพูชา

รายชื่อ	ที่อยู่
Accounting Firms and Business Firm	
1. KPMG Cambodia Ltd.	No.2, St.208, Phnom Penh. Tel: (855-23) 216 899 Fax: (855-23) 216 405 E-mail: kpmg@kpmg.com.kh, tax@kpmg.com.kh Website: www.kpmg.com
2.Price Waterhouse Coopers	No.124, Norodom Blvd., Phnom Penh. Tel: (855-23) 218 086 , Fax: (855-23) 211 594 E-Mail: jean.loi@vn.pwc.com senaka.fernando@kh.pwc.comn Website: www.pwc.com
3.Indochina Research Ltd.	No.9, Mao Tse Toung, Phnom Penh Tel: (855-23) 215 184, Fax: (855-23) 215 190 E-Mail: research@irl.com.kh Website: www.irl.com.kh
4. MSD – Market Strategy & Development Co., Ltd.	No.87, St.141, Phnom Penh. Tel:(855-23) 987 889 Fax:(855-23) 987 887 E-mail: research@msd.com.kh Website : www.msd.com.kh
5.Bonna Realty Co., Ltd.	No.19AEo, St. 282, Phnom Penh. Tel: (855-23) 993 392, Fax: (855-23) 216 556 E-Mail: bonnarealty@online.com.kh Website: www.bonnarealty.com
6.AT & C (Cambodia) Co., Ltd.	No.20 DEo, Kramuon Sar, Phnom Penh. Tel: (855-23)224 018, Fax: (855-23)217 848 E-Mail: at_c@online.com.kh
7.Cambodia Globus Consultants	No.42, St. 390, Phnom Penh. Tel: (855-16) 880 753, Fax: (855-23) 224 815 E-Mail: info@cambodiaglobus.com Website: www.cambodiaglobus.com

รายชื่อ	ที่อยู่
Law Firms	
1. BNG Legal	No.64, Street 111, Sangkat Boeung Prolit, Khan 7 Mekara, Phnom Penh, Cambodia Tel: 023 217 510, Fax: 023 212 840 E-mail: info@bnglegal.com Website: www.bnglegal.com
2.DFDL – Dirksen Flipse Doran & Le	No.45, St.268, Phnom Penh. Tel: (855-23) 210 400, Fax: (855-23) 428 227 E-mail: info@dfd.com.kh Website: www.dfd.com.kh
3.SokSiphana Legal Service	No.45, St.355, Phnom Penh. Tel: (855-23) 726 449, Fax: (855-23) 882 943 E-mail: soksiphana@yahoo.com
4. Cambodia International Law Firm	Intelligent Office Center (IOC) 5 th Floor- Room F5-RO1, Phnom Penh. Tel: (855-23) 221 843 Ext 1501, (855-23) 212 966, Fax: (855-23) 219 077 E-mail: cilf@online.com.kh Website: www.cilf.com.kh
5.Asean International Law Group	No.70D, St.160, Phnom Penh. Tel: (855-12) 256 655, Fax: (855-23) 882 391 E-Mail: aseaninter@camnet.com.kh Website: www.aseaninter.com
6. BIC Group – Business Intelligence Consulting Group	No.7D, St. 258, Phnom Penh. Tel: (855-23) 987 081, Fax : (855-23) 982 690 E-Mail: info@bicgroup.com.kh Website: www.bicgroup.com.kh
7.Grant Thornton Law & Associates	No.12, St.254, Phnom Penh. Tel: (855-23) 218 266, Fax: (855-23) 218 128 E-Mail: gtla@gt.com.kh Website: www.gt.com.kh

บรรณานุกรม

กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์: <http://bordertrade.dft.go.th> วันที่สืบค้น 4 มีนาคม 2556

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. **ข้อมูลการค้าระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา (2550-2554)**

กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์. **คู่มือการค้าและการลงทุนในราชอาณาจักรกัมพูชา (2554).**

โครงการพัฒนาความร่วมมือและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, **เกร็ดวัฒนธรรมในการทำธุรกิจ** สืบค้นจาก www.smeasean.com สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2556

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. **คู่มือการค้าและการลงทุนในราชอาณาจักรกัมพูชา**

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงพนมเปญ, <http://www.depthai.go.th> วันที่สืบค้น 4 มีนาคม 2556

ส่วนเศรษฐกิจภาค สำนักงานภาคเหนือ, ธนาคารแห่งประเทศไทย. **Fact Sheet :GMS Economic Corridors**

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ : <http://www.moc.go.th>
วันที่สืบค้น 4 มีนาคม 2556

ธนาคารแห่งประเทศไทย. **ระบบการเงินในกัมพูชา** www.bot.or.th

Cambodia's leading independent development policy research institute, **Annual Development Review 2011-2012**

Council for Development of Cambodia, **Cambodia Investment Guidebook, 2013**

Council for Development of Cambodia, **Cambodia Municipality and Province Investment Information, 2013.**

Education Statistics and Indicators 2011-2012, Ministry of Education, Youth and Sport, Cambodia
<http://www.moeys.gov.kh> วันที่สืบค้น 15 เมษายน 2556

International Monetary Fund, **World Economics Outlook Database, 2012** :<http://www.imf.org>
วันที่สืบค้น 8 เมษายน 2556

National Institute of Statistics of Cambodia: <http://www.nis.gov.kh> วันที่สืบค้น 18 เมษายน 2556

National Strategic Development Plan Update 2009-2012, Ministry of Planning, Cambodia
<http://www.mop.gov.kh> วันที่สืบค้น 8 -18 เมษายน 2556

The World Fact Book, Central Intelligence Agency, Cambodia: <http://www.cia.gov> วันที่สืบค้น 15 มีนาคม-15 เมษายน 2556

THAILAND
BOARD OF
INVESTMENT

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
555 ถนนวิภาวดีรังสิต จตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์: 02- 2553-8111 โทรสาร: 02- 2553-8222